

Motto

„Láska je světlem, které prozařuje vesmír. Bez tohoto světla je Země jen pustým pohořím a člověk nic víc než prach.“

Mary Elisabeth Braddon

„Často myslím na Einsteina, který řekl, že světlo je energie. A energie a hmota jsou zaměnitelné. Takže si o sobě někdy myslím, že jsem zpomalené světlo. Světlo je metafora pro pravdu a život. Bez světla není života v každém významu toho slova. Světlo je velmi mocné slovo. Když něčemu porozumíme, tak se nám ‚rozsvítí v hlavě‘.“

Robert Fulghum

„Jediné na čem záleží je usilovat o to, aby v nás bylo světlo. Toto úsilí jeden na druhém pociťuje a kde světlo v člověku je, tam z něho vyzařuje.“

Albert Schweitzer

Zdeněk Hajný: Vita aeterna

Dialog na cestě 2

SBORNÍK

SESTAVILI

OLGA NYTROVÁ
MARKÉTA HLASIVCOVÁ
VÁCLAV STRACHOTA

Slovo úvodem

V Dialogu na cestě se setkávají lidé, kteří se zajímají o nejhlubší otázky a reflektují je. Sókratova a také Patočkou připomínaná péče o duši jim není cizí. Táhne se po smyslu života, protože vědí, že nikdo z nás z těchto otázek není vyvázán, zajímají je duchovní hodnoty, jsou oslovitelní uměním. Mají rádi literaturu, která je jejich srdci blízká proto, že žije ideami a slouží pravdě, připomíná nám potřebu ideálů, hrdinů, mravních osobností, etického náboje, který k životu patří. Samotná svoboda bez odpovědnosti je problematická a vede k chaosu místo k řádu.

Dalo by se říci, že jsme poutníci očarovaní poezií, jsme s Rollandem řečeno „okouzlené duše“ a také čapkovští „kulhaví poutníci“ Bytí.

Básník Jaroslav Kolman Cassius praví v jedné básni „keř ohnivý mi zjevil světa zář“. Touto metaforou se vyjadřuje za řadu z nás. Ruský klasik Leskov nám může být blízký svým vyjádřením: „Nejvyšší vůle spolutvoří v boji s tmou všechno, co se rodí ze světla“.

Zveme Vás na hostinu metafor, ke stolu poezie i prózy, biblických i filosofických reflexí, u nichž si podávají ruce začínající autoři s autory zralými a zkušenými a u oblouku duhy naděje se můžete s námi procházet vlídnou krajinou českého ducha, kterému světový étos není lhostejný. Vzájemně si naslouchejme a jeden druhého zbohatíme svými charismaty.

Olga Nytrová

Rozsvětlování

Den co den bychom měli děkovat za to, že se Bůh (*Elohim, Theos, Deus*) rozhodl darovat nám SVĚTLO (hebrejsky *’ór*). Tím nás vymanil (vyrval) tomu, co hebrejská Bible nazývá „pusto a prázdno“ – *tohú vávohú* (Genesis 1).

Pokyn živé, k člověku a světu nakloněné a všechno naše myšlení přesahující Pravdy zněl, ba spíše zní: Rozsvětli se (*jehí ’ór, fiat luc*). Toto rozsvětlování (kralické „Bud’ světlo!“ je příliš statické a ustrnulé) je základním datem života pro člověka i širý vesmír.

Se světlem spojovaly mnohé náboženské systémy božstva slunce, luny a hvězd. Zvláště svítání bylo opředeno mytickými představami. Vzpomeňme na Šachar ugaritských textů. A připomeňme si, že domů se vracející Jákob, náš otec víry, zápasil s démonem brodu, „dokud nevzešla Jitřenka“ (Genesis 32).

V biblické optice byla „nebeská tělesa“ pouze svítilnami (*me’orót*), jimiž si svítil sám Bůh, když se v duchu procházel krajinami, jež svou vůlí vyvolal k bytí (stvoření – *bára*). Světlo se stávalo symbolem toho, co je dobré, osvobozující, křísící k životu. Světlo je skvělou metaforou samotného Boha: Bůh je slovo, život, světlo (Jan 1). Křesťané žijí ve světle, a proto se mají chovat jako „děti světla“ (Efezským 5). Boží velvyslanec na lidské zemi, Ježíš z Nazaretu, byl podle evangelistova svědectví „světlem světa“ (řecky *fós tú kosmú*).

Všechno v našem životě, ve spleti traumatických okolností a světových napětí a pohrom potřebuje **prosvětlení**. Ježíš uzdravoval slepé: „Přivedli k němu slepce a prosili jej, aby se ho dotkl.“ Po určitých léčitelských úkonech byl slepec uzdraven „a viděl všechno zřetelně“ (Marek 8).

Rozsvětlování se týká i lidí, kteří nejsou fyzicky slepí, vidí však věci rozmazaně, někdy vůbec ne. Nevidí, že bližní, kterého přehlížejí, nebo ho nedůstojně poni-

žují a ze zničených důvodů ho „válcují“, je člověk také. Jsou lidé (a nejsme mezi nimi někdy i my?), kteří ne-
žijí po pokoji, spravedlnosti a milosrdenství. Ti jsou
vůči těmto hodnotám zcela slepí, nevidí světlo, leda
hodně čmouhaté. Ještě se jim nerozsvětlo. Žijí „před
začátkem“ svého života, nebo dokonce už postmortál-
ně. Přebývají ve šířavém stínu Tohúvavohú, ztratili
senzorium pro světlo.

Rozbřesk, světlo, jitřenka – to je naše naděje
v době, kdy na nás sedne únava, deprese, beznaděj. A
tehdy **prosme Pravdu, aby nám zasvítla**, jinak
bychom padli jako slepci do jámy a vzala by si nás
smrt, zmar, podsvětí. Hledíme k onomu Dni, o němž
říká šťastná novozákonní Apokalypsa: „Noci tam již
nebude a nebudou potřebovat světlo lampy ani světlo
slunce, neboť PÁN BŮH BUDE JEJICH SVĚTLEM...”
(Zjevení 22).

S tebou světlo chci rozsévat své kroky po tvé zemi
V tvrdošíjné touze lkám po Soucitu všech se všemi
Ě– pláču a jdu roklí dál, jdu roklí dál a vábím holubičky soucitu
Trpělivě otvírám oči svých krásných slepců
*L*ísám se k tobě, růžohřívá Jitřenko
*O*kna chci otevřít, aby se souchotiny stínů daly na útěk

Jarmila Bartůšková

O světle

Když světla ubývá a s večerem se ztrácí,
na obzoru v červancích se choulí plameňáci
a křídly zabarvují mé sny do růžova.

Noc má sílu rdousit všechna přání,
být paní neklidu, zamítat dovolání,
soudit při loučení i za němá slova,
jež vyslovit se zdráhá každý vůdce smečky,
co lásku rozmělní na drobečky...

Jen ptáci odnášejí smutek od domova.

Když k ránu světla přibude, zas věřím,
že další den přistane v hebkém peří,
že naději a víru s nocí nepochoval.

Marcelova filosofie světla

„Tentož byl to pravé světlo, kteréž osvěcuje každého člověka přicházejícího na svět“. J 1, 9 (K)

Gabriel Marcel na několika místech hovoří o své filosofii jako o „filosofii světla“. Tato stránka jeho filosofie nebývá zpravidla sdostatek zdůrazněna, třebaže právě ona má rozhodující význam pro Marcelovo jedinečné postavení mezi ostatními filosofy existence. Dá se dokonce říci, že biblická metafora světla v jistém smyslu nejlépe osvětluje osobitost jeho filosofování.

Sartrově existencialismu vycházejícímu z teze, že „existence předchází esenci“, Marcel vytýkal, že esenci devalorizoval a přiřknul jí subalterní postavení. Marcel sice Sartrovu zmíněnou předchůdnost jednoduše neotočil, také on vycházel od subjektu, avšak esenci postavil na nesrovnatelně vyšší piedestal. Ve své „Filosofické závěti“ uvedl, že esence jsou modalitou onoho světla, o němž se hovoří v citovaném prologu Evangelia podle Jana.

Podle Marcela je světlo rovněž metaforou sloužící k označení bytí. Srovnání světla a bytí pokládal Marcel za naprosto podstatné. My se nemůžeme jakkoli v tomto bytí umístit, zmocnit se ho, tím méně pak můžeme vidět ohnisko, odkud vyzařuje světlo. Vše, co je nám dáno spatřit, jsou jen pásma, jež jsou tímto světlem ozářena. Toto světlo osvětluje různé obsahy, které nelze postihnout pojmově, které nelze převádět na něco konceptualizovatelného. Nenáleží tedy k doméně první reflexe, nýbrž reflexe druhé, k doméně tajemství. Světlu pravdy jsme vystaveni nikoli v objektivním, předmětném poznávání, nýbrž v usebrání. Pokud člověk na tomto světle neparticipuje, poklesává na úroveň zvířete, ba ještě níže.

Člověk sám toto světlo nevytváří, původcem veškerého světla je Bůh.

Zde nelze, jak se Marcel domnívá, nevplynout do theologie ve vlastním slova smyslu, nesestoupit k vlastnímu zdroji veškerého světla, totiž k Bohu a jeho lásce ke všem stvořením.

Marcel připisoval Heideggerovi obdobně sakrální pojetí bytí a ke konci svého života pociťoval, že je s ním, již z tohoto důvodu, nejvíce sblížen, více než s Jaspersem nebo s kterýmkoli jiným z rodiny existenciálních filosofů. Navrhoval mu však, aby distinkci svých dvou základních pojmů vyjadřujících jeho slavnou „ontologickou diferenci“, totiž „bytí“ a „jsoucí“, nahradil pojmy „světlo“ a „osvětlované“.

Je pozoruhodné, jakou významnou roli sehrál v myšlení tak moderního myslitele, jakým byl Marcel, tak starobylý pojem, jakým je světlo. Nabízí se ovšem otázka, zda tu jde o nejsilnější stránku jeho filosofie. Marcelův největší žák a oddaný přítel, Paul Ricoeur, byl v této věci dosti skeptický a já tu jeho skepsi nemohu pominout.

Vnímavost pravého světla

Skláním-li se v lůně přírody nad poklidnou a průzračnou hladinu jezírka kdesi v lesní hlubině, umím si zprostředkovat jímavý zážitek svého dávného předka, který v tomto přírodou vytvořeném zrcadle poprvé spatřil světlo své tváře, aby si tak uvědomil sebe sama, aby si tak uvědomil nejen svou aktuální podobu, nýbrž rozpoznal a následně možná s akcentem bolestného zklamání pochopil, že ona s úžasem vnímaná podoba jeho vlastního bytí je pouhým odrazem skutečné reality, té reality, jejíž niterný obsah zůstává utajen i nám, byť každé ráno - nikoli kdesi v plenéru - nýbrž v hřejivé intimitě svého domova spatřujeme svou tvář v pečlivě vyleštěném zrcadle vlastní koupelny. Jak často jsme rituálem takového konfrontace bolestně zklamání, jak často nechápavě hledíme sami na sebe a jen potichu, aby naše upřímně sebekritické hodnocení neprostoupilo zavřenými dveřmi, se ptáme: „To přece nemohu být já, tvář, která na mě hledí, je mi cizí, nepříjemná, odporná!“ Jakoby ono původně zářivé světlo úsměvu, pohody, uspokojení, světlo, které Stvořitel vtiskl do zrození jednoho každého z nás, náhle potemnělo či snad zcela pohaslo! Obrazně a bez nadneseného psychologizování lze vyslovit tvrdou a nekompromisní pravdu: nejsme lidé světla, nýbrž šera, dokonce snad již uvěznění v tenatých tmy! Není v nás tedy, řečeno slovy Matoušova evangelia, onoho vnitřního světla, které zprostředkovává radostné poznání pravých životních hodnot, tak jako oko vnáší poznání okolního světa do celého těla. Je-li náš zrak rozostřený, celé naše tělo se složitě orientuje v daném prostředí. Analogicky pojato: nezáří-li v nás ono *vnitřní* světlo, tedy nevyzařujeme-li ze svého srdce do temnoty světa jášavé paprsky DOBRA, PRAVDY, LÁSKY, POKOJE, KRÁSY, potom nenaplnujeme program Božího tvoření, neboť lidská individualita nebyla stvořena pro život ve tmě (egocentrismus, lhostejnost,

závist, sobectví, zloba etc.), ale pro život ve světle (empatie, vstřícnost, trpělivost, tolerance, odpuštění, pokojnost etc.).

Nejde tedy prioritně o vizuální podobu odrazu naší tváře ve světle zrcadla, podobu, které věnujeme až nemístnou míru pozornosti, nýbrž o prosvětlení tzv. *vnitřního člověka*, o prosvětlení naší mysli, o prosvětlení našeho srdce, o prosvětlení našeho rozumu. Zvláštností nám svěřeného poslání není zahleděnost do světla vlastního obrazu, světla, které nás může oslepit a tedy zneschopnit vnímat svého bližního, následně pak i vnímat v tomto bližním SVATOST a LÁSKU Tvůrce všehomíra. Zvláštností nám svěřeného poslání je prozařovat a proteplovat temnotu a chlad těch lidských srdcí, jimiž ve SVĚTLE, které pro nás a v nás rozžal sám Bůh v Ježíši Kristu, každodenně konfrontujeme kvalitu své víry, naděje a lásky. Dokážeme-li to, pak se sice možná i nadále při pohledu do zrcadla nezbavíme jistých rozpaků, ovšem v zrcadle Božích nároků budou naše tváře i srdce podobny jasně hořící svíci projasňující dosud temné zákruty našeho průniku do časnosti, abychom jako ve tmě a bouři zářící maják uváděli do bezpečí a jistoty bloudící loďky lidských životů. Věřím, že máme - přes mohutnost svých selhání - stále příležitost k zaslibujícímu vyznání, které dávno před námi ve světle své osvobozující a v životních zkouškách se obnovující důvěry vyslovil starozákonní žalmista: „*Bože, u tebe je pramen žití a ve tvém SVĚTLE uvidíme SVĚTLO.*“ (Ž 36, 10)

Symbolika světla v liturgii

Světlo v křesťanských obřadech

Světlo je jednou z důležitých biblických metafor a ústředních křesťanských symbolů. Vyjadřuje Boží skrytost i zjevení. Bůh přebývá v nepřístupném světle (1 Tm 6,16; srov. Ž 104,2). On sám je Světlo a není v něm nejmenší tmy (Ž 27,1; 1 J 1,5). V křesťanském liturgickém životě se setkáváme s velmi bohatou symbolikou světla. Světlo svítí v šeru křesťanského chrámu, aby vyjadřovalo přítomnost Ježíše Krista, který je světlem světa (J 1,5; 8,12). Tento zvyk tzv. „věčného světla“ se ujal v katolických kostelech od 11. století. Hořící svíce se užívá při přinášení evangeliáře, při křtu, dalších svátostech a mnohých obřadech i v různých projevech lidové zbožnosti. Starobylou zvyklostí je zapalování svíček a luceren na náhrobcích spojené s modlitbou a vzpomínkou na zesnulé v naději věčného života.

Světlo a oheň hraje důležitou roli ve zvěsti Vánoc, Velikonoc a Svatodušních svátků. Oheň uprostřed noci a velikonoční svíce (paškál), která je přinášena do setmělého kostela, znázorňuje v tradiční liturgii zmrtvýchvstání Ježíše Krista.

Motiv světla nacházíme v krédu, kde je Ježíš Kristus vyznáván jako „Světlo ze Světla“, v liturgických modlitbách a textech mnohých duchovních písní (srov. Zpěvník Církve československé husitské, č. 3, 11, 52, 67, 168, 207, 339 aj.).

Svícen na bohoslužebném stole

Osvětlení bohoslužebné místnosti křesťanů mělo své praktické i symbolické důvody. V knize Skutky apoštolů se dovídáme, že v místnosti, kde křesťané nasloužili Pavlovi kázání a slavili večeři Páně, bylo mnoho lamp (20,8). Je možné, že večerní rozžhánání lamp bylo

provázeno modlitbou, jak to bylo běžné u Židů. Křesťané pronášeli při rozsvěcení světel díkůvzdání (srov. F. Kunetka: Eucharistie v křesťanské antice. Olomouc, 2004, s. 191-192). Svíce na oltáři se objevují od 11. století. V Římskokatolické církvi se dnes na oltář ставí svíce v počtu dvou, čtyř nebo šesti. Jestliže vede liturgii biskup, užívá se sedm svící.

V Církvi československé husitské se zpočátku užívaly dva svícny, jak se s tím můžeme setkat v uměleckém provedení mistra Františka Bílka v kostele sv. Václava Na Zderaze v Praze. Ustálil se však jeden svícen s hořící svící umístěný na pravé straně stolu Páně (Bohoslužebný řád ČČSH, V: Liturgie ČČSH, vyd. 2004, s. 20). Jestliže je živá květina na bohoslužebném stole chápána jako znamení stvořitelského díla Boha Otce, kříž uprostřed liturgického prostoru odkazuje k Synu Ježíši Kristu, pak plamen svíce je znamením Ducha svatého (srov. R. Medek: Katechismus v duchu Církve československé husitské. Praha 1990, s. 83). V adventní době je postupně každou neděli zapalován svícen se čtyřmi svíčkami jako symbolika blížících se Vánoc – přicházejícího Světla v Ježíši Kristu (L 1,78-79).

Křestní svíce

Svíce a světlo má své místo v křestním obřadu. V listě Židům je křest označen jako „osvícení“ (6,4). O křtu jako „osvícení“ hovořili církevní otcové jako například Klement Alexandrijský. Jeden ze stupňů starokřesťanského katechumenátu tvořili tzv. „osvícení“. Na pozadí je nejen vliv mysterijních kultů té doby, ale „osvícení“ souvisí především se zvěstováním evangelia a s vyučováním (2 K 4,6).

Při křtu v Církvi československé husitské je zásadním způsobem přítomna symbolika vody a doplňující význam má znamení světla v podobě hořící křestní svíce (Agenda ČČSH. Praha 2005, s. 27, s. 31, s. 32, 38n). Jedna z možností při předání křestní svíce dospělému křtěnci je zpěv starokřesťanského hymnu

z listu Efezským (5,14), ke kterému je připojena proklamace, že Ježíš je světlem světa a ten, kdo ho následuje, nebude chodit ve tmě, ale bude mít světlo života (J 8,12). Současně světlo křestní svíce připomíná povolání křesťana být světlem pro druhé (Mt 5,14-16).

Hořící svíce je již sama o sobě zvláštním hlubokým znamením. Symbolizuje vztah mezi duchem a hmotou. Svíce tím, jak hoří, ztrácí se a proměňuje se v oheň a světlo. Výstižně to vyjádřil Romano Guardini: „Stravovat se v pravdě a lásce pro Boha jako svíce ve světle a žáru, to je nejhlubší smysl života.“

Růžena Dvořáková

Měsíční krajina

Chodívám měsíční krajinou.
Bývá tu pusto,
jen ozvěna osamělých kroků
odměřuje čas a vzdálenost.
Přesto se tu cítím tak nějak dobře,
v bezpečí,
takhle sama.
Nikdo sem nepřijde,
nezná sem cestu,
nenajde mě.
Asi by mě mělo děsit,
že přibývá chvil,
kdy si to ani nepřiju.
Chodívám často
touhle měsíční krajinou
své duše.

Karlův most

Karlův most odpočívá
na třpytivém saténu Vltavy.
Položil se na chladivou hladinu
a protahuje si záda.
Vystavuje obloze na odív
své tělo zdobené drahokamy soch,
ověšené šňůrami lidí,
tetované jejich stopami.
Z dítěte, které Karel IV.
svěřil vlnám řeky,
vyrostla během staletí
ozdoba Prahy,
brož na prsou města.

Chci udržovat hořící svíčku

„Ať se stanu v každé době, nyní a navždy, ochráncem těch bez ochrany, vůdcem pro ty, kdo ztratili cestu, lodí pro ty, kteří plují přes oceány, mostem pro ty, kteří přecházejí řeky, úkrytem pro ty, kdo jsou v nebezpečí, svítilnou pro ty, kdo nemají světlo, útočištěm pro ty, kdo nemají kde hlavu složit a sluhou pro všechny potřebné.“

Jeho Svatost 14. dalajláma

Často jsem na besedy zvána na různá místa, chodívám mezi slabozraké v Praze, zamířím do mužské věznice v Pardubicích, navštívím ženskou věznici ve Světlé nad Sázavou. Obvykle besedu v takovýchto zařízeních spojuji se zájezdovými pořady a na představení cestujeme o něco dříve, abychom se mohli stavět v některém ze jmenovaných ústavů.

Poznám na lidech, zda si nesou svoji hořící svíčku, nebo zda je ta jejich vnitřně zhaslá. Stačí slovo, úsměv, kousek sluníčka, aby v člověku opět zazářila. Lidé ve věznicích však většinou mívají svíci zhasnutou. Ublížili někomu, zabili. Když se trápí, stydí se, litují svého činu a kají se, plamínek se opět rozsvěcí. Ne-
seme v sobě všichni Boží jiskru.

Mám ráda knihu od Khalila Džibrana Prorok. Když se mě diváci ptají, co bych jim doporučila, kde načerpají sílu, říkám, že například právě z této knížky. Džibranova literární práce je podle mne lékem; naznačuje odpovědi na prapodstatu bytí a nedá se přitom tvrdit, že uváděné hodnoty jsou laděny křesťansky nebo buddhisticky.

Můj názor je, že bez určitých podmínek a nahrávajících souvislostí se zločin nestane. Jakmile však společnost podporuje především konzumní přístup k výrobkům, podporuje tím i to, že lidé, kteří „musejí mít“ předměty, po nichž touží, si svoje přání splňují na úkor druhých. Chamtivost je zlá věc. Záleží na nás, jak ži-

votní situace zvládneme a jaké si vytváříme podmínky. Prosme spíše za trápení, to nás tříbí a očišťuje, kdo žije pohodlně a v blahobytu, ten zblbne.

Moje maminka v osmnácti letech přišla o nohu a musela nosit protézu. Přesto nijak nezatrpkla. Naopak získala nadhled nad životními strastmi tím, že se přiklonila k buddhismu. Ovlivnila v tomto směru mne i sestru Blanku. Říkávala každé z nás: „Přijmi cestu, která je ti dána z nějakých důvodů, poděkuj a snaž se pochopit svůj úkol a úděl a zvládnout je co nejlépe.“ Milovala venkov, celý život strávila v domku se zahradou, kde se starala o mnoho zvířat. Maminka nás učila, že se nemáme vyhýbat překážkám, že nás jejich zdolávání utužuje. „Neboj se překážek a zůstaneš člověkem, zvládej je, nebuď pohodlný,“ zdůrazňovala.

V březnu mi moje milovaná sestra zemřela, ale stále ji vnímám, napojení existuje. Vztah s ní mi dodává sílu. I můj muž Pavel před nedávnem těžce onemocněl. Člověka to všechno semele, ale jste-li vyzbrojeni zralými myšlenkami a postoji, unesete břemeno života.

Jsem vděčná, že mám hereckou práci. Ráda bych udržovala svíčku těch ostatních hořících. A myslím, že právě moje role slepé ženy ve hře Mayo Simona Návod na přežití vnitřně publikum zapaluje. Přeji si, aby bližní byli ohleduplní a vstřícní k trápení a k potřebám druhých, tedy lidí.

Mám teď také své zdravotní trápení, se srdcem. Onemocnění musím umět přijmout a je mou povinností informovat se o něm co nejzevrubněji. A tak pátrám, co mi nemoc dovolí a co ne, co obnáší. Je třeba se s chorobou dohodnout, když už přišla.

Jako příklad ženy, kterou mám ráda, a která si dokázala poradit s nelehkým osudem, bych chtěla uvést Tánu Fischerovou. Ona také udržuje svíčku těch ostatních hořících. Když se jí před lety narodilo postižené dítě, byla nejprve zoufalá, ale pak přijala to, co jí život nabídl.

Našla cestu vedoucí k hlubokému pochopení, ke vzájemné lásce. Uvědomuje si nyní, že ji spolužití se synem navíc obohatilo o statečnost v osobním životě.

Handicapovaní nejsou zíšní a chamtiví, neženou se za mocí, majetkem a mocenskou pozicí, nehledají kariéru, ale prožívají bytí jako takové, jako prvořadou hodnotu, a tomu bychom se od nich měli učit. Oni jsou šťastní ze samotné existence.

Závěrem bych ráda zdůraznila, že dobra je na světě rozhodně víc než zla. Dobro je ovšem potichu, je skromné a pokorné, kdežto zlo se projevuje hlučně a hřmotně. Duchovně krásných a ušlechtilých lidí je opravdu hodně, to mohu potvrdit. Například dalajláma září soucítěním, laskavostí, vyzařuje věčnost.

Mezi politiky všeobecně není podle mého názoru moc bytostí vyzařujících světlo, k výjimkám patří Václav Havel. Podívám-li se do nedávné minulosti, ušlechtilý duch Masarykův byl klidný a vyrovnaný. Naopak Hitler, Stalin, Mussolini a jim podobní byli hluční. Co svíček uhasili!

Lidé, kteří v sobě mají víru, pokoru před Stvořitelem a vděčnost, vyzařují světlo. Jejich svíčka hoří.

Světlo hledáme všichni.

Hledáme je ve druhých lidech, hledáme je sami v sobě. Když někdo světlo v sobě má, druzí se v jeho přítomnosti cítí šťastnější. Vlastně je to spíš pocit, něco, co je těžké definovat, protože se tím dotýkáme hranic mezi zemí a nebem. Hledat světlo v sobě je ještě těžší, protože to znamená nekonečnou práci na nás samých. Světlo je totiž plaché a těkavé. Snadno uniká, ztrácí se nám, plamínek doutná, komíhá se ve tmě.

A přece je to ten nejdůležitější životní úkol. Najít v sobě světlo, rozsvítit je a pronést je tmou. Pak můžeme někdy zahlédnout i anděly, protože andělé jsou ze světla, ze stejné látky. Jenže příliš často žijeme v tmách, podléháme tlaku doby a materialismu a zdá se nám, že není světlo ani na konci tunelu. Pak ztrácíme naději i víru a tma houstne a hrozí nás zadusit. Proto si nakonec každý musíme najít a udržet vnitřní světlo, naději stvořit v sobě, i když vnější poměry ukazují pouze tmu.

Možná to je právě cena světla. Není zadarmo, nerozdává se, neprodává se v supermarketech. Musíme je pracně najít a sami v sobě rozsvítit, ve shodě s mravními nadčasovými zákony, které budujeme z vlastní svobody a vlastního rozhodnutí. Ale potom máme jistotu. Nikdo nám je nevezme a nikdo je nemůže zhasnout. Je to nejkrásnější životní úkol.

Jeho pravá ruka

Dívka obracela seno s půvabem svého mládí. Štíhlé opálené paže sjížděly po hrabišti, jako by to byla flétna, a tiché prozpěvování její doprovod. V místech, kde seno obzvlášť zavonělo, se Magda sehnula, vzala štipec do ruky, promnula, přičichla a otřela si celý obličej. „Ach není tu není...” Není. Je z města, pracuje v továrně, přijíždí za ní ob den, vždy navečer, obejmou se, stočí se Na Hájek. To tak uteče, páníčku! Za chvíli mu jede vlak a ona musí běžet podojit, založit prasatům, namíchat drůbeži, hodit králíkům, zkontrolovat závory. Tohle všechno právě na ní vyžaduje otec nadouvající se pýchou, jak je rychlá a šikovná: „Z tebe bude selka, Magdalenko, každý mi tě závidí.” Magda se smíchem opáčí, že na sedláctví má syna, dokonce prvorozeného, ten že je na forhontě. „To jo, ale vyberu ti hospodáře, uvidíš!” Magda ho objímá: „Tatínku, to přece dokážu sama.”

Matka je úsměvně poslouchá a jako kvočna kuřata svolává celou rodinu do velké seknice, kde už jsou připraveny hrnky a konvice s kávou a čajem. A hodnotí se prošílý den, resty v úkolech, politika, četba. To zavedl otec: po celodenním kmitání těla musí také trochu kmitat duch. A že toho tentokrát bylo, vesnice je před dožínkami! Musí se leštit chomouty, opratě, vybrat dlouhé klasy na kytice, zdalipak už maminka má připravené mašle a fáborky a kdy začne s pečením...

Helča se zeptala sestry: „Přijede ta tvoje láska?”

Otec zbystřil. Otočil se k Magdě: „Ty máš nějakou lásku, nějakou - lásku?”

„Tatínku zlatej, mám na to leta, ne?”

„Poslyš, snad to není ten z Týnce, z té fabriky, co mohl o pouti na tobě oči nechat? Magdalenko, to ne, to ne! Kdyby to byl aspoň řemeslník, třeba švec, ale nádeník, fabričný nádeník?? To je nýmand, ty musíš jít za sedláka!” Otec skončil ostře a s bouchnutím do sto-

lu. Vzduch zhoustl. Magda se zvedla, že odejde, ale otec vzkřikl jako by dívka byla kůň: „Stůj!“ A ona stejně tvrdě: „Ne!“

Dožínky proběhly v rodinné rozladěnosti. Magdin milý nepřijel, otec triumfoval. Magda svého milého hájila, otec ho zahrnoval posměšky a jasným nepřátelstvím. Kosa narážela na kámen každým dnem víc a ostřeji, až se jejich vzájemné neporozumění ustálilo v prostorách statku jako dva tažní koně ve svých státních. Nepolevili v práci na statku, ale rutinní monotónnost Magdinu duši z těla vymršťovala hned k otci, hned k milému. Od otce čekala, že řekne, tak si ho vem, když jinak nedáš, od milého, že přijde a třeba taky bouchne do stolu: „Vezmu si ji, i když se vám to, pane, nelíbí!“ Nestalo se jedno ani druhé, ale třetí: Magda přestala s otcem mluvit. Řekla mu to tak, že ho jednoho rána nepozdravila a vyhnula se mu jako špalku na záspi, jako vidlím opřeným o zeď, že zko-prnělý otec se za ní otáčel celým tělem, pomalu, jako štrhaný šroub, jako kdyby ho minul přízrak. „Magdo??“ Žádná odpověď. Hluchá a němá přešla dívka dvůr a chopila se své práce.

V pádícím čase hospodář ulehl. Náhle, z ničeho nic. Nestonal ani měsíc a opustil tento svět. Vystavili ho v rakvi na židlích ve velké seknici, matka ho posela svatými obrázky, děti a sousedé květinami. Magda nic. Ani pana faráře nepozdravila. „Ať si, ať si,“ hučelo jí hlavou. „Proč mi tak mluvil do života, nejsem malý dítě, což mu to nedošlo?!“ A aniž chtěla, viděla se v práci, kterou konala, jak on si přál či poručil, aniž chtěla, slyšela jeho hrdé pochvaly, aniž chtěla, viděla se i na jeho kolenou jako mrně, jak ji houpá a něco vykládá pro zasmání. Ale to všechno odháněla jako vlezlou mouchu...

Nastala otcova poslední noc v rodném domě. Všechno spí. Magda se krade ze své komůrky tichounce jako zloděj. Přejde kuchyň, zastaví se na prahu velké světnice a pak se pomalu, pomalinku, jakoby s bázní, plíží ke katafalku. Padne na kolena, na hranu rakve kříží upracované ruce. Vzlyká, nemůže se zastavit. „Tatín-

ku, tatínku, co jsme si to udělali? Pane Bože, prosím tě, odpusť nám naše viny..." Matka spí neklidně, posazuje se na posteli. Slyší ten vzlykot u rakve, ale nejde dceru ukonejšit, neodvažuje se rušit Boží mlýny...

x x x

„Nechod' už do chliva, schyluje se k bouřce, dobytek je neklidný, mohlo by se ti něco stát," dotkl se muž šťastným pohledem ženina vzedmutého života, „ukaz, podojím sám," vzal jí z rukou dížku, „podojím sám, ty už si koukej odpočinout." „To ne," vděčně se usmála, „já teda dokrouhám to zelí," a zmizela ve sklepě u bílých tvrdých hlávek jejich úrody. Jednu za druhou brala do rukou prohlížela, těžkala. „Vidíš tu nádheru, tatínku?"

Helena Malínová: Na rozcestí

Světlo a svět

Nevíme s určitostí, jak vlastně vznikl náš Vesmír. Zatím to podle většiny vědců vypadá tak, že z nějakých důvodů (nikoli příčin, neboť odkud by se taková „příčina“ vzala?) vybuchl nezměrný, ale do relativně malého „balónku“ stlačený a zabalený gejzír záření, a to záření svým tlakem pak rozfouklo ten balónek do těch neuvěřitelných rozměrů a hloubek, z nichž dodnes „vidíme“ i za pomoci nejs sofistikovnějších přístrojů jen jeho část. A z tohoto úžasnou rychlostí vytrysklého proudu záření, které se řítilo všemi směry a po zakřivených drahách zaplňovalo (a dodnes jaksi „zbytkově“, reliktně zaplňuje) křížem krážem celý stále se zvětšující „balónek“, se zrodilo všechno další: první částice, první jádra prvků a první ionty i sloučeniny, jejich obrovské mraky, z nichž se v gravitačních polích rodily první hvězdy, hvězdokupy, galaxie a supergalaxie; při výbuších a gravitačním zhroucení mnoha hvězd první generace se začaly vytvářet těžší prvky, něco z nich bylo rozmetáno zpět do dalekého okolí, něco bylo vtaženo do prvních černých děr, z nichž se prý už nikdy nic nedostane ven (leďa jakýmsi podivným „vypařováním“, které prý kdysi bylo častější). A tak se podle většiny špičkových astrofyziků náš „svět“ zrodil vlastně jako „světlo“ a ze „světla“ se i ustavil (i když toho „světla“ bylo původně pohromadě tolik, že vlastně byla skoro „tma“ a Vesmír se zprůhlednil až po nějakém čase, když se dostatečně „nafoukl“).

Můžeme se nyní tázat: co předcházelo onomu úžasnému výtrysku světla, kterému teoretičtí fyzici-kosmologové říkají „velký třesk“ a jímž počal svou existenci náš Vesmír? Byla to tma? Mohla to být tma? Je myslitelné, že světlo má svůj zdroj, svůj původ, nebo dokonce svou „příčinu“ ve tmě? Anebo je tma spíš naprosto závislá na světle, na tom, že světla není dost, že světlo není dost silné, že neosvětlí všechny kouty, které tak zůstávají neosvětleny a neprosvětle-

ny? Tmu nelze spatřit, temná místa nelze vidět – leda jako místní opak osvětlených skutečností a míst nebo jako neprůhledné „pozadí“ (tedy jako „stín“).

Pojmenování „světla“ v nejrůznějších jazycích pracovalo především s metaforami a obrazy, bez znalostí, které máme my (a které jsou i tak nadále velmi nedostatečné). Etymologická příbuznost obou českých slov, totiž „světlo“ a „svět“, však velmi trefně naznačuje, že svět je pouze tam, kde je světlo; to, co není ve světle a na světle, nenáleží ke světu, ale do propastné tmy. To, co pochází ze světla, vskutku „jest“ jen ve světle a musí ve svém „bytí“ být vždy znovu vtahováno na světlo a do světla: být znamená být na světle a ve světle – a tím ve světě a na světě. A přece je tomu tak, že světlo je neustále ohrožováno tmou. Podle obrazu evangelisty Jana přichází světlo, aby prosvětlovalo tmu, a je stále vystaveno dotírající moci temnot – ale má do budoucnosti zaslíbení: až dosud tmy se světlem nic nepořídily (tmy světlo „neobsáhly“, jak přeložili Kraličtí), a ani napříště nikdy nad světlem nemohou zvítězit. Naopak platí, že všude, kam přichází světlo, končí vláda tmy – tma se nejprve klidí jako stín do všelijakých zákoutí (pokud je ovšem za co se skrýt – vždy jen za nějakou skutečnost, která „vrhá stín“ tím, že sama vstupuje do světla). Je však nápadná jedna věc: čím více ostrého světla, tím ostřejší a zřetelnější jsou i stíny. Tam, kde je jenom „tma“, není vlastně nic. Vše, co žije, žije jen ze světla, a bez světla by nemohlo nic existovat. A přece dávají některé živé bytosti přednost noci a tedy tmě (noci - ovšem to už nejde o naprostou tmu). Malé děti se často tmy obávají a ve tmě se bojí. Náleží lidé mezi tvory, kteří mají žít na světle a ve světle? Práce s metaforami dovede někdy postihnout mnohem víc, než dokáže vyzkoumat a poskytnout věda (tedy ta „naše“ věda). Jak mohou někteří lidé víc milovat tmu než světlo? Asi tomu tak není proto, že by „dospěli“ a přestali se tmy bát, ale spíš protože „skutkové jejich byli zlí“. A takoví lidé se od světla začínají odvracet a začínají se světla obávat. Ale jaký to je život, který se musí skrývat před svět-

lem? (Vzápětí mi ovšem napadá otázka: jak je možno se ukrýt před tmou? Jak je možno uniknout temnotám, které jsou v nás samých?)

Markéta Hlasivcová

Edvardu Munchovi

To křičící a obnažené
jak živá rána, na niž padl zrak
Tak křehké, zoufalé a umlčené
pozdvihni a oslov

Pak

skláněj se znovu nad propastí
a do hloubky hod' aspoň kámen...
Naslouchej

Slyšíš?

Někde na dně
vyvěrá chladné vody pramen

Bílá noc

Nebylo Bytí a Nebytí tenkrát,
ani čas noční ani den
Čekání na spánek
Cesta za sluncem
Okamžik zlomu visící
těsně nad svítáním
Zrození světla zároveň
s jeho skomíráním

Ve větru

V písečné bouři
tisknu se k zemi
V bolesti zápasím
o každý dech
Oáza na dosah...
Kéž úkryt naleznu
v zářivě bělostných zdech
Rozbouřené moře
stěžeň lodi sténá
zdusil už strach ve mně
zbytky hrdosti
Vtom záblesk světla
Slunce mezi mraky...

Všude vane vítr milosti

Vlasta Polívková: Lesní tišina

Světlo

Tak nevím, zda-li z termínu *světlo* pochází termín *osvětlení* či *vysvětlení*, jedno je však jisté: světlo bývalo a dodnes je spojováno se životem, protože světlem není žárovka, ale slunce. Ani slunce však nemusí vždycky přinášet jen život, ale svým světlem může škodit i spálit, a tak snad by bylo vhodnější mluvit o míře světla potřebného. Když jsem však byl malý a někdo „osvětlil“, že jsem lhal, tak toto „světlo“ bylo pro mne krajně nepříjemné a dokonce bych řekl i „neužitečné“. A tak jsem v průběhu svého stárnutí dospěl k výroku: „Fiat lux – budiž světlo“. Uvědomil jsem si, že tam kdesi na začátku Bůh tvořil tím, že rozhodl o světle a lidé to zapsali a ctili tuto skutečnost. Později, když jsem se dostal k říši zla, jsem pochopil, že i Lucifer má cosi společného se světlem a pojednou světlo obsahuje tolik významů. Je dobré, je i nedobré, je mnohdy oživující, anebo dokonce spalující.

Proto jsem se rozhodl, že se spíše zamyslím nad výrokem: „Budte světu světlem.“ Pověření staré knihy moudra, lásky i zvěsti, která váže člověka k životu. Ne pouze k životu vezdejšímu, ale i k životu tam, kde jsme nebyli, kam toužíme a nevíme, ale pokud chceme dojít v tato místa, je nutno být světu světlem. A tak mne napadá krása něžnosti výroku starého Římana, který byl slepý a říkali mu Světloňoš. Snad legenda, snad pravda, avšak etický příklad, jak se chovat dnes ve společnosti, která tvrdí, že čas jsou peníze a nedělá nic, co by nebylo zapláceno.

Zmíněný muž byl slepý a měl zvláštní zvyk. Každý večer a noc běhal Římem s loučí, kterou si koupil, svítil s ní a lidé se mu smáli: „Co ten blázen dělá? Proč svítí loučí a utrácí za ni peníze, když sám nevidí?“ Zvykli si na chování podivína, denně čekali, že vyběhne. Až jednou malé dítě, které si ještě nemyslelo, že je to blázen, nevidomému položilo otázku: „Proč to děláš, vždyť nevidíš?“

A on se něžně usmál a odpověděl: „Máš pravdu, nevidím, ale svítím těm, kteří mohou vidět. A ti vidí a neupadnou, ti vidí a mohou mi říct, že je v zemi výmol. Já jejich očima spatřím překážku, kterou jsem osvětlil a dám si pozor. Neupadnu. A tak sloužím druhým, aby viděli a na oplátku očekávám, že od nich uslyším upozornění. Nejsou to zbytečně vydané peníze, protože si navzájem sloužíme, aby ti, co nevidí, viděli, ti, co neslyší, slyšeli. A aby ti kteří všechno mají – vidí, slyší a mluví, nebyli sobci a dosáhli milosti pro stav své vlastní duše, protože slouží všem.“

Od té doby chápu světlo trochu jinak. Je to stav milosti, který přichází proto, že jsem viděl, když jsem vidět měl, že jsem neviděl pouze pro sebe, ale i pro druhé a mé vidění se stalo cestou, na níž i ti druzí měli z mého vidění alespoň něco. Stali jsme se navzájem potřebnými a skoro závislími ne na penězích, které člověk „za louč utratí“, ale na prostoře skutku, která překovává i dnešní dobu, „dobu má dáti – dal“, nezbytností běžné oběti, která tvoří z člověka světlohoše.

Měnit tušenou stopu v čitelnou

O literárních textech se říká, že jsou obvykle vystavěny z převzatých myšlenek, z mozaiky volných citátů. Vznikly intertextuálně, v kontextu s jinými literárními díly. I badatel ví, že nikdy nevlastní celý objev. Vždyť vznikl na půdorysu starších dílčích objevů a zobecnění. V živném a leckdy blíženeckém vědeckém prostředí byl prohlouben a obohacen.

Zvídavý středoškolák utrhne kopretinu a na korkové destičce rozpitvá její okvěti. Převratnou událostí se stane první pohled do okuláru mikroskopu. Vmiluje se – navigován charismatickým učitelem – do biologie. Otevře se mu laboratoř, v níž prožívá nečekaná dobrodružství. Každé ráno netrpělivě otevírá inkubátor a snaží se oddělovat to podstatné a pravé od podružného. „Především dělejte pokusy a snažte se vše dosud platné stavět na hlavu,“ nabádá učitel. „Mějte radost z dokonalého pokusu, bádejte pro radost. Jen tak proniknete do problému. Úspěch, ten vám bude přidán jako odměna.“ Svůj obor vnímá jako dravou říčku, proud, který nese nepřeborné množství nových poznatků. Snaží se ji přeskákat po balvanech, které vyčnívají. Hledá mezeru v dosud známém, skulinu, která by mu nabídla příležitost k experimentování. Snaží se přispět k dořečení dosud nedořečeného.

Chce měnit tušenou stopu v čitelnou, touží vnést světlo tam, kde je dosud přitímí. Nade vše miluje náhlé ticho, které zavládne, když naměřené hodnoty jsou zaneseny do grafu. Když statistické výpočty ukazují, že výsledky jsou pravděpodobně správné. Hluboce si uvědomí, že cestu k nim umožnil soubor pokusů předchůdců a těch, kteří jsou stále na cestě. Náhle podlehne pokušení provést intertextuální střih. Vybaví se mu výklad Čapkova Obyčejného života, jak jej mistrně provedl Václav Černý. I v badatelském světě lze přece naslouchat zpěvu na „fils mystérieux où nos coeurs sont liés“, mluveno s Hugovým Olympiem. ❖

Nohama napřed

To byl hon
kolem kostela
mimo osamělé
přes padlé
až jazyk na vestě
duše na jazyku sípá
sestři vaše mini
přidává mi k utrpení
jeptišky! jeptišky!
jazyk zapadá do hrdla
tělo do rakve
duše...

Čertův švagr
flirtuje s obřadnicí
ta koketuje se smrtí
smrt je chladná
jak fatální albína
pro niž zmíral
umělý věnec nevoní
najednou horko
je to v pekle
Ježíš tu není

Nadarmo

Ježíši kam sem dala rtěnku
Ježíši tak blbýho sem nepotkal
Ježíši to auto už odchází
Ježíši to dítě mě přivede do hrobu
Ježíši ty akcie se propadly
a tak podobně

Říkám neberte Boží jméno nadarmo
rtěnka není hodna toho zvolání
Božím slovem trkni
žij ekologicky
máte jak jste udělali
sůl nad zlato
rada nad sůl jenže
včil pro mě Ježíši
máš radu pohotově
to si mě zaskočil
sotva dám na Tě
a pak to dopadá
Ježíši Ježíši.

Odění světlem

Při podzimní procházce z Rudolfova údolí na Střední hřeben nad Janskými Lázněmi se přede mnou náhle objevily mohutné modřiny vystupující nad okolní temné smrky. Ty nádherné stromy byly těsně před opadáním. Jejich jehličí však právě v ten okamžik zlatě zazářilo ve světle slunce blížícího se k obzoru. Uvědomil jsem si, že jsem měl neobyčejné štěstí, jestliže zrovna v tuto chvíli jsem se mohl nacházet na tomto místě a stát se svědkem takové krásy. Byla to jedna z těch chvil, kdy je člověku líto, že je na všechnu tu krásu sám, a moc by si přál, aby měl vedle sebe někoho blízkého, s kým by mohl ten okamžik a zážitek světla sdílet. Na druhé straně mne však napadlo, že ani já sám jsem se v tom čase ozáření nemusel na tom místě objevit. A přece i beze mne by ty modřiny na tom místě stály v záři zapadajícího slunce. Ano, i kdyby tam nebyl žádný živáček, který by tu krásu obdivoval, modřiny by tam stejně těsně před zimním odpočinkem a opadáním svých zlatých jehliček stály oděné světlem a svou darovanou nádhrou oslavovaly a chválily svého Stvořitele. Kéž bychom to uměli i my lidé nejen každý den před ulehnutím, ale také v čase podzimu svého života. Vždyť i on je tak krásný, jestliže ho necháme prosvítit paprsky Boží lásky.

Dialog s nocí

Hebce nadchází noc, daleko od elektrického vedení a asfaltovaných silnic, tam, kde se zapomenutá vozová cesta vytrácí v mlázi. Noc tu jen zvolna vytlačuje zdráhající se den. Je čas střídání. Jasné světlo letního dne, chladná zeleň a výrazná modř, pozvolna ustupují hluboké panenské tmě. Temnota tiše vrůstá do lesa, prosakuje na mýtinu a proniká do duše, vše usmíruje, vše hojí, připravuje svět pro nový den. Kdyby nebylo tmy na obnovu duše, lidem by brzy došla konečná zásoba snů. Bez usmíření, bez odpočinku, by křehli a lehce se lámali, jako dubové větývky vysušené ve střídání ročních období. ... Daleko od elektrické sítě noc ještě přichází obnovit duši, přichází hluboká, panenská tma mezi uhlíky skomírajícího ohně a hvězdnou klenbou nad hlavou.

Noc nadchází hebce, téměř nepozorovaně. Tma se kradmo ukládá do podrostu, pod visuté větve jedlovců a mezi balvany rozvalené hráze; pomalu prosakuje a přikrývá zem. Nad vrcholy stromů je ještě světlo, jen dole při zemi klíny, ostré a jasné v denním světle, teď splývají s odštěpkou kůry okolo špalku. Je čas odložit sekuru a kalač, napřímit tělo shrbené celodenní námahou a vzhlednout od temnoucí země k světlému nebi.

Vůkol je tma, jen bledé nebe nad hlavou dá vyniknout černému krajkoví stromů a zve oči, po celý den připoutané k zemi, aby vzhledly k nebesům. Marně jsem se snažil zachytit, jak se na nebi pozvolna rozsvěčují hvězdy. Nijak se nerozsvěčují. Jen nejsou - a pak najednou jsou, jako by někdo špendlíkem propíchl nebeskou báň. Mnohokrát jsem pozoroval nebe a věděl přesně předem, kde se objeví první hvězda. Přesto jsem nikdy nespatriil, jak k tomu dochází. Snad jsem na okamžik slevil z pozornosti, snad jen mžikl očima. Jen vím, že jednu chvíli se nad hlavou klene jen tmavnoucí, nenarušené nebe a pak

bez přechodu je na něm hvězda, najednou, světlá a jasná. Potom další a další, až se celá divotvorná klenba rozzáří jejich světly. I to je chvíle úžasu, vzácného v našem věku. Hvězdy nenaléhají. Zaplaší je i bílá záře lihové lampy nebo odražený svit neonů. Jen tam, kde lidé dovedou uctít noc, mohou spatřit zázrak hvězdného nebe tak, jak jej viděl autor devatenáctého žalmu, jehož začátek přeložili kraličtí „*Nebesa vypravují slávu Boha silného, a dílo rukou jeho obloha zvěstuje*“.

Úryvek z knihy Erazima Koháka: *The Embers and the Stars* (Chicago: University Press) 27-28. (Přeložil autor).

Vztahy

Mám takovou tichou starost – neuzavírám-li se příliš do své samoty a nenarůstá-li tím můj dluh vůči lidem, ať už ode mne něco očekávají či ne. Mám lidi ráda a nikdy mi nebylo a není zatěžko komukoliv věnovat svůj čas nebo cokoliv jiného, když to zrovna bylo nebo je zapotřebí. Můj život byl vždycky „domem otevřených dveří“, ale nyní se ty dveře jaksi samy od sebe pomalu zavírají.

Vždycky jsem byla spíše samotář – už ve svém útlém mládí jsem si zapsala do deníku: „Možná, že samota není mým osudem, ale mé kroky, jež zanikají v davu, který míjím, tiše směřují k její cestě.“ Přesto byl můj život bohatý na vztahy s lidmi, a byly to vztahy dobré a plodné. Teď už ale stárnu a Bůh mi odpustí: někdy mívám pocit, že už jsem za celý život potkala dost lidí, že nemám už dost sil řešit ani vlastní problémy a že už nikomu nemám co dát.

Možná, že se mýlím. Možná mám ráda svou samotu proto, že není osamělostí, někdo je pořád se mnou – od rána do večera si totiž povídám s Bohem a dozvídám se plno potěšujících věcí. Člověk tak cítí, že ať už se lidské vztahy jakkoliv proměňují, jedno je jisté: všichni toužíme nalézt naplnění, které celý život hledáme. Lidské vztahy jsou často plné komplikací, vztah s Bohem plný klidu, harmonie a krásy. A ten je také klínem, který žádným dveřím nedovolí zavřít se úplně.

René Králů

Náruč

Nikdo nepochopí, co nás tehdy vedlo,
když jsme procházeli pomalu staletími
Když jsme existovali už kdysi a přesto každý poprvé
Snad nebe s hvězdami bylo pro nás vždycky proto,
že někdy nebylo nám než číst už jiné stopy
Snad Bůh byl s námi nejvíc, když jsme ještě nesli
podoby ještěřů

Tehdy, kdy jsme ještě neznali jeho Syna,
leč své bratry už
A už to, že se dá i zabít

A vždy prý Bůh byl na obou stranách
těch vraždících, i těch vražděných
A nám bylo ptát se, koho snad měl nejraději
při tom všem

To snad začalo i Jemu krvácet srdce
když ženě bylo porodit
v čase, kdy země už dlouho neuměla být
tou milou pro jeho prvotní potěchu
Slepnoucí rodička zmatených bolestí

Jak daleko bylo tehdy od komety k sousednímu domu
Od zkříženého břevna k hranici

Jak daleko od slunce k prvnímu úsměvu pochopení
Od slzy na plátně k tváři co neumírá

Stejně jak kdysi, od vrat svých k vratům sousedů

Modlitba

Ta rodí se vždycky sama
a jen z té podivné milující temnoty
která nás pochová kdykoli
když hledáme laskavé ruce, laskavou náruč
jež nejsou od lidí

Světlem o závod

Obrazem dobra je věčné slunce. Dává lidem teplo a naději, že jejich svět nepohltní studená prázdnota nekonečných hlubin vesmíru. Na obloze připomíná malé kulaté nic, které člověku nechybí do té doby, dokud o ně nepřijde. Kladu si otázku: *„Jak asi musí být odsouzení, který v temném vězení prožívá touhu po prvním ranním paprsku?“* *„Co prožívá slepec tápající v moři zvuků a dotyků plně nepoznaných věcí?“*

Nechci hledat odpovědi. Rozumové poznání pro mne nepředstavuje vrchol veškerého vědění. Posuzování skutečností pouze podle toho, zda si mohu na něco sáhnout nebo zda něco vidím, naráží na bariéru vlastní omezenosti. Myslím si totiž, že ateismus příliš světla do lidských duší nepřináší. Připomíná mi spíše zeď nebo vysokou hradbu, která vytváří stín tam, kde by měla zářit víra, naděje a láska.

Evangelista Jan ve svém vyprávění jasně a zřetelně líčí spirituální principy bytí. Za počátek duchovní existence považuje Boží slovo. V něm je život, který se stává světlem. Je to trochu nepochopitelné. *„Vždyť, kdo by si byl pomyslel, že sám může zářit a přinášet osvětlení tam, kde vládne chlad a slepota?“* Dnešní doba je uspěchaná, nervózní, plná plánů a aktivit. Jen tak tak, že stihneme proběhnout mezi paprsky přátelství, odpuštění a solidarity a už narážíme na temnou závist, zlost, svár či pomluvu drsné reality. Závodíme o štěstí, doufáme v blaženost, usilujeme o klid ve svých srdcích. Čas frčí astronomickou rychlostí vpřed a nám se zdá, že život uniká kamsi do neznáma. Cítíme jen záblesky něčeho svrchovaně překrásného, jakýsi tajemný mír, který se plíží kolem nás v krajině nevyřčených přání.

Ježíš Kristus, Boží syn, přišel na tento svět, aby probouzel snílky ze spánku černé noci a podal jim pomocnou ruku. Písmo svaté říká, že všechno povstalo skrze Něj. On je tím světlem v našem nitru, které tma

nepohltila. Svítí nám na cestu k nesmrtelnosti, neboť to hmotné se promění v prach, ale to vnitřní, duchovní, zůstane. „Co se však stane, když ponecháme svá „já“ prázdná, bez víry?“ Kdysi jsem slyšel doporučení: „Žij teď a tady! Smrt je jen tečka za větou. Pak už nebude nic.“ Nechci teď nikoho strašit peklem, prokletím či dalšími umravňovacími prostředky kostelních moralistů. Nemohu argumentovat posledním soudem. Slepí nevidí, hluchí neslyší a zatemnělí nemohou pochopit tajemství víry. Nejprve je třeba se otevřít a nechat se oslovit. Jen tak lze nalézt odpověď a jistotu své duchovní budoucnosti.

Se světlem nelze závodit. Jsou to nejrychlejší elektromagnetické částice, které ještě můžeme pozorovat. Dál už nic nevidíme. To však neznamená, že za hranicí této rychlosti už nic není. Jen to nevíme přesně. Můžeme to pouze předpokládat, důkazy se hledají obtížně. Stejně je to s vírou v posmrtný život. Mohou nás však hrát slova Mesiáše: „Blahoslaveni jsou ti, kteří neviděli, ale uvěřili.“

Přijmeme-li však světlo za něco nám bytostně vlastního, máme šanci letět do nebeských výšin jako o závod. Ano, naše mysl se může povznést vzhůru. Nemusí se jen zahrabávat pod zem nebo se krčit ve stínu světských ideologií. Často také bleskově zasáhne ostatní a tím se sama stane světlem.

Křesťané zpívají slova žalmisty: „Lid, který chodí v temnotách, uvidí veliké světlo.“ Tyto verše jsou aktuální zejména v době, kdy si lidé připomínají narození Spasitele. Přišel na svět jako nahý, chudý a bezbranné dítě. Přesto se však v něm Bůh zjevil. Při hledání cesty ke světlu není třeba pohlížet na nějakou neosobní abstraktní nejvyšší bytost. Stačí se obrátit k tváři člověka, který tak miloval svět, že se za něj obětoval, abychom my, ztracení, našli světlo věčnosti. Plápolá jako hořící svíce a rozdává oheň svaté horlivosti všem, kteří se odváží odpoutat od pomíjivého materiálu a vznést se k pomyslným oblakům Nebeského království.

Záblesk světla

Byl srpen – krásný, teplý srpen – srpen jaký má být. A byli jme na astronomické expedici na Velké Javorině. Zhruba tak 50 nadšenců v čele s profesionálem, který vše řídil. Byl to „Někdo“. To jsme ještě nevěděli, že za rok objeví – to již v Austrálii – kometu, která bude po něm pojmenována. Nás jen zaučoval do práce s různými astronomickými přístroji a technikami.

Vlastní práce začínala, až když se setmělo. Každá skupina dostala přesně vymezený úsek oblohy, vytýčený tak, že hraničními body byly určité hvězdy. Na něj se soustředila. Čekali jsme na meteority – až se objeví.

Výhodou bylo, že obloha byla bezmračná a měsíc ještě nevyšel. Pozorovali jsme „nebe“ v poloze vleže. Karimatky nás chránily před chladem i vlhkem. Přístroje nad námi a klid kolem dokola. Najednou to přišlo. Z ničeho nic – jako by v ráně blesku – prolétl našim úsekem na obloze meteor. Měli jsme o něm hlásit věcné údaje – fakta. Nebyli jsme však automaty. To byl také důvod, že nám meteor vyrazil dech a naše emoce se vzduly. Bylo těžké vyjádřit, jak nám bylo. Snad jedině slovíčko „údiv“ to poněkud vyjadřovalo. Rychlost, s níž meteor prolétl, byla taková, že jsme nestačili ani postřehnout, kam až jeho dráha dosáhla, nežli zmizel. Když však zmizel, byli jsme jiní.

Něco se událo. Do tmy – černě noční oblohy - zazářilo světlo. Blesk v malém – ale velkého významu. Najednou se nám ukázalo, že na nebi neexistuje jen tma a miliony let vzdálené hvězdy a mlhoviny. Nepředstavitelné „nic“ a přece někde toho až příliš mnoho. Údiv nad zábleskem světla uprostřed černé tmy a propastné hloubky vesmíru.

Nepřipomínali jsme si ani tak výrok Emmanuela Kanta o hvězdném nebi, které viděl nad sebou, jako to, o čem jsme hovořili před setměním. Řeč byla o lásce – o lásce jako takové i o lásce velice konkrétní,

kterou kdo zažil. Ta podoba nejen zážitku, ale i údivu byla pozoruhodná. Uprostřed šedi života se najednou setkáváme s projevem, který do světa, kde vládne zákon „kdo z koho“ nepatří. Je zcela jiný – jako ten záblesk meteoru. Někdy třeba trvá jen chvíli, ale postřehli jsme ho. To, že jsme něco takového zažili, nám dává naději, že vše není tak černočerné, jak jsme si mysleli.

Trvalo chvíli, nežli někdo promluvil. Podobnost záblesku meteoru s láskou napadla hned několik v naší skupině. Tak jsme se dozvěděli nejen o tom, jak setkání se zcela určitým děvčetem změnilo život jednoho mládence, ale i o údivu jiného nad tím, jak asi silný musel být zážitek odpuštění, který prožil Jean Valjean v Bídnicích Viktora Huga, že změnil celý jeho život. Slyšeli jsme rovněž, jak zpráva o tom, co se událo kdesi na cestě, o čem hovoří příběh o milosrdném Samaritánovi, přivedla jednoho z nás ke křesťanství. Došlo i na básně – „Drobná zrnka písku, kapky vody jen, oceány tvoří, celou naší zem...”

Život však šel dál. Meteorit bylo nutno zakódovat souborem zhruba dvaceti různých čísel, která upřesňují vše možné o něm – odkud a kam letí (určit jeho azimut na obloze), jak moc svítí (jeho jas), barva, rychlost průletu atp.

Jak vzdálený se nám zdál požadavek, který jsme slyšeli v rozhovoru před tím: „Neuvěřím, dokud si nesáhnu...” Neuvěříš záblesku světla, dokud nenajdeš meteor a nebudeš ho držet v ruce?

Modlitba staré ženy

Všemohoucí
 TY MŮŽEŠ VŠECHNO
zatímco já nemohu
otvírám ústa
a nevydám hlásek
Napínám svaly
a nesvedu krůček
Zírám a nevidím
němá a hluchá
vnímám svět
jen skrze svou bolest
svou bolest
a strach
Co jsem?
Mrtvá zaživa?
Jsem, anebo nejsem?
Navzdory svým nejistotám
ve mně sílí
jediná jistota
 vím
a na každém kroku
znovu a znovu poznávám, že
 TY JSI

Na cestě

Ubírám se po cestě
a přemýšlím kam jdu
Krok za krokem
míjím
zhroucené ukazatele blahobytu
Stačí jen výpadek elektřiny
jedno tornádo, tsunami
požár, nebo bomba
a najednou jsou nejdůležitější
boty, chléb, pramen vody
a místočko kam lze složit hlavu.

Ubírám se po cestě
a přemýšlím co je důležité
Mít někoho, komu můžeme odpustit
mít někoho, kdo odpustí nám
mít někoho...

**Den Letnic nezná žádného večera,
neboť jeho slunce, láska, nezná žádný zánik**

Teologické nebe, na rozdíl od nebe astronomického, stvořeného Bohem, je značně proměnlivé. Jsou na něm sice neměnné stálice, nicméně i jejich svit podléhal proměnám. A co více, někteří teologové, počítaní právem ke stálicím, než byli vůbec vzati na vědomí, ocenění a nakonec přičtení k teologickému nebi, patřili k zavrženým, zapuzeným a odsouzeným, a často se vůbec nedožili jakékoli tolerance či uznání. Mezi teology, kteří zakusili výslunní úcty a lásky i stín zavržení, pomluv a pronásledování a jejichž památka je dnes opět živá a světlo jejich hvězdy září jak jitřenka, patří würzburgský profesor apologetiky, archeologie a dějin umění a rektor Hermann Schell. Racionální a učený, vroucí a senzibilní, náš Hermann Schell, dodávám. Není to nepatřičné přivlastnění. Schell byl pro otce našeho českého a moravského modernismu hvězdou a světlem první velikosti a uctívaným mistrem.

Mezi českými modernisty se životním dílem Hermann Schella nejhluběji zabýval originální myslitel, profesor věrouky a mravouky na Husově čs. bohoslovcké fakultě v Praze, ThDr. h.c. Alois Spisar. Profesor Spisar byl duch sčtělý, vzdělaný, hloubavý a lidsky porozumivý a laskavý. Přivedl teologii nové Církve československé, konstituované Karlem Statečným a Karlem Farským, na akademickou úroveň (Karel Mácha). O Schellovi se Spisar vyjadřoval v superlativech. „Nejvýznačnější (z německých modernistů) byl Herrmann Schell, muž vysoce vzdělaný nejen teologicky, ale i filozoficky, měl porozumění pro potřeby dnešního člověka, nejen potřeby vědecké, ale i náboženské,“ píše jedním dechem a jednou větou Spisar (in: Ideový vývoj ČČS, Blahoslav Praha 1936, str. 283n). Schellova šíře literárních schopností nemohla neoslovit literaturou a uměním zaujaté české a moravské modernisty. I jeho osud a náhlá smrt v pátek před svát-

kem Letnic, pod nebem, z něhož tekly proudy deště a blyštěly blesky s hromobitím jako ve smutný den, kdy zemřel Spravedlivý, nemohly nestrhnout kněze v národě, který na konci devatenáctého století nořil se do utrpení národních i církevních mučedníků...

Schellova teologická spekulativní jemnost, invence i hloubka nábožensko-psychologického vhledu do duše moderního člověka přitahovala svou kultivovanou genialitou. Obrovská je síla Schellovy meditace k události Letnic, jež obsahem i jazykem vyvolává asociace na Augustinova Vyznání i Testament Blaise Pascala: „Jsou poznatky, které dozrávají výlučně v bouři. Jsou síly, které působí jen v ohni. Je láska, pro níž poskytuje dostatečné vyjádření jen souhrn jazyků. Proto nebyli Ježíšovi učedníci od ničeho ušetření, co by jejich ducha mohlo rozprostřít do hloubky a do šířky. V následujícím dni Letnic došla k uplatnění celá minulost, došlo k uplatnění ovoce všech velkých Božích činů, počínaje od prvního stvořitelského slova „Budiž světlo!“ až k smrtelnému výkřiku na kříži „Dokonáno jest!“ Staré výroky moudrosti a dílo Bohočlověka, zjevení ze Sinaje jakož i z Golgoty, chtěly se skrze Boží sílu stát živé pro všechny věky. Boží život chtěl život lidstva, Bohočlověkova láska se chtěla stát láskou celého lidstva! Světlo, síla a láska. Boží síly velkých stvořitelských dnů, jež utvořily dóm světa, nyní měly tento dóm světa dokonat v chrám Božího kralování Trojjedinného... Pokud a nakolik působí dílo slitování v duchu Kristově a zapaluje se k novému žáru a síle v setkání s bídou a protivenstvím, dotud trvá den Letnic a s ním i síla Ježíšova bytí a žití! Den Letnic nezná žádného večera, neboť jeho slunce, láska, nezná žádný zánik. „Láska nikdy nepomíjí.“ (1K 13, 8). „Anděly své činiš větry a služebníky své žhoucím ohněm“ (Žid. 1,7, srv. Ž 104,4 Citát ze spisu Christus, str. 106, ilustrované vyd. Muenchen 1906). Schell v duchu estetského vkusu secese vytvářel německé jazykové novotvary, jež odpovídaly latinským termínům; svým postupem pokusil se o „neoklasicismus“ v teologii: chtěl nový životní pocit a náboženskou normu současné

věřící existence vyjádřit v klasických myšlenkových a jazykových strukturách.. „Schellova tragika záleží v tom, že se uchopil iniciativy k dialogu (mezi moderní dobou a církevním tradicionalismem) v době, která byla plně ovládána duchem defenzívy. Jestliže by svoje řídící ideje křesťanského personalismu namísto na přelomu století mohl předložit dnes a k tomu v řeči přítomnosti, bezpochyby by zářil jako hvězda první třídy na teologickém nebi,“ napsal profesor Josef Hasenfuss (in: úvod ke kritickému vydání H. Schella *Katholische Dogmatik*, Band I., nakl. F. Schoeningh, Muenchen-Wien-Paderborn 1968, str. XXI.).

K symptomům dnešního ekumenického údobí patří, že dodnes nedořešené otázky křesťanského personalismu vnáší do českého teologického a filozofického obzoru husitská teologie Církve československé husitské.

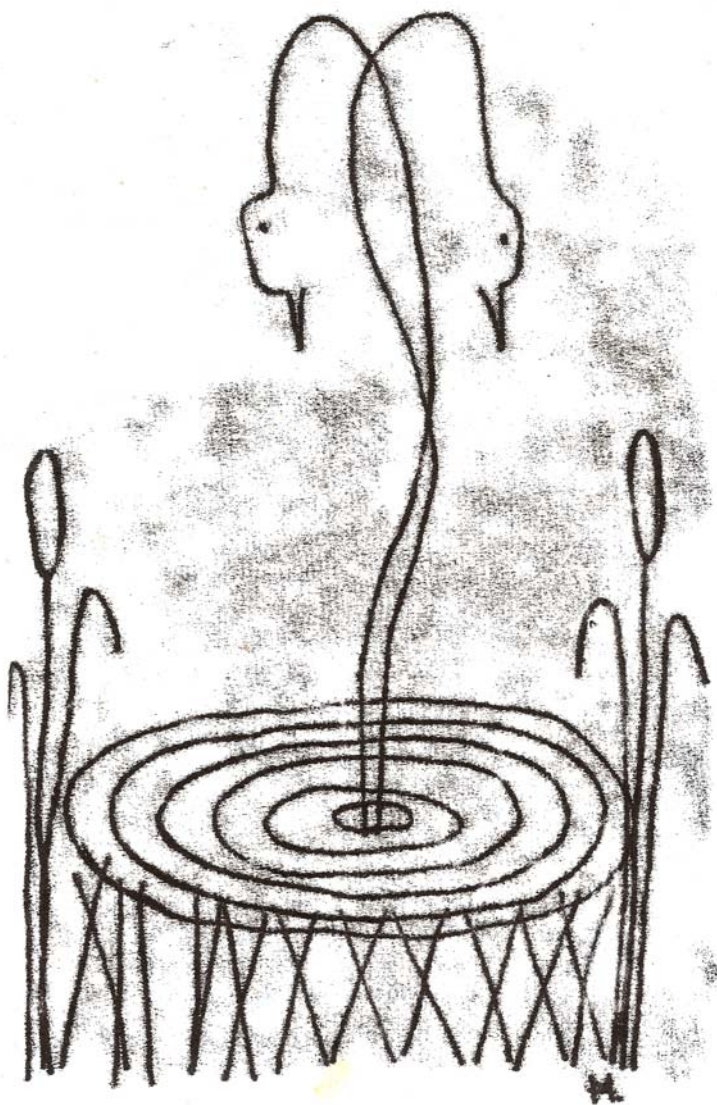
I v rozbřesku

Už je ráno a ptáci vlají křídly, vlajkami svého neštěstí. Snad i oni se trápí. I v rozbřesku. I v rozbřesku vzlétají ze žerdí námluv, proti větru. Stejně jako my. Čekající. Úderem půlnoci dáváme sbohem hodině snů, hodině duchů. Protože se neustále ocitáme v poryvech vichřic, v úderech blesků a námraz, kůra našeho stromu opadává. Na větve toho stromu neusednou ani ptáci. A to už je co říci!

A zatím v těch chvílích, v nichž váháme a prosíme o milost, cizí větry hýbají našimi kořeny.

Ze sbírky Několik dnů

Helena Malínová: Labutí píseň

„Hanácké propletenec...”

Je krásné, když se člověk dovede chlubit svým láskyplným vztahem k zemi či městu, které mu jsou nebo byly domovem. K tomu ale neodmyslitelně patří i znalost rodné řeči nebo nářečí zde používaného. Olomouc už patří k historickým perlám Hané, není tedy k divení slyšet zde pravou hanáčinu. Docela jistě k tomuto kraji patří.

V naší rodině byl nositelem hanáckého jazykového mýtu tatínek. Z Hané pocházel a tak, kdykoli jsme otcovo rodiště navštívili a tatínek byl s námi, vždycky se v Čechách pod Kosířem rozpovídal, a mluvil samozřejmě jenom nářečím. Já jsem z toho tatínkova mluvení něco pochytil, ale maminka, ta ne. Pocházela z opačné strany Hané, od Přerova a Lipníku, takže jí byla domovem obecná moravština. Ostatně, tak se mluvilo všude v Olomouci a okolí.

Po válce jsme dostali byt v místě dnes nazývaném „Pražské sídliště“. Je to už velmi dávno, ale ta napůl ukousnutá vilka tam stojí dodnes. Ale maminka a tatínek tam už nejsou...

Vzpomínám na období, kdy otec usedl do křesla ředitele Vyšší průmyslové školy strojní v Hodolanech. Ta škola stála na opačném konci města. Ve škole většina kolegů studentů mluvila tím jemným nářečím Hanáků, které se tak obtížně studentíkovi učí. Mě se to tak moc netýkalo, já jsem ty nečekaně něžně rozmazané přízvuky docela uměl, ale co se jednou nestalo.

V té době, asi pět let po válce, jsme ještě neměli zavedený telefon. V tom příběhu však hraje hlavní roli. Naše půlvilka stála uprostřed zahrad, polí a luk, asi pět set metrů od prvního bloku domů města Olomouce. Po obyčejné polní cestě jsme se dostali do města a zpět. K našemu domu se šlo krátkou odbočkou z té polní cesty a pak se ještě musel přejít smrdutý potůček od Neředěna. Mezi tím potůčkem a naším plotem se vstupní brankou se táhl pás neusychající zeleně. Byl

takový všelijaký, ale hlavně nikdo nevěděl, komu ten kousek louky patří. Pár „slušňáků“ zazvonilo a tázali se, jestli si mohou trávu pokosit a vysušit seno. Maminka z toho mívala špatnou náladu, a proto všem odpovídala trochu nakvašeně a stejně, že to naše není a nevíme, komu to patří. Na závěr s provinilým úsměvem dodala:

„Pro mě za mě, tož si to pokoste, ale já jsem vám nic neřekla. A to seno vám taky nebudu hlídat, to si zařídte sami.“ Na to se obě jednající strany s úlevou rozešly. Často se o tom paloučku s tatínkem dohadovali a já dodnes nevím, jestli to bylo k něčemu dobré.

Ten den se u našich dveří vystřídalo několik žadatelů a matka ztrácela trpělivost. A to ještě můj bratr Mireček, tatínkův mazlíček, onemocněl. Devětatřicet stupňů horečky a maminka ho léčila zábaly. Bylo mi jasné, že ten den se mu do školy evidentně nechce, protože mi ráno dal rukou znamení, jak jsme měli domluvené, že o nic závažného nejde. Ba dokonce jsem ho viděl, jak těch 39 stupňů „nadejchává“ a to bylo všechno jasné. Maminka v kuchyni vařila a jen občas si odskočila do pokojíčku, kde podvodník Mireček těžce bojoval s nemocí. Já jsem mu hrál na harmonium a zpíval pokrokové písničky, což jsme oba neměli rádi. Kolem poledne se zase rozdrnčel zvonek nad dveřmi v předsíni a já jsem poslušně vyběhl otevřít dveře. Před nimi stála velká korpulentní dáma, pozdravila a ptala se po mamince. I zavolal jsem maminku a v koutku za otevřenými dveřmi jsem neviděn očekával, jak bude naše maminka nevládná. Ta usměvavá dáma slušně pozdravila a hned přešla k meritu věci:

„Mám se zeptat, co je s tím senem.“ Měla opravdu vybroušený styl hanáckého nářečí a tak jsem hned pojal podezření, že dnes nebude všechno v pořádku. A taky ne. Mamince zčervenaly tváře a málo příjemný hlasem odpověděla opravdu navztekane: „Každýmu sem řekla, ať si s tím senem dělá, co chce. Já to přece nebudu hlídat!“ Kredenciózní dáma před dveřmi znovu s úsměvem šla do toho. „Ale jenom mě řekněte, co je se senem!“ „Už jsem vám to pověděla, ne?“

Usměvavá Hanačka byla neústupná. Znovu, už pokoušela opakovat otázku, a zase s tím zářivým úsměvem, který maminku odzbrojoval. V tom z našeho dětského pokojíčku vypochoďoval Míreček a napříč přes síň mašíroval k záchodu. Hanačka rozjasnila obličej ještě víc, ukázala rukou na bratříčka a s úlevou vydechla snad poslední otázku: „Deť mě sódruh ředitel poslal, abech se optala, jak se má ten váš chlapec. Pré bel ráno nemocné a včel se mě nezdá, že tak moc. Tož co mám veředit panu ředitelove?“

Matka se pleskla do čela, jako že už chápe a její láska k hanáctině se rázem posunula o několik příček výš. S úsměvem se pochlubila i druhým, zatím zdravým synkem, kterého lehce vylovila z koutku za dveřmi a já jsem musel té hranaté Hanačce podat ruku.

Večer tatínek maminku za její snaživost pochválil a pak se spolu probírali ještě další výslovnosti. Naše chudák nebožka maminka šla příští den do trhu, a protože si tatínek poručil na ten den jablečný štrúdl, chvátala a přemýšlela o tom, že jablka só furt jablka, a když se jí první hokynářka za pultem zeptala „No a co ve se dáte?“, vyhrkla maminka „Jablka, tak dvě kila“ a v ruchu dopoledního města docela asi přeslechla tu panímámu za pultem, která se jí pro jistotu zeptala: „Zemský, paninko?!“

A tak donesla domů, chudinka, dvě kila brambor a já odpoledne utíkal do ZELENINY pro dvě kila jablek. A večer štrúdl byl a chutnal nám všem...

Delicie Nerková

Čeho se na světě nedostává

Je žízeň úst
a je žízeň srdce
Té druhé je víc

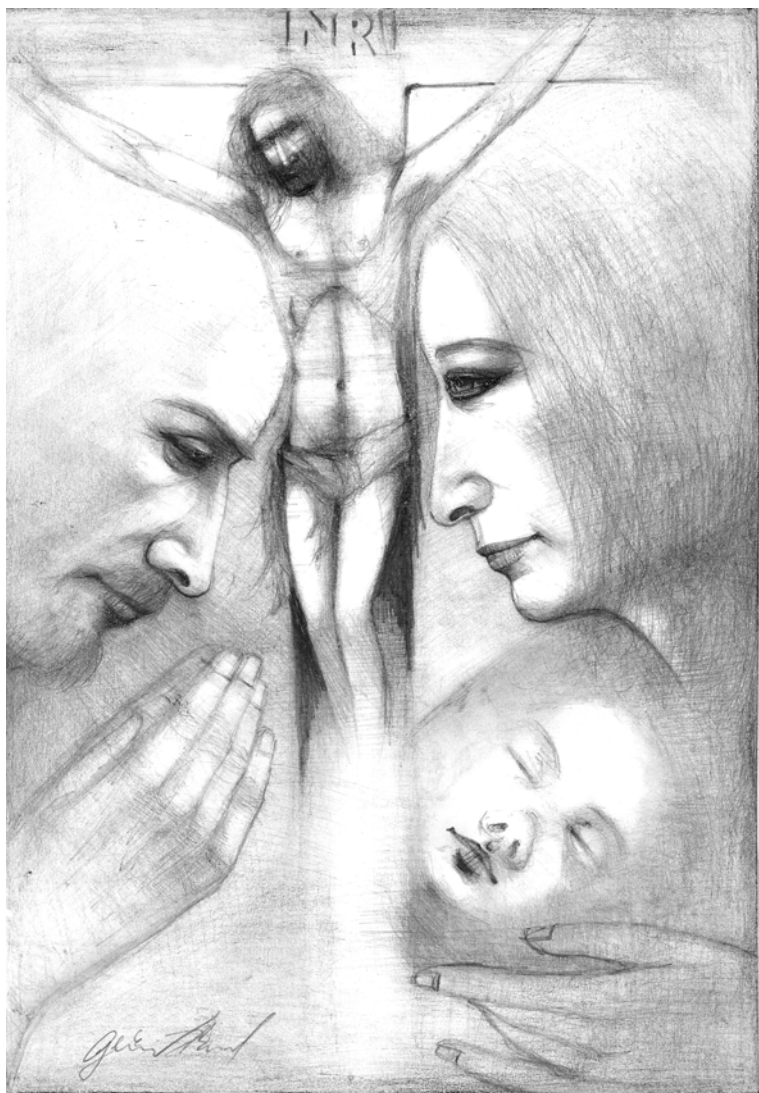
Je bolest těla
a je bolest duše
Té druhé je víc

Je věrnost milenců
a je věrnost psí
Té druhé je víc

Je láska Boží
a je láska lidí

Té první je víc

Pavel Grün: Požehnání

„Domov slova je nad světlem“

Básník Jakub Deml nádhernou metaforou pojmenovává pro nás všechny skutečnost, že toužíme po něčem, skrze co můžeme vnímat krásu, objevovat souvislosti a smysl bytí. Prostředníkem nám může být hudba, tanec, obraz, literatura a další druhy umění.

Silné vanutí, výrazné významové pole najdeme ve zvláštním dialogu mezi slovy biblického Nového zákona a verši českých básníků. Kromě krásy a neotřelosti výrazu tady odhalujeme citový a existenciální náboj, který vrcholí právě v setkání obou jmenovaných poloh. Máme náhle pocit, jako když se díváme na mytologickou krajinu, cítíme cosi dávného, pradávného, ale zároveň i živě současného a oslovujícího. Minulost, přítomnost i budoucnost se vzájemně umocňují a jsou propojené pod zvláštním úhlem.

O skutečné poezii se říká, že se dotýká mystérií. Hegel považuje poezii za nejvyšší druh umění. Je v ní obsaženo vše. Jsme oslovitelní poezií a když nás její blesk zasáhne, něco se s námi děje. Dalo by se říci, že se rozšiřuje a prohlubuje naše vnímání, otevírají se nové dimenze. Začneme hlouběji vidět a slyšet. Je nám podobně, jako bychom se dívali na mistrovský obraz, nebo naslouchali hudbě. Zápasíme o světlo v nitru, o tajemné a nedotknutelné „kdesi“, jež dokáže objevně pojmenovat inspirované SLOVO.

Z básnického obrazu vane hluboká naděje. Co je nesdílitelné, nepojmenovatelné obyčejným všedním slovem, se stává jiným, když zazní „slovo“ nesoucí duchovní náboj. Toužíme, hledáme srdcem, přejeme si prohloubení poznání, co je Bůh, který je nepředmětný, nedosažitelný, neuchopitelný, nepojmenovatelný, nad naše představy. A přitom výsostně osobní a svrchovaně blízký a milosrdný. Tyto skutečnosti na nás kladou vysoké nároky.

Básník je hledač a vykladač. Jeho výpověď má sílu a ontologickou hodnotu dosud nedoceněnou. V duchovním člověku přebývá Duch, existuje ve společenství s celým bytím a snaží se svému bytí porozumět. Artikulovat tento proces metaforicky dokáže právě poeta. Jeho obdarování citem pro slovo je cennou pomocí.

Autorova jasnozřivost nám napoví, svými verši tvůrce rozdává ze svého daru, nabízí charisma, které roste v jeho vnitřním hradu, kde sám zápasil o světlo a živou vodu. Vnitřní světlo, věčné světlo nezná bolest a smrt. Básnické obrazy pomáhají osloveným vyplakat se ze smutku, smrti, zmaru a dýchnou na ně naději, stvořitelským dechem slova. Všechno je jako poprvé, jako na začátku (Jan 1,1n).

Přicházejí chvíle, kdy se zastavujeme uprostřed cesty, vnitřně zbystříme. Možná přitom zaslechneme „co-si“, vyjádřené Josefem Horou takto:

*Jdu tmou a kdosi přede mnou
mě tiše volá jako ten,
kdo dávno už byl vykoupen
milostnou silou tajemnou*

Řada křesťanů je sužována pochybnostmi. Chceme-li se zamyslet nad zvoleným biblickým místem, meditovat o něm, překonat své pochybnosti, podává nám básník zcela nenahraditelným způsobem pomocnou ruku. Jeho osobitý výklad se stává pomocníkem v našem dialogu se slovem Písma. Sama poezie vede se čtenářem dialog.

*Domov Slova je nad Světlem
a temný, aby je našli jen ti,
kteří milují ticho
a vládnou křídly.*

Čtenářům Bible vytanou při vnímání uvedených veršů Jakuba Demla biblické metafory o slovu a světle. Vždyť v evangeliu Janově jsou Slovo a Světlo jmeno-

vány jedním dechem. Básníková metafora je skvostným, vynikajícím ohlasem biblické ukázky z Nového zákona (Jan 1,4n).

Skutečný tvůrce je hledačem a vykladačem, vnímáním jeho poezie se přiučujeme věčnosti.

Poetickým jazykem, metaforou, jsme oslovitelní, přibližuje nám náboj biblické řeči, která je někdy příliš složitá, zašifrovaná a vzdálena soudobému jazyku. Dostáváme se do intimní blízkosti Boží tvorby, ke Stvořitelově ruce a jakoby mu nahlížíme přes rameno. Básník přibližuje naši mysl záři věčnosti, abychom se i my mohli stát „dcerami a syny světla“.

Když růže nevoní

Jako nezahraješ na stéblo z kanadského trávníku,
nezazpíváš spoután okovy a neusměješ se na vraha
svého dítěte,
tak nepochopíš hloubku nepoznaných pohnutek.
A když nedostáváš odpověď, když ses těch pohnutek
dopátral?
Reklama v televizi dává menší odpovědi, na zdravou
stravu, menopauzu, lux...
Hej vy tam!
Takhle se kráčí světem?
Drze předbíhat pravidelný tikot času, nozdry rozevřené
do ruda, bez úcty k životu a lidství?
Vaše železné ego zadupalo to malé křehké semínko
strachu, že
to, co děláme, třeba není úplně správně...

Když růže nevoní, nepláceme.
A když dítě všechno kolem sebe rozbíjí,
hledáme důvody,
ale stále ještě nepláceme.
Když nám zemi prodávají před očima,
ani ve snu si nevzpomeneme na vyhazování z oken
a klidně pokýváme hlavou na znamení souhlasu.
Pokud nám kyne naděje, že my sami z toho můžeme
něco mít.
Víš, co uvidíš, když se v příštím životě ohlédneš?
Jedno velké ramínko a na něm z ostudy kabát.
Děti už i zabíjejí.
To je vážné.
Ale není to ještě nic k pláči.
U sousedů se toho děje mnohem víc, ukazujeme prstem.
A pak vejdemo do naší společné zahrady
a naše duše se rozhlíží po květinách.
Potřebujeme květiny? Ani nevím. Ledabyly sáhneme a
máme je.
Ale proč ty růže vůbec nevoní?

Angelologie je duchovní astronomie

Není falešná skromnost říkat, že člověk smí o smyslu svého života jen věřit, že existuje, ale nemůže jej nikdy znát? Nevzdáváme se tím právě pátrání po něčem, co bylo naším úkolem? Co znamená, když se modlíme „bud' vůle Tvá“? Potřebuje snad Bůh náš souhlas, aby mohl konat dle své vůle? Nejde spíše o naše vlastní odhodlání poznávat Jeho vůli, abychom se svými činy mohli vřadit do velkého Božího Plánu? A jak vím, zda právě já nejsem v tom Plánu překážkou, když o něm nemám žádné tušení? Může člověk naplnit smysl svého života zcela nevědomě?

Indiánská tradice říká, že dospívajícímu muži se zjeví jeho strážný duch v podobě totemového zvířete a ukáže mu jeho životní poslání. Já takovou vizi měl. Byla průzračná, jasná a ušlechtilá a nezapomenutelně se mi vepsala do duše. Byl to můj strážný anděl, nebo fantazijní produkt mého mozku? Brzy přišla zkouška, jestli chci této vnitřní vizi zůstat věrný. Uvědomil jsem si, že není slučitelná s mým nastávajícím členstvím v komunistické straně. Po dlouhotrvajícím duševním utrpení jsem šel a vrátil přihlášku kandidáta strany. Ztratil jsem místo na univerzitě, získal špatný kádrový posudek a zkazil svůj mladý život hned na začátku. Všichni si mysleli, že nemám rozum a já zakusil, co je to za strach stát sám mimo společenství. A přece: dal jsem přednost vizi utkané ze snů před celým světem a potvrdil tím, že je pro mne existenciálně reálnější než realita.

Zajisté, mnozí lidé mají patologické vize, ale ty vyvracejí možnost nadsmyslového vnímání právě tak málo, jako vady zraku vyvracejí lidskou schopnost vidění obecně. Proč by musel být duchovní svět nepoznatelný, transcendentní? Není snad možné pravé zjevení? Měli všichni proroci a náboženští zakladatelé autosugestivní růžové vidiny? Všechny duchovní hodnoty, celá mravní, umělecká a vědecká tvořivost lidstva pramení z inspirace a s jejím popřením popíráme samotné kořeny kultury.

Věnoval jsem víc než dvacet let studiu dějin zjevení. Zkoumal jsem křivky tvořivosti snad ve všech oblastech náboženské i umělecké inspirace a vědecké invence, od prehistorie po současnost, ve všech nám známých civilizacích světa. Čtyři stovky rigorózních matematicko-statistických studií svědčí o jediném: inspirace nejsou na časové ose dějin rozloženy náhodně. Kněží a filozofové, badatelé a umělci, králové a vojevůdci podávají zprávy o snech, vnuknutích a zjeveních, v jejichž důsledku povyšují ty či ony náboženské, státnické, etické a estetické ideje, symboly a kulty božstev. Mnohem častěji, než je myslitelné v rámci náhody, se stejné nebo podobné inspirace objeví na několika místech na zemi současně a nezávisle na sobě. Axiální epocha v 6. století př. Kr., kdy najednou v Řecku, Persii, Indii i Číně vystoupili myslitelé se stejnými myšlenkami, je jeden dobře známý případ takové synchronicity, jakých jsou desítky, snad i stovky.

Jak vysvětlit, když kněží a světci, šamani a mágové, papeži i lámové referují ve stejném okamžiku o přijetí stejné vize? Prastará nauka o andělech to vysvětlovala tím, že sedm archandělů se střídá v kruhu jako duchové času a každý z nich po dobu 72 let inspiruje svět. Po $7 \times 72 = 504$ letech přijde na řadu opět tentýž archanděl a jím inspirovaná témata se dožijí další renesance. Skutečně, alespoň 5000 let, pokud víme, se podobné psychologické vzorce, estetické styly a mravní hodnoty vracejí v pravidelném řádu předpověděném naukou o andělech, a to s ohromující přesností. Katedry teologie a religionistiky se zatím nijak nevypořádaly s touto významnou skutečností. Vyučují dál, jako by neexistovala. Co je s proklamovaným dialogem?

I já se přimlouvám: noetika před ontologií! Kdo to odmítá, kdo se nezabývá analýzou svých možností, ten se zapomněl kdesi v dogmatismu. Dějiny jsou zářivým příkladem toho, že pravé zjevení existuje. Ať se za synchronicitou a periodicitou inspirací skrývá cokoliv, jedno je jasné: nejsou to pouhé autosugesce. Přicházejí z nějakého společného zdroje, odvěkého a celosvětového. Agnostikové, skeptikové a fideisté –

to oni se odmítají zabývat skutečnými hranicemi a možnostmi lidského poznání. A chybí jim skromnost a pokora, aby uznali, že jsou i lidé, kteří rozvinuli vyšší schopnosti vnitřního zrání než oni sami. Kdo se o rozvoj těchto latentních schopností člověka nikdy nepokusil, ať mluví místo o hranicích lidského poznání raději jen o hranicích svého vlastního.

Proč bychom nepřijali angelologii po 700 letech zpět do rodiny věd? Čím se od ostatních věd liší? Astronomie před vynálezem fotografie a meziplanetárních sond se také opírala výlučně o osobní výpovědi astronomů, kteří pozorovali nějaký úkaz na obloze - například přelet meteoru. Jako kritérium pravdivosti mohlo sloužit jen to, že pozorovatelé na různých místech na Zemi nezávisle na sobě pozorovali a zapsali tentýž jev. V případě cyklických úkazů (meteorické roje, komety, zatmění) také schopnost předpovídat jejich výskyt. Navzdory tomu, že neměla k dispozici jiné prostředky, se astronomie vždy považovala za vědu.

Angelologie je duchovní astronomie. Je to věda o introspektivním pozorování úkazů na duchovní obloze. Tato analogie mezi astronomií a angelologií je prastará a hluboká. Slova *hvězda* a *anděl* jsou v biblické mluvě považována za synonyma a Bible o andělech mluví jako o hvězdách, protože andělé jsou považováni za duchovní inteligence hvězd (1M 37:9, Ž 148:3, Jób 38:7, Iz 24:23). O padlých andělech se mluví jako o padlých hvězdách (Iz 14:32, Zj 12:4). Pozorování vnějších světél na noční obloze odpovídají vnitřní světla, čili inspirující andělé – protože poznání je pro nás zážitkem vnitřního světla. I tato vnitřní světla mají své zákonitosti a cykly, stejně jako planety. V čem je tedy rozdíl? Astronomové pozorují nebeská světla pomocí zrcadel a čoček, jež by také dávala zkreslený nebo žádný obraz, kdyby byla křivá. V případě vnitřních světél je tím zrcadlem a čočkou naše vlastní duše. Jen ctnostná a čistá duše vidí Boha (Mat 5:8).

Život jako jízda na horské dráze

Ráda bych se pokusila o něco, co není příliš obvyklé v dnešní uspěchané době. Zastavit se, pohovořit sama se sebou a podělit se s vámi o své myšlenky.

Již delší dobu mě znepokojuje otázka: „Co si myslíš právě teď o svém životě? Jsi s ním spokojená, chtěla jsi jiný?“

Jak vnímám, cítím, vidím svůj život? Vyjádřit právě tuto svou vnitřní představu konkrétními slovy je dosti obtížná záležitost, protože do hry vstupují emoce, pocity. Proto volím spíše metaforu. „Můj život je jako jízda na horské dráze.“

Při pomýšlení na horskou dráhu jsem se začala prát i sama se sebou. Říkala jsem si: „Tak to není, ty nemáš přece tak špatný život.“ Bylo by snadné přemýšlení utnout, zvolit vhodnější metaforu, která se bude spojovat s příjemnějšími pocity. Ale převážila moje zvědavost a touha přijít na kloub zdánlivě nelogickým pocitům a odhodlání být k sobě upřímná, prozkoumat sama sebe. Rozum a srdce nejsou stejného názoru, nejsou v souladu. A to se na člověku projevuje.

V neurolingvistickém programování, kterému se věnuji, tomu říkáme inkongruentní stav.

Ale já chci být to, co jsem, a ne to, co nejsem, jak si to přál i pan Werich. Hledám něco, co by mohlo pozměnit můj náhled na spojení života a jízdy na horské dráze. Jednou jsem podobné přirovnání zaslechla ve filmu, už si jeho název nepamatuji, ale to přirovnání v mých vzpomínkách zůstalo. Stará babička se tam tímto způsobem snažila předat snaše svou životní zkušenost. Když se jí snacha ptala, jak to dělá, že je celý život s dědečkem, který je takový a onaký, tak šťastná, odpověděla, že právě proto, že manželství vnímá jako jízdu na horské dráze.

Asi ne náhodně si také vzpomínám na téměř dva roky starý večírek s přáteli. Zábava byla v plném proudu a jeden kamarád přinesl na pobavení tarotové

karty. Pravděpodobnost, že si opakovaně vytáhnu v různých hrách stejnou kartu ze 78 nabízených je celkem malá. A že se bude jednat navíc o symbol (kartu velké arkány), kterých je mezi 78 kartami jen 22. A přesto, s kartou „změna“, jsem se celý večer kamarádila. Později jsem si i pro sebe tarotové karty koupila. A kartu „změna“ si vytahuji často. Ve výkladu ke kartě ZMĚNA, jako jednomu z archetypálních symbolů, mne zaujala myšlenka, že život je jako kruh. Jednou se probudíš, je krásné ráno a tobě je tak dobře, jsi šťastný. Druhý den se zas cítíš tak zle a otupěle, že začneš pomýšlet na nejhorší. Ještě včera jsi byl plný života a blaženosti a dnes je to jen samá potíže a ty nevíš proč. A tak to jde pořád dokola, nemůžeš zahlédnout ten kruh. Až jej uvidíš, budeš vědět jak ven. A o to jde.

A na horské dráze? Samé změny nahoru a dolů a stále dokola, dokud jízda neskončí. Vždyť proto také na horské dráze tak rádi jezdíme.

Dialog světla?

Jan Amos Komenský ve své Obecné poradě o nápravě věcí lidských říká: s temnotami není třeba svádět žádný zvláštní boj, přinese-li se světlo, neboť pak temnoty ustoupí samy sebou... O 350 let později mluvíme vehementně o potřebě dialogu. Temnoty i světlo jsou neoddiskutovatelné veličiny, jež mají svá pravidla a svá postavení, která jsou nezaměnitelná. Jedna druhou vytlačuje. Jakýpak tedy dialog? Ptáme se tedy, není-li jiná cesta? Jakou formu dialogu spolu mohou tyto dva nesmiřitelné světy vést? Jak je přivést k jednacímu stolu, aniž by se pouhým dotekem vzájemně likvidovaly? Tam kde je světlo, chybí temnota a naopak! Komenský však pokračuje v pasáži o vládnutí: k tomu, aby člověk vládl, musí především ovládat sám sebe! Ano, sebeovládání, tam je cesta světla i temnoty!

A já dodávám – kde by byla pravda bez zjevné lži, kde by byla láska bez kruté nenávisti, kde by byl život bez smrti? Vše má přece svůj rub a líc, své pro a proti, svou noc a svůj den, a přesto vše stále existuje, a to jen proto, že je zde jistá a trvalá forma jakéhosi dialogu, jenž nemůže existovat bez konkrétní míry sebeovládání.

Kdo neovládá sebe sama, nemůže ovládat jiné jinak, leč násilím. Násilí však evokuje protitlak – vzpouru, revoluci, válku... Šedá je však teorie vůči praxi. Víme, že násilí a války jsou špatné energie, ale existují a dějí se, navzdory našemu poznání. Znovu se vrátím ke Komenského úvaze o světle a temnotách. Cítím a vnímám, že je i jiná cesta: proč svádět s temnotami boj, když světlo je v nás samých? Tam kde je, není pro tmu místo; ale je tomu i naopak. Proč vyhánět temné stránky našeho nitra? Nechme je naopak tvořit. Tak jako kreslíř vytváří znamenitá díla černou tuší na bílém papíře, stejně tak mohou temné hlubiny našeho JÁ vytvářet hluboké obrazy duchovního poznání na

podkladě světla v nás. Je to dialog daný silou sebeovládání. Skončí-li sebeovládání, skončí i dialog a přichází boj. Ale i v něm můžeme slavně zvítězit – zvítězit sami nad sebou. Zvítězit nad svou lhostejností, závislostí a zlobou. Dialog světla a tmy se stane průbířským kamenem našeho sebeovládání a věci dozrají v harmonii všepřítomné lásky.

Východ slunce

Mráz zalézá za nehty
a dole v podhůří chodí lidé v letních šatech
Tělo rozlámané třemi hodinami sezení
v útulně Luční boudy protestuje s každým pohybem
Podrážky bot vytlačují vzorky
do myšího kožíšku z jíní
který si oblékla hať převádějící nás
přes úpské rašeliniště
Než dojdeme na konec zmizí
Tak se ztrácí stopy většiny z nás v dějinách

Klopýtáme v sevřeném hadu jako dávní pašeráci
Doufáme jako oni že celníci spí
Mnozí z nás nemají pasy
Blížíme se k hranici – jizvě
jíž si národy značkují svá teritoria
Ani tečko čárkovaný steh nezacelí ránu
v níž křičí bolest křivdy a zklamání těch
kteří kdy trpěli kvůli této pomyslné čáře
Překračujeme ji
Příroda ani obloha se nezměnily
a přece se nám zdají jiné

Kráčíme vzhůru cestou z kočičích hlav
po cizím úbočí naší nejvyšší hory
ze všeho vane podivný chlad
Na vrcholu to není lepší
Jen kostelík z černých prken na svých schodech
poskytuje azyl několika lidským larvám
Z údolí se začíná plížit mlha
Na východě bledne pruh nebe
Nás se však zmocňuje černá beznaděj
Což naše námaha a pot byly zbytečné?

Pak se to stane
Obloha zrudne červánky jako by se styděla
Z jejího klína vyklouzne malé červené miminko
Slunce
Pohodí hlavou roztřeše vlásky paprsků
Teple tě líbají na tváři
Udivenýma očima hledíš na ten zázrak
Můžeš ho vídat denně ve městě
Tady se však podobá slavnosti
Dusivý mlžný šál se mění v lehký závoj princezny
pokrytý duhovými perlami
Obloha rozprostírá vlečku z modrého atlasu
Na vratech kostela zazáří ohnivě kříž
Srdce ti divoce buší
Cítíš se pevnou součástí něčeho velkého
Ať věříš či nevěříš

Maják

Jsem maják, maják, maják
Vodím lodi do přístavů
Námořníci mě mají rádi
Přestože stojím na nejpustějších ostrovech
rozeklaných útesech bičovaných příbojem
já maják s omšelými zdmi a blikotavým světlem
Jsem pro ně bezpečí domova

Velké světlo malého Míši

*Na počátku stvořil Bůh nebe a zemi. Země byla pustá a prázdná a nad propastnou tůň byla tma. (Gn1,1-2)
I řekl Bůh: „Bud' světlo!" A bylo světlo. Viděl, že světlo je dobré...(Gn1,3-4a)*

Teprve stvořením světla se svět stává místem, na němž je možný život. Oheň je život a dává nám světlo, je neuchopitelný, stále jiný, dává nám teplo, je znamením Ducha svatého.

Světlo nás provází od chvíle narození, kdy spatříme světlo světa, až do odchodu z pozemského života, kdy nám zhasne svíce.

Jdeme za svým světlem – je to pro nás velká naděje. Kde je světlo, je i život.

I v mnohých pohádkách je světlo záchranou v nesnázích. Jeníček z „Perníkové chaloupky“ vyleze na strom, aby se rozhlédl po světle. Když jej zahlédne, pochopí, že je konec bloudění ve tmě a nejistotě.

Mnozí lidé žijí ve tmě. Nemají světlo ve svém srdci. Ten, kdo v srdci má světlo, jakoby z něho vyzařovalo. Negativní energie se mění v pozitivní.

MUDr. Miroslav Plzák kdysi řekl: „Člověk dokáže být šťastný maximálně deset až dvacet minut. Trvale šťastný je jenom imbecil.“

Všichni známe kolem sebe lidi, které jsou trvale nespokojeni, nic jim není dobré, všichni kolem nich jsou špatní, nejsou dost chytří a hezcí, finančně jsou málo ohodnocení, osud jim není nakloněn. Když nám chybí „světlo“, míváme tendenci se mstít, nebereme ohled na druhé, neumíme odpouštět, vše vidíme černě. Hněvem zaséváme zlo, pýchou ponížení, pokrytectvím bezcitnost.

Jedna moje přítelkyně žila úspěšným, spokojeným životem. Ona uznávaná umělkyně, manžel vyhledávaný malíř, krásný dům, roztomilé děti. Zdálo se, že nic nemůže narušit jejich báječný život...

Uběhlo několik let, děti dospěly. Dcera se vdala a narodil se jí syn. Jaké zklamání a bolest přinesla zpráva lékaře: dítě je tělesně i duševně postiženo!!! V té době jsme vedli mnoho dlouhých rozhovorů o Bohu, o víře, o smyslu života, a to i toho, který se zdál pro mnohé neužitečný. Jen na okamžik se v jejich životě objevila tma. Velmi rychle pochopili takzvanou nepřízeň osudu a přijali ji jako Boží dar.

V tom malém bezbranném tvorečkovi jim zazářilo světlo. Postupně přehodnotili celý svůj dosavadní život a nacházeli radost v docela obyčejných, do té doby samozřejmých věcech.

A dnes, po pěti letech, se od nich i od malého Míši učím já. Je to naše světýlko, říkají společně. Kolik nás naučil nového, nikdy jsme k sobě neměli tak blízko, máme na sebe více času, už se nehádáme kvůli hloupostem. Jeho bujná fantazie a bezelstný smích je nakažlivý.

Šťastná lidská mláďata se smějí skoro všemu přirozeně a bez ostychu. Přicházejí na svět vybavena neukojitelnou touhou po radosti a zábavě.

To jenom my dospělí jsme stále s něčím nespokojeni, přestáváme se smát a bereme život zbytečně vážně. Spoléhejme na světlo Boží, ať nám svítí na cestu životem.

Eliška Peroutková: Cesta poutníků

Úvaha na téma Světlo

Jestliže hledáme Světlo a nechceme je skutečně vnímat, pak Světlo nenajdeme.

Uvědomil jsem si to v několika kritických situacích svého života, kdy jsem potkal dobré lidi. Byl jsem připraven je vnímat, proto jsem ony situace přestál.

Mnoho lidí hledá Světlo, ale není připraveno je přijmout. Myslím, že budou marně hledat po celý život.

Je totiž velmi lehké hledat Světlo a nebýt připraven Světlo přijmout. Člověka pak potkává víc ran než ty, kteří vůbec nehledají. A nejjednodušším řešením je utápět se v bolesti a ve zmaru. „Kdybych já tohle nedělal!“ „Proč jsem do toho vůbec šel?“ Takové věty znějí často, není to pláč nad rozlitym mlékem, je to pláč nad nevykonanou skutečností.

Ten, kdo není připraven vnímat Světlo, není schopen přijmout lásku od zvířat a ani od lidí. Může o ní hovořit, ale nepřijme ji. Žije pak zmaten a často zhrzen.

Světlo je něco, co k nám skrze ostatní živé tvory přichází od Boha. Neteoretizujme o něm, nastavme svou duši jeho paprskům. Nezpronevěříme se Božímu záměru ani lidskému dobru.

Klenot

„Stála jsem v němém úžasu, ani nedýchala a nevěřila tomu, že to je dílo člověka, byť výtvarníka. Najednou přišel pocit úžasného osvobození. Ten tam byl stres a strach. Byla jsem nabita nekonečnou životní energií, cítila se v harmonii s celým světem i vesmírem a pokorně přijala svůj lidský úděl,“ takto mi popisovala babička v dopise svůj zážitek z návštěvy Bezdrůžického zámku. Byl jsem celým obsahem dojat a hlavně natolik zaujatý, že příštího dne již pálila mne dlažba pražských ulic silně do chodidel. Zvědavost, či snad spíše touha po poznání nového mě donutila se vydat na cestu.

Silnici lemovaly kvetoucí stromy, vzduchem rozpustile poletovaly tisíce větříkem poblázněných okvětních lístků, jež svým počínáním předznamenávaly brzkou úrodu třešní a sluncem prozářená pole a políčka byla prošívána vyježděnými stopami po pneumatikách zemědělských strojů, které se sbíhaly a mizely na obzoru, v tmavých lesích. Světlo a tma. Pohyb a klid. Tyto protiklady probudily mé vzpomínky na to, že i já byl přítomen započetí prací na onom klenotu, za nímž jsem se vydal. I on vznikl ze spousty protikladů. Spojení ohně a vody, z žáru i chladu, světla i tmy. Naděje a někdy i trýzně zoufalství. Byl jsem svědkem a částečně zasvěcen do některých alchymistických tajemství vzniku. Vím, jak v šeru podzemní dílny míchají se barevné směsi a žáru téměř pekelného je třeba k roztavení křišťálu, jemuž pak za pomoci diamantů jsou vbroušeny půvabné tvary.

Okolí zámku je malebné, jak jen česká vesnička zasazená ve zvlněné krajině může být. Inspiruje, přímo vybízí k namalování mnoha poutavých obrazů. Vábila mistry staré a jistě poutá i ty novodobé. Byl jsem u cíle.

Už jen projít zámeckými chodbami, velkým sálem, jenž možná v dobách dávných býval tanečním a na

jeho konci, při levém rohu, nalézt dveře do zámecké kaple. Stačí odemknout zámek, překročit práh, dát očím přivyknout novému prostředí. Díky paprskům světla, jež překonaly částečné, rafinovaně vymyšlené zatmění oken, lze spatřit ohromný skleněný betlém zasazený v masivním kovovém rámu. Zaplňuje téměř celou místnost zámecké kaple. Ještě se ani nestačíte pořádně rozhlédnout a již vás poutavě přitahuje k sobě. Vtahuje. Jakoby Země dala člověku objevit milióny let skrytou jeskyni, do níž poprvé proniklo světlo a odlesky všech jejích pokladů roztančí třpytivou harmonii. Přichází úžas, vzrušení, ale i pocit náhlého uklidnění. A pak se znenadání vše změní. Naprosťto. Betlém se rozzáří svým vlastním vnitřním světlem. Znenadání je tu objekt zcela jiný. Je jich tu vlastně mnoho dalších. Stačí jen udělat krůček vpřed či vzad, doprava, doleva, jakkoli se pohnout a uzříte něco nového. Po tomhle kratičkém čase jakéhosi omámení si uvědomíte, že to k Vám nepromlouvá pouze síla kamene, ale že obraz mu vtisknutý, vypráví příběh. Tu dávnou legendu, která však poutá dnes, stejně jako kdysi. Brzy rozpoznáte všechny její hlavní aktéry. Hrou světél příběh ožívá. Ježíšek, Panna Maria, Josef, tři králové, lidé i zvířata. Stojíte v němém úžasu a jen tiše sledujete to vyprávění. Pokud opravdu pečlivě budete vnímat ony symboly, jež ožívají pod taktovkou světelného dirigenta, který řídí mistrně provedené dílo, pak jistě, alespoň na chvíli, zažijete pocit naplnění. A za to, myslím, návštěva skutečně stojí.

Bezdužický betlém, o němž má babička tvrdit, že jí pomohl překonat nemoc velice těžkou a zlou, který, ač tak nevypadá, vznikl teprve nedávno a přesto jakoby se vynořil z dob dávných, dává nám naději, že nic není ztraceno. Ten klenot, vytvořený člověkem, však z nadějí všech, ten klenot je v Čechách a nyní i ve mně. Děkuji

Marian Šprta

Báseň

V bahně chtění
žádné místo
není
pro tebe poezie
Stříbro černá
na sklo prach
sedá
křídla padají
mravencům
Vyjedené slupky
páchnoucí kupky
zbydou

Vesmíru se dotýkám
v přestávkách mezi chtíčem
smím zas zřít jeho tvář
která svítí
Prsty jemnými i silnými
ticha jako strun se dotýkám...
Dveře nitra otvírám
byť i zrezivělým klíčem

Špatná báseň s dobrým úmyslem

K čemu je krása chybí li láska?
Zahod' mé ve verše tam kam patří.
Kolem je bláto a oheň praská.
I tohle tam hod', ať svit září.

Otazníky

Zda máš i ty na dně duše otazníky?
Máš tolik otazníků jako spodních vod?
Slzy nevyplakané.
Slova nevyřčená a nevyslyšená.
Jsou bezeslovná vyznání.
Konečky myšlenek.
Sahám až do snu!
Až do snu sahám, který trvá a zůstává.
Byť údajně snad bdíme.

Umravňování

Rádi káráme, napomínáme.
Unie neslušného já a pokrytecké pravdy.
Vyčerpává nás to. Vysiluje...
Jsme opotřebovaní egoismem,
který vidíme kolem sebe.
A srdíčko vynechává, bortí se,
Přitom jediný azyl je mé vlastní pokání.

Sobectví

Když sněží vločky nenávisti
vsněží se tiše.
A potom jich je plné srdce.
Sobectví přebarvuje a nakonec i hledá
svatá slova,
slova o lidství a kolektivu,
komunitě, bratrství či přátelství.
A srdce mrzne ve sněhu,
bez harmonie a ladu v led.
A pak krystalky jak dvojlomný vápenec
kouzlí delirium.

Prosinec

Písnička prostoty – akce nebes!
Kosmická událost...
Na pusté zemi, v pustém srdci
se rodí útěcha.

David Tonzar

Světlo

Co světlem je v tom životě tak prázdném,
kdy den za dnem se jen tak vleče,
když Bůh je, my vše s ním zvládnem?!,
ba život nám jen tak...si lehce uteče?!

Ted' sedíme tu všichni kolem,
a každý máme starosti,
a hledáme, co zbývá...honem,
„to“ dodělat...a pak...sladkosti...

Co „sladkostí“ je, v tom běhu žití,
co rozkoš, touhu přináší?,
však stačí nám to, jsme tím sytí?,
když zloba radost odnáší...

Tu zlobu máme také v sobě,
a světlo pomalu se tratí,
a stojíme tu v krásné róbě,
vždyť podvádět se vyplatí...

A přesto lépe chceme žítí,
a milovat své bližní cele,
a chceme také přestat klítí,
a oddat se světlu, ať tma nás nesemele.

Tak jdeme životem...snad každý,
a někdo věří v Pána Boha,
ač unaveni, že se vraždí,
my chceme změnit všechna slova.

Úkol nelehký před námi stojí,
že člověk spásu má a bez výhrad,
tak oblecme se do výzbrojí,
a jděme kázat na Pražský hrad.

A v kázání si dejme čas,
na překonání všeho zlého,
vždyť víme, že zas přijde jas,
našeho Pána, Krista...mého!

A proto volám do všech stran,
změňme se sami a ostatní už nechme,
kdo změni svět...když né já sám?!,
to řekněme si každý...VĚRME!!!

Věřme, že Slunce zase vyjde,
když chmury každodenní nás jen tíží,
a všechno těžké jednou přejde,
ač smutek se jen kradmo plíží.

Tak podruhé vám vstaňme říkám,
a odhodíme ty těžkosti,
jak Fénix z popela tu vzlítám,
a odhaluji naše možnosti?!?

A snad pro mnohé naivní jsem stále,
že ještě světlo vidím zářit,
já přesto budu volat dále,
a vesele se všude tvářit!!!

Ať škarohlídi vztek jen mají,
však oni šanci dostanou,
my radujme se, že ledy tají,
a jděme úzkou temnou branou.

Ta těžká je a někdy ke dnu vede,
však padnout na zem nemůžem,
vždyť my jsme Světlonoši cele,
tak volám všude...to není SEN!

Tak jeden každý pomalu teď vstaňme,
a vztyčme se před Jeho pohledem,
a domů dneska lehce pojdme,
vždyť my jsme světla, před nimiž bledne ZEM!

Bylo Komenského pojetí světla „předosvícenské“?

Základy k metafyzice světla, kterou vypracoval novoplatonismus, položil v návaznosti na Parmenida již Platón. Křesťanskou podobu jí propůjčil především Augustin svou iluminační naukou, dále hlavně Pseudo-Dionysios Areopagita („veškerá jsoucna vděčí za svou existenci výlevům Božího světla“) a Jan Scotus Eriugena („všechny věci jsou lucerničkami zářícími proto, aby ukázaly Boha“). Přes renesanční světelnou metafyziku se novoplatónské podněty přenášejí ke Komenskému, a to zejména zásluhou Mikuláše Kusánského, Campanelly, ale na prvním místě Patrizziho, hlavně jeho myšlenky, že světlo jakožto emanace mysli je duchovní povahy, přesto však je se světlem fyzickým bytostně sourodé neboli téže podstaty.

Komenského světelná metafyzika (*Cesta světla, Pannaugia* aj.) se opírá o přesvědčení, že k rozptýlení pochmurného chaosu temnot není jiného prostředku než světlo. Ze světla vzchází poznání věcí, ze tmy neznalost věcí. Existuje trojí světlo: světlo vnější, dosažitelné pro náš tělesný zrak, které ozařuje všechny věci a dává tak vystoupit jejich obrysům, vlastnostem a působení. K němu přistupuje světlo vnitřní, což je záře zažehnutá v mysli rozumného tvora. Jeho paprsky ničí „tmu tmoucí“, původkyni to „ochablosti a otupělosti ducha“. Tam, kde světlo věcí a rozumu nestačí, zasahuje světlo nejvyšší, věčné, které je oním lidským smyslem nepřístupným pavlovským „jasem“, v němž přebývá Bůh.

Všechny jednotlivé pochodně rozptýleného světla dlužno soustředit a spojit je v jedno vystupňované světlo universální. A tady se již začíná rýsovat naprostoto původní, grandiózní přínos Komenského světelné metafyziky. Komenský na rozdíl od Patrizziho a celé dosavadní novoplatónské myšlenkové tradice se na pouhou světelnou kontemplaci neomezil, nýbrž vyvodil

z ní dalekosáhlé praktické důsledky. Postupně se šířící a ustavičně mohutnější proud soustředěného světla universálních škol, universálních knih, universálního jazyka, universálního světelného sboru se nezastavuje u hranice vševědění, nýbrž stává se hybnou silou všeobecné nápravy věcí lidských. Cílem tohoto všeosvětlení ústícího ve všeobecnou nápravu je nejen rozptýlit mlhy po-
věr, tmu předsudků a mylných soudů, ale zároveň i vyvést člověka z obskurního labyrintu různic, zmatků a zkaženosti k racionálnímu zklidnění, k zjasnění a harmonizaci lidských záležitostí, tedy k poměrům, v nichž může sám sebe najít jako člověka.

Jan Patočka někdy v polovině padesátých let v dochovaném zlomku své komparace *Komenský a Cusanus* formuloval poprvé svůj názor, že přes veškeré zásadní rozdíly lze hovořit o Komenského „podílu na epoše osvícenství“, o jeho „velkém příspěvku rodícímu se *středoevropskému* osvícenství“ spolu s ohrazením, že jeho „theistický a jaksi konzervativní ráz ve srovnání s osvícenstvím západním, hlavně francouzským, bývá často (až přehnaně často) zdůrazňován“. Důvody této spřízněnosti shledával v Komenského „universalitě“, v „praktičnosti“ a „filosofickém duchu“ jeho učebnic apod. V roce 1961 pak, v tehdy nepublikované předmluvě k *Cestě světla*, vyslovuje už určitější charakteristiku, že „Komenského analogie šíření světla rozumového a fyzického je branou do osvícenství vystavěnou z předosvícenského materiálu“. K tomuto svému názoru se hlásí i v odpovědi na dotaz Julie Novákové (z 17. 7. 1970); jen tu poznamenává, že formulace o „předosvícenství“, kterou u nás vyslovil jako první, by si žádala přesnějšího vysvětlení. Jenže tři roky předtím ve své přednášce na konferenci v Olomouci (1967) *Utopie a soustava cílů u Komenského* uvedl s velkým kritickým zápletem, ba sarkasmem, snad nejuplněnější výčet míst, jež musíme u Komenského považovat za „obzvláště fantastická“, tedy krajně neosvícenská: kromě jiného millenarismus jako „pověstný vrchol blouznění“, profecie, theosofie, mosaická fyzika, geocentrismus, astrologie, „cesta

zpět do ráje, živá tiskárna, opravdové perpetuum mobile, kvadratura kruhu, neuhasitelné, samo sebou stále rozmnožované světlo, to není v žádném případě míněno metaforicky, nýbrž zcela vážně." Z hlediska našeho tématu je důležité, že ono Komenského sjednocení světél znamenalo sjednocení mysli, rozumu a víry, což se moderní vědecký přístup (Bacon, Descartes, Galilei) snaží naopak co nejdůkladněji oddělit.

Nyní můžeme dát i odpověď na otázku položenou v titulu: Komenského pojetí světla není předosvícenské, s osvícenstvím se příkře rozchází, neboť kontaminuje světlo přirozeného rozumu se světlem nadpřirozeným. Světlo osvícenství (v silném slova smyslu, tj. francouzského) je naproti tomu světlem rozumu autonomního, v jehož nemilosrdné záři se nutně musel i Komenský jevit jako tmář. Přes slovní homonymitu lákající k analogizování jde tu tedy ve skutečnosti o dva odlišné pojmy světla. Na druhé straně však samotná Komenského parabola šířícího se světla, zpodobující osvícenskou ideu neomezeného pokroku i nepřestajného rozumového zdokonalování, je předosvícenská ve smyslu náznaku či přípravy osvícenství. Ostatně i pro Komenského by bylo osvícenské pojetí světla nepřijatelné, dal by asi spíše za pravdu romantikovi Novalisovi, že „světlo osvícenství je tvrdé a studené". A sám za sebe by zřejmě dodal: je to světlo jen partiikulární, ztrácející se zřetele celek, celkovost.

Světlo světa

Svět je, jaký je. Politici si hrají se slovíčky a s viditelným gustem skloňují „d u h o v á koalice“ nebo „v e l k á koalice“, k lidem se již s žádnými sliby, natož pak státnickými vizemi, neobracejí, vždyť volby – byť předčasné – jsou daleko. Když chcete být „in“, nepoukazujte na tradiční společenské hodnoty; vlastenectví je podezřelé, jakoby mělo blízko k extremismu a je systematicky nahrazováno „bruse-lismem“. Křesťanství je – dle již letitého vnímání veřejno-právních médií – záležitostí jakési menšiny, jakéhosi zbytku. Normou se stal jinak sexuálně orientovaný spoluobčan..... Život ve společnosti mně připomíná jízdu na kolotoči: mnoho barevných záblesků, hluku, pohybu, ale člověk, když z parku s atrakcemi odejde, zůstává sám a kolem něj zůstává temnělý svět. Neztrácí však tušení čehosi přesahujícího, trvalého, nechce záblesky, ale světlo.

Takového člověka, toužícího v sobě naplnit „etuji“ věčnosti, nacházíme od nejstarších kultur. Egypťané vnímali věčné světlo jako jsoucí, avšak ukryté v tmavém lůně chaosu. Babylóňané si představovali zápas bytostí světla s bytostmi tmy, v sanskritských básních /hymnus Rigvédy/ je popisován život jako vniknutí paprsku z oblasti světla do temnot nebytí.

Ve starozákonní tradici „Blahoslavený lid chodí ve světle obličeje Hospodinova.“ Křesťanská kultura se rozvíjí v poznání, že se Bůh zjevuje ve svém Synu /vánoční událost/, aby se lidé se „Světlem, které tma nepohltila“ mohli setkat. V novém Světle z věčnosti se objevuje svět, jeho plnost, krása, dříve nepoznané souvislosti, které by bez věčného nadhledu nebyly k chápání. A hlavně ve Světle je objevován člověk vedle nás, člověk také pro Světlo stvořený.

To nejsou růžové brýle na cestu komplikovaným světem, ani se nestaneme světelnými supermanky,

člověk – naštěstí – tímto světlem shůry nevládne. Cesta ke Světlu je cestou umenšování, aby Světlo v nás mohlo růst, abychom se stávali jeho součástí a návště-tím. A také naštěstí – Světlo se nedá spoutat ani za kostelními vraty, je pro svět.

To je cesta, jak do světa vyjít a nedojít ani zoufalství nad stavem světa, ani úhony v něm. Je to cesta klidu a radosti z každého dne, v moci Světla pracovat, svůj život naplňovat. Se Světlem projdeme i „údolím stínů smrti“. A hlavně – ve Světle budeme bližnímu radostí, požehnáním.

Eliška Peroutková: Labyrint lásky

Můj červencový dialog

Možná si řeknete, že do tohoto sborníku se nehodí to, co vám chci vyprávět, ale já cítím, že se musím podělit o několik krásných chviliek prožitých na XIV. Všesokolském sletu 2006 v Praze.

Každý ví, že minulá doba – totalitní, jak jí dnes říkáme, sokolstvu nepřála. Naopak se snažila sokolskou myšlenku, její poslání, z našich myslí vymazat. Na oko se to dařilo. I když čtyřicet let ve vývoji člověka je jen okamžik, bylo velmi těžké po těch letech začínat znovu. A přece se to podařilo. Letošní slet byl už třetí v naší nové republice. A já myslím, že to byl ten nejkrásnější (to ovšem říkáme o každém sletu).

Vystoupení na Strahově předcházela celoroční tvrdá příprava: nacvičování 2 – 3x týdně, opravy, pilování – jednou na počítání, jednou na hudbu; to je dřina, zvládneme to...? Ovšem už zde jsme se společně poznávaly a povzbuzovaly a směřovaly k vytčenému cíli – k vystoupení na Strahovském stadionu. Tady ovšem nové kontakty, nová sesterská přátelství, která tak mnoho znamenají v dalším lidském životě.

Všechny skladby měly jednu společnou myšlenku – ukázat všem dobrým lidem, národu, že jsme tady, že je dobré žít čestně, ve svobodné zemi bez útisku a pro tuto zemi přinášet i oběti (jak sokolové už v minulosti dokázali).

Velká příprava na Strahov byla zakončena tradičním průvodem přes část Prahy od pomníku Svatého Václava na Staroměstské náměstí. Den se vydařil, byl jako malovaný. Nespočetné špalíry lemovaly ulice, lidé jásalí, mnozí plakali, objímali se, ač se neznali a průvodu volali: „Děkujeme, děkujeme!“ Souznění bez hranic se vystupňovalo v místech, kde pod sokolskými prapory přihlíželi krajané z Evropy i ze zámoří (někteří i potom cvičili). Domů si vezli posílené vědomí, že sokolské bratrstvo nezná hranic.

Secvičování na Strahově na sletové dny byla celodenní perná práce; panovala vedra. Hlavně – překonat to! Pomáhaly jsme si, povzbuzovaly se navzájem, jen si nepřipustit, že je nám nejen přes sedmdesát, ale i přes osmdesát let. Jsme Věrná garda – u mnohých byl a je Sokol domovem už od tří čtyř let. Nastoupily jsme v jednom šiku s muži na osvětlený stadion, který nás vítal ve stoje potleskem mohutným. Bylo 21 hodin; reflektory se opřely do tmy, zalilo nás světlo. Světlo, které nám bude dále svítit v srdcích a myslích. Skladba „Zpěv naděje“ je radostí z pohybu, zpěvu, radost z toho, že Tyršovy myšlenky stále žijí.

Krásné byly i nástupy na plochu stadionu; nejdříve malé pramínky, které se později slily v mohutný proud. Ten se různě vlnil, byl neposlušný, až se zklidnil v Bráně borců. Zde se ani nedýchalo vzrušením... Konečně! Věrná garda na stadion a na značky! Senioři cvičí na písničky Karla Hašlera... Když naše těla rytmi-zují Ta naše písnička česká, stadion bouří. A my jsme dojati, jen se bojíme tomu podlehnout, protože skladbě není zdaleka konec, na něj se musíme soustředit. Nejinak se děje v závěru, kdy máme vzpaženo, čímž vzniká dojem hromadné přísahy, obecenstvo aplauduje a vstává a my až po dlouhé chvíli připažujeme, obracíme se k Bráně borců a šťastni tou chvílí, odcházíme. Z tribun nám diváci podávají ruce, tisknou, děkují nám a my děkujeme jim, za to úžasné souznění duší.

Všude tolik světla... Tak, drazí, za šest let na shledanou!

Vztahy mezi generacemi

Všimli jste si? Druhá polovina minulého století přinesla hluboký rozvrat vztahů mezi generacemi. Co bylo do té doby respektováno a naplňováno tradičními formami soužití i péče, postupně mizelo. Co to způsobilo? Řada společenských a ekonomických změn vnesla do v té době nezpochybnitelných vazeb nepříznivé vlivy, které byly navíc podpořeny tehdejšími celospolečenskými i politickými tendencemi. Projevily se nejen prohloubením ateizmu, ale také radikálními změnami vztahů ke starší generaci i v péči o ni. Svůj podíl na tomto vývoji měla nepochybně i razantní kolektivizace zemědělství.

Postupně docházelo ke změnám vazeb rodinného soužití, starost o rodiče a prarodiče se přenášela na zařízení státu, výměnky ztrácely svou stmelující funkci v životě rodin. Přispělo k tomu i zrychlené pracovní tempo, honba za výkony i materiálním prospěchem, což ovlivňovalo také využívání volného času. Tento vývoj byl zpočátku méně patrný ve větších městech, kde masivně působil rozvoj různých pracovních i mimopracovních zájmů, až po bouřlivý rozmach chalupaření. Společnost dávala přednost novým formám zájmové činnosti cíleně podporované státem a hlavně politickým vedením.

Vyvážený generační poměr byl narušen i v řadě pracovních oborů, nejvýrazněji snad v oblasti školství. To nepochybně ovlivnilo také i soukromí rodin a vazby mezi generacemi. Jen si vzpomeňte, kolik z nás si ne-se životem trvalé vzpomínky na své učitele od obecné školy až po vyšší stupně vzdělání. Kolik obětavosti vyžadovala péče o mladou generaci dnes jen stěží oceníme, pokud nemáme vlastní bohaté vzpomínky na tuto fázi svého života. V uvedené době byly podporovány různé mimopracovní aktivity, které samozřejmě vyžadovaly více času a tím omezovaly kontakty se staršími členy rodiny. Najednou se stávalo pravidlem,

že bylo stále méně času na návštěvy starších členů rodiny, natož na nějakou soustavnou péči o ně. O to se postarat stát, který tuto část společenského života i povinností postupně uzavřel do sociálních zařízení. To bylo na první pohled velkorysé, pro mnohé ale také pohodlné. Naučili jsme se vnímat domovy důchodců jako výraz sociální péče o seniory, ale nevnímali jsme její důsledky v mezilidských vztazích, zejména v rodinách. Současná doba jen obtížně napravuje důsledky tohoto dřívějšího vývoje, mnohdy s údivem sledujeme, co všechno péče o starší generaci vyžaduje nejen po stránce ekonomické. Nositeli potřebných změn ale zatím nejsou samy rodiny, spíše řada dobrovolných organizací, které programově napravují předchozí nežádoucí vývoj. Snaha o vytvoření podmínek plnohodnotného života ve vyšším věku otevírá řadu projektů, v nichž nalézají také senioři své uplatnění, využití celoživotních zkušeností i znalostí.

Zatím však není patrné systematické sbližování mladých se staršími, jsou to spíše ojedinělé případy. Přesto právě mladí dovedou ocenit přínos kontaktu se staršími. Začíná to žadoněním o vyprávění babiček a dědečků o jejich vlastním mládí, o tom, co vyváděli jejich rodiče, a jak se vlastně před několika desetiletími žilo. Škola neposkytuje dostatečně barvitý obraz podmínek života tehdejší doby, pro mladé je dnes nepochopitelné omezení cestování, studia i možnost rozhodování o vlastním životě. Devizový příslib, cestovní doložka i celní prohlášení jsou pojmy neznámé mnoha mladým lidem. Informace o těchto „vymoženostech“ je často glosována neuvěřitelným údivem a konstatováním, proč jsme si to nechali líbit! To nemůžeme mladým vyčítat, spíše bychom se měli snažit sami zlepšit své vztahy k rodičům a prarodičům.

Znamená to překonávat současný fenomén nedostatku času, na který odkazujeme při nedostatečných kontaktech s nejbližšími. Stačí si uvědomit, že času máme všichni stejně, jen s ním neumíme správně hospodařit. Práce, odpočinek, zábava, ale i kontakty rodinné vyžadují racionální využití času s přihlédnutím

k významu těch činností, které považujeme za nejdůležitější. Pro mnohé je to nepřekonatelný problém, ale je to v podstatě velmi jednoduché. Ukazatelem skutečného vztahu k našim nejbližším i přátelům je rozměr času, jenž si pro ně uděláme a který s nimi strávíme. Znamená to přehodnotit své priority v práci, v životě i ve vztazích. Stojí to za tu námahu, protože tím můžeme obohatit sebe i své blízké. Neztrácejme naději na zlepšení generačních vztahů, začněme sami u sebe. Buďme příkladem nejen svým dětem, ale i ve svém okolí a snažme se naplňovat Komenského definici: „Výchova je láska a příklad!“

Jak jednoduché!!!

Žel, také pouze úvaha o světle....

Možná, že kdybych ve svých paměťových registrech neměl zrovna notné šero, uměl bych přímo citovat, a nikoli pouze mlhavým „kdosi kdysi řekl...” uvést zde patrně nejodvážnější metaforu o naději, která zní asi takto: *Ani oceán tmy nemůže uhasit jiskérku světla, pokud to ona sama nedovolí...* Zrada je však v tom, jak snadno souhlasí nevědomost. Ba možná tak činí i ráda. Snad aby se nemusela rozhodovat. V jak jinak než mylném domnění, že se tím vyhne přijmutí odpovědnosti.

Tma má, zdá se, v tomto koutě vesmíru opravdu pozoruhodně rozsáhlé pravomoce a umí je pohříchu precizně využívat. Jakoby každému dovedla napěchovat nůši starostí i pochybností dost tíživou k tomu, aby aspoň občas zalapal po dechu, aspoň občas klopýtl, aby se mu kolena zachvěla či podlomila. Aby pozapomněl, že i on je přece poslem života, poslem světla. Aby pozapomněl, že světlo lze spatřit, až když má možnost se od něčeho odrazit, když se má o co opřít....Aby zapochyboval, že světlo je zde k vidění, když se může odrazit a šířit prostřednictvím jiskérky lidského ducha.

Každý zná pohled dětských očí, není tudíž sporu o tom, že jako posel světla byl dostatečně dobře vybavený každý z nás. I později ovšemže umíme toto světlo v sobě žít, být jím. Projevuje se to třeba darovaným úsměvem, soucítěním či pomocí, ke které nás nic nenutí, atd. A i kdyby poslední z nás, opravdu už všecek uondaný, nenacházející v té chvíli v sobě už ani ždibec síly, chtěl vzdát svou pouť, ještě těžší, než se opět vzchopit, by pro něj bylo vzdát se světélka naděje. Proč to tak je?

K tomu není zapotřebí nic říkat, všichni vždy spolehlivě rozpoznáme původ, sílu a smysl podobných projevů. Stejně tak cítíme ten rozdíl, a i když je obrovský, právě že není zrovna *nebetyčný*..., tedy, zřetelně cítí-

me ten rozdíl, když z takového stavu, z takového způsobu vlastního bytí, vypadneme či se necháme vytrhnout. A o to jde. Právě s tím má téměř každý z lidí práce *jak na kostele*.

Když říkám, že téměř každý člověk, mám tím na mysli, že začínám tušit, proč těch několik málo jedinců, ať už osvěcených náhle, nebo-li darem, či příšedších k světelnému oceánu pravdy, nemívá potřebu o světle mluvit. Kdo své světlo žije, zjevně nemá proč takový stav odívat do slov. Nemá patrně proč o něm ani přemýšlet. Světlo zřejmě nepotřebuje myšlenek a slov. Ono je. Vypadá to, že kdo mu vyjde dostatečně vstříc, toho do sebe přijme a pojme. Ten pak žije jím a v něm, podobně jako by se v něm neustále koupal.

Netroufám si posoudit, zda by to bez toho vůbec šlo, každopádně je velmi obtížné o čemkoli přemýšlet, a tedy i mluvit, aniž bychom se uměli od toho oddělit či vymezit se vůči tomu. Pokud jsme s něčím ztotožnění, dále o tom nepřemýšlíme, považujeme to za danost, kterou jsme s porozuměním a bez výhrad přijali. Kdybychom byli schopni žít své světlo, nemluvili bychom o něm, ale cokoli bychom činili, vyvěralo by z něj.

Řekl bych, že třeba i ryby, pokud jejich věhlasné mlčení není jen pomluvou či naší pouhou domněnkou, pakliže spolu mluví, sotva to bude zrovna o vodě.

Rozsvícená lampa

Vždyť tentýž Bůh, který řekl Budiž světlo uprostřed tmy, rozzářil své světlo v nás, aby lidé viděli božskou krásu vyzařující z Ježíše Krista (2. Král. 4, 6).

Milí přátelé,

dnešní adventní dopis bych ráda věnovala přemýšlení o světle v nás i kolem nás. K této myšlence mě přivedla představa adventního věnce, na kterém se postupně rozsvěcují svíčky na znamení příchodu Pána Ježíše na tuto zem. Sám o sobě v Janově evangeliu říká: „Já jsem světlo světa.“

Již mnohokrát jsem v dopisech psala, že mám období před Vánocemi velmi ráda. Umožňuje mi ztišit se a naslouchat víc Božímu slovu, přemýšlet o všem i o sobě. Vždy znovu toužím po tom, aby tak, jak přibývá rozsvícených svíček na věnci, přibývalo vnitřního světla i v mém srdci.

Uvědomuji si, že po celý můj život mě provázejí lidé, kteří svou přítomností a jednáním mi „svítí“ na cestu, po které jdu, abych ve tmě nezabloudila, nezapla a neupadla. Podobají se lampě, kterou si lidé dříve svítili na svých cestách. Jsem za všechny lidi, které mi Bůh poslal, opravdu vděčná. Někteří mě provázeli svým světlem jen krátce. Jiní lidé mně svítí velmi jasným plamenem a ušli jsme spolu už hezký kus cesty; byla místy hrbolatá, samý kámen. Někdy se mi zdálo, že blátem, které se před námi na cestě objevilo, nemůžeme projít. - A prošli jsme.

Co je zapotřebí, aby lampa svítila jasným a stálým plamenem, osvětlovala nám cestu a tak ji činila bezpečnou? Musí být vyčištěná a naplněná olejem, knot v lampě správně nastaven, aby nečoudil, ale vydával po zapálení správné jasné světlo, které dobře osvětlí okolí. Podobné to je s našim srdcem.

Dovolme Bohu, aby nám ukázal vše, čím jsme si nechali znečistit své srdce. Pustíme Pána Ježíše dovnitř, aby On ho vyčistil. Olej v lampě představuje naši lásku k Ježíši Kristu, kterou má být naplněné naše srdce. Knot v lampě zobrazuje správné vnitřní nasměrování na Boha v nebi. Oheň v lampě symbolizuje oheň Ducha svatého, který přebývá v našem srdci. (POZOR! NEPŘEBÝVÁ SPÍŠ V NAŠÍ DUŠI?) Svítí nám na cestu, po které jdeme. Prozařuje skrze nás a tím ukazuje cestu druhým lidem, aby nezabloudili ve tmě. Záleží na každém, zda se jeho srdce bude podobat vyhaslé nebo svítící lampě. Pokud se rozhodneme, že naše srdce se stane svítící lampou, bude nás jeho údržba stát námahu. Výsledkem takové námahy bude, že naše vnitřní světlo bude svítit nám i druhým lidem na cestu nejen po dobu adventu a Vánoc, ale i po celý příští rok a i do konce našeho života.

Monolog na hoře

Horký vzduch plný jemného pouštního písku jako fén vysušoval skálu nad rhodskou pláží Tsambika, až se ústa proměňovala v troud. Cesta po stovkách schodů ke kostelíku Panny Marie na jejím vrcholku se zdála nekonečná.

Koho tam asi uctívali před křesťanstvím? Matku bohů Héro? Nebo už frýžskou Kybélou – či Isis s malým Hórem v náručí? A třeba je Marie první... Aby bylo jasno – mám rád Madonu! Je mi tím ženským prvkem na nebesích, který měla církev podle Brownova blábolu potlačovat. Za tu lásku vděčím babičce, vedla mne k ní.

Nahoře pár svíček, ikony a dopisy rodičů toužících po dětech, prosebné i děkovné. A genius loci. Hojivé místo... Svatá Maria, matko Boží, pros za nás hříšné!

Dolů se nejde o mnoho lépe. Myšlenky na chvíli utišené, opět víří v nekontrolovatelném reji: Tak má k nám přijet zazpívat ta americká pophvězda. Není Madonna jako Madona. Tato je mi lhostejná, i když, pravda, ten muzikál před deseti lety se jí povedl.

Církvím není lhostejná. Nedokážou ji přehlížet, provokuje a s AIDS řádovala do živého. Horší je, že neumějí na rozdíl od ní oslovit ty mladé, kteří jsou ochotni pro lístek na koncert udělat snad cokoliv. Mají pro ně cosi onačejšího než pochopení a dialog: například mentorské odsudky. Nelíbilo se jim Poslední Ježíšovo pokušení, nelíbil se jim ani jako superstar, ani když byl z Montrealu. Škrtají sirkou pod *Harry Potterem* i pod *Šifrou*, intrikují a veřejně se ostouzejí, hrdlí se o majetek, zneužívají děti, urážejí cizí víru. Sůl země začíná ztrácet svou chuť...

Teskně vzpomínám na P. Vladimíra Rudolfa z kostela Panny Marie Královny míru na Lhotce. V neděli při kázání, když v sobotu večer šla v televizi rocková opera *Jesus Christ Superstar*, se k ní důrazně vyjádřil: „Byl to úžasný film! Plný Ducha svatého! Já se jen bojím,

co zase uslyšíme od našich představitelů..." Jinou vzpomínku na něho mám z jedné půlnoční mše, na kterou dorazila skupina výrostků, snad rozjařených i něčím jiným než rozbalenými dárky. Všechno jim přišlo směšné a vyvolávalo potřebu halasně to komentovat. Proč vlastně přišli? Byla to jen záminka, jak se dostat z domu opět mezi své kamarády? Nečekali spíš, že se konečně NĚCO stane, že konečně ucítí NĚCO svátečního, co jim ukáže tušený smysl přehlušený orgiemi spotřeby? Když dostal slovo kazatel, postupně se utišili. Nedokážu si už bohužel vzpomenout na jediné jeho slovo. Fascinovaně jsem totiž zíral na ten hlouček, jak se zklidňují a ve tvářích se jim objevuje zaujetí. Oslovil je – jako spoustu dalších lidí, kteří se za ním sjížděli z okolí každou neděli.

V lidských srdcích je neukojená touha po smyslu, která je ochotna naslouchat komukoli, kdo přináší nějaké poselství, naději, záblesk světla. Proto lidé uctívali Evitu Perónovou i jiné politiky, čerpali sílu z budování tisícileté říše nebo ráje pracujících, proto se někteří chytají marketingové vábničky popové královny. Jdou za tím, kdo osloví tu neukojenou touhu po smyslu a naplnění. Křesťané uzavření v ghettu své pravdy zaujmout už skoro nedovedou, místo dialogu nabízejí odsudky. Když sůl ztratí svou chuť, k čemu bude dobrá?

Václav Žďárský

Zmatek

Když bdím - mlčím
ustupuji
Ve spánku křičím
biju pěstí kolem sebe
Nebe - peklo
Peklo - nebe
Den je šedý
Noc je temná
Nesvítí hvězdy
ani jedna
a přece světlo svítí
Bože
dej mi sílu k žití!

*

Advent

Jen krátký záblesk světla
a zas dlouhá tma
zdánlivě k nepřežití
Tma tmoucí
pavouci a brouci
jeskyní bezčasí
Jen mžiknutí hvězdy v průrvě mraků mi stačí

neboť i slepý ladič pián mi řekl
Já vidím!
A já mu věřím!
Ejhle!

*

Čekal jsem na světla

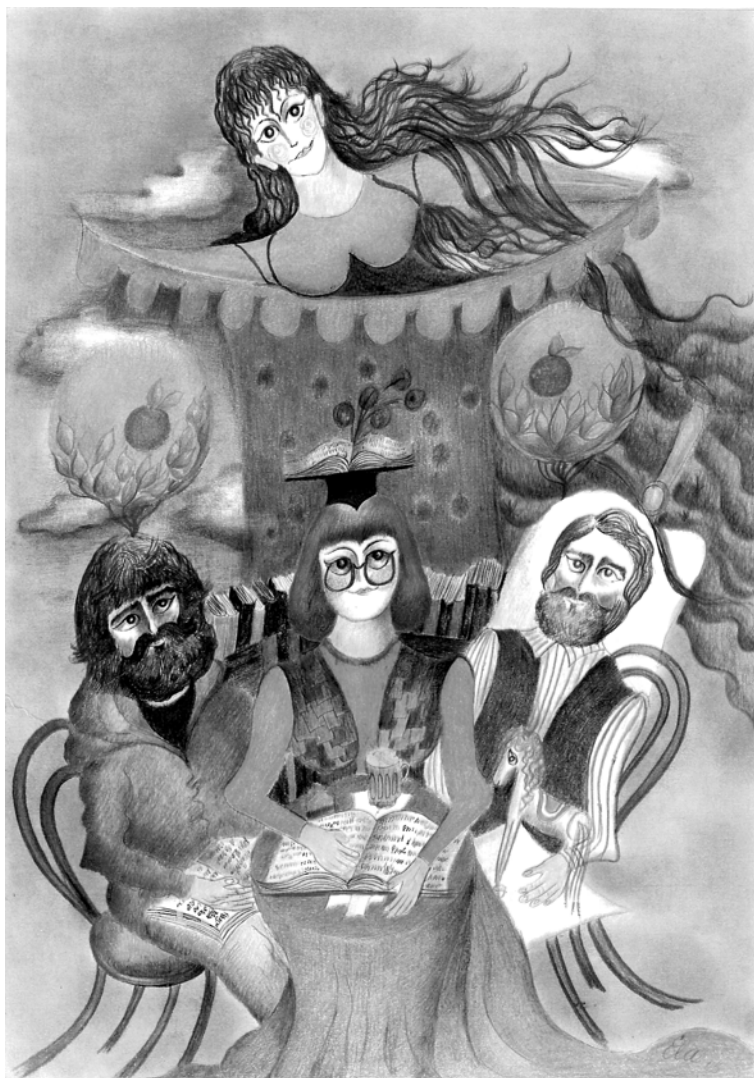
Čekal jsem na světla
až přiletí
a budou mávat stříbrnýma ručičkama
Snesla se tma
Dívám se do ní pohledem slepce
a světla
zůstala
daleko
Jen tma
tiskne se ke mně
vlahá
samota
nahá

Cinkl střechýl
Srdce zkřehlé se tříští
Krev z rány prýští
chladná hustá černá krev
A z hlubiny zní zpěv

V krajině bezlesé
neslyším křik ptáků

Jen hlas Boží
zní naléhavěji než dříve
s větrem
nese se přes oranice
Ještě je dobře
Ještě hoří svíce

Eliška Peroutková: Náš úžasný literární klub

Bibliografické údaje

Balabán Milan, ThDr. Prof.

*1929, teolog, vedoucí profesor religionistiky, starozákonník, kazatel, spisovatel a básník. Již v osmdesátých letech spoluautor českého ekumenického překladu Starého zákona. V současnosti vede katedru religionistiky na Evangelické teologické fakultě UK, zčásti vyučuje i na Filozofické fakultě UK. Jeho odborné knihy většinou publikovány až po roce 1989, též jeho básnická tvorba.

Publikováno: *Bojovníci a trpitelé* 1994, *Cesty vzhůru* 1997, *Česká bible v dějinách evropské kultury* 1994, *Gilgameš: mytické drama o hledání věčného života* 2002, *Hebrejské člověkosloví* 1996, *Hebrejské myšlení* 1993, *Hudba pro pozůstalé (Básně z doby bolševika)* 2006, *Ohlasy Starého zákona v české literatuře 19. a 20. století* (s Olgou Nytrovou) 1997, *Píseň písní v českých překladech 15. – 21. století* 2003, *Tázání po budoucím* 1998, *Víra nebo osud* 1993, ad.

Bartůšková Jarmila

*1943, absolventka odborné školy polygrafické, litografka, grafička, básnířka. Matka syna, babička. Věnovala se bezmotorovému létání, kde dosáhla druhé výkonnostní třídy a instruktorského oprávnění. Studuje na Univerzitě třetího věku (umění, literatura, astronomie, fyzika, práce s počítačem). Podílí se na mezinárodním projektu Town Stories, který je zaměřen na psaní esejů a povídek ze života jednotlivých účastníků několika evropských zemí. Texty vyšly samostatně jako kniha v několika jazycích. Její básně byly publikovány v časopise Husita a na www.husiti.cz/dialognaceste.

Bendlová Peluška, PhDr. CSc.

*1931, Piešťany. Absolventka FF UK obor dějiny filozofie. Vyučuje na ČVUT a ve FÚ ČSAV. Disertace - *Kapitoly z dějin katolické filozofie*. Zaměření na novotomismus (zvláště na existenciální interpretaci Tomáše Akvinského u Maritaina, Gilsona, Swieżawského ad.), na teilhardismus, křesťanský personalismus atd. Jako stipendistka francouzské vlády studovala v l. 1966–67 na Sorbonně (École Pratique des Hautes Études). V r. 1969 účast na teilhardovském sympoziu ve Vézelay. S nástupem tzv. normalizace byla z UFS ČSAV propuštěna. Od r. 1990 působí opět na FÚ, v jeho

oddělení filozofie 20. století. Orientuje se hlavně na křesťanskou a židovskou filozofii dialogu (G. Marcel, M. Buber, E. Lévinas ad.) a na moderní francouzské myšlení vůbec, především na Teilharda. O filozofii setkání a dialogu přednáší též externě na FF UK. Ve své vlastní filozofii považuje za stěžejní alternativu „být“ nebo „mít“. V soudobé přízemní a šosácké orientaci na konzum a vlastnictví spatřuje příkrý rozchod s oběma základními liniemi evropského duchovna, odvíjejícího se od „péče o duši“ Platonova Sókrata i od metanoia novozákonního Ježíše. Bibliografie: *Člověk a moderní katolicismus*, 1965; *Důkazy boží existence v dějinách filozofie*, 1966; *Teilhard de Chardin – nová naděje katolicismu?* 1967; *Gabriel Marcel*, 1993. Sborníky: *Vznik a vývoj křesťanství*, Přehled dějin filozofie pro studenty FF UK, 1963; *Novotomismus, Některé aspekty katolické filosofie člověka*, Boží lidé, 1966. Čas. příspěv.: *O některých rysech katolické filosofie člověka*, AUC – PhH 1964, *Renovatio accomodata*, LtN 1965; *Teilhard de Chardin a soudobý katolický personalismus*, FČ 1965; *30 lat temu w Pradze – Miedzynarodowy kongres Wolnomyslicieli*, 1966; *Teilhard de Chardin redivivus*, FČ 1991; *Lidský fenomén Teilharda de Chardin*, Souvislosti 1992; *Smrt, přežití a nesmrtelnost u G. Marcela*, FČ 1993; *Několik poznámek k Marcelově „Fenomenologii a dialektice tolerance“ i k jeho pojetí tolerance vůbec*, FČ 1995. Překlady: J. Wiatr: *Angažovaná sociologie*, 1970; Z díla G. Marcela, Gabriel Marcel, 1993.

Bican Karel, ThMgr., biskup pražský Církve československé husitské

*1951, maturita na Gymnáziu v Praze 8 - Libni, absolvent teologických studií na HTF UK (1980), postgraduální studium psychosociálních věd a pedagogiky na HTF UK (1994-1999), studia sociální psychologie na FF UK (1998). Duchovenská služba: NO Praha Dejvice (1978-1980) Mnichovice (1980-1984) Hostivice a Tuchoměřice (1984) Kutná Hora (1984-1999), vikář benešovského vikariátu (1982-1984, a kolínského vikariátu (1989-1999), zvolen biskupem Pražské diecéze (1999).

Zájmy: operní hudba, zejména italská a francouzská provenience, majitel nejobsáhlejší sbírky operních hlasů v ČR, dále sociální vědy.

Výuka psychologie na Husově institutu teologických studií v Praze.

Nositel Záslužného kříže ministra obrany České republiky II. stupně.

Ženatý, manželka Eva (psycholog), dva synové.

Butta Tomáš ThDr. VIII. patriarcha Církve československé husitské

*1958 Praha. Po absolvování pražské Husovy československé bohoslovecké fakulty byl v roce 1984 vysvěcen na kněze Církve československé husitské a stal se farářem v královéhradecké diecézi. Působil v náboženských obcích Semily a Turnov a dalších administrovaných náboženských obcích. V roce 1997 získal doktorát teologie. Od roku 1997 začal působit jako farář v Praze a později jako odborný asistent na Husitské teologické fakultě Univerzity Karlovy. V roce 1999 byl zvolen generálním tajemníkem VIII. sněmu Církve československé husitské. Je ženatý a je otcem tří synů. Je autorem řady odborných prací, článků, písní i biblických dramati-
zací pro děti a mládež.

Dvořáková Růžena

*1982, studentka 1. lékařské fakulty University Karlovy, obor Všeobecné lékařství. Po ukončení studia by se ráda věnovala praktickému lékařství. Zájmy: především hudba a čtení. Přes tři roky působí v komorním souboru Lege Artis, který funguje při NO CČSH Praha – Vršovice, interpretují především duchovní skladby 11.-16. století. Oblíbená literární témata: novozákonní příběhy a biblická tematika vůbec. Od roku 2003 členka Literárně dramatického klubu Dialog na cestě. Její básně jsou uveřejňovány v časopisech Český zápas, Nový český zápas, Husita.

„Jsem věřící, členka CČSH. Víra je důležitou součástí mého života, a jsem velice ráda, že žiji v zemi a v rodině, kde ji mohu svobodně vyznávat.“

Fialová Květoslava

*1929, herečka, manžel Pavel Háša, režisér. Matka dcery, která je uměleckou restaurátorkou. Absolventka JAMU, obor herectví. Ještě před studiemi hrála v Českém Těšíně, Jihočeském divadle v Českých Budějovicích, v Kolíně, v Armádním divadle v Martine. Od roku 1958 působí v Praze. V divadle ABC (později Městských divadlech pražských) např. role Kateřiny v Baladě z hadrů, Maud v Haroldovi a Maud aj. Role ve filmech Limonádový Joe (rež. O. Lipský), Jarní vody (rež. V. Krška), Sedmý den, osmá noc

(rež. E. Schorm), *Partie krásného dragouna* (rež. J. Sequens), *Slaměný klobouk*, *Babička* (rež. A. Moskalyk), *Kronika žhavého léta*, *Léto s kovbojem ad.* Těž televizní role (např. F. L. Věk, Hříšní lidé města pražského, *Smrt a blažená paní*, *Motýli*, *Růže je růže*, *Hotel Miramare*, *Ohňostroj v Aspern ad.*

Fischerová Táňa

*1947, herečka, moderátorka, bývalá poslankyně Parlamentu ČR. Matka syna. Hrála v Činoherním klubu, v Divadle Jiřího Wolker a hostuje v dalších divadlech. Spolupráce s režiséry J. Kačerem, E. Schormem, hrála ve filmech A. Máši, J. Jireše, K. Kachyni. Nositelka Ceny Křišťálové růže za um. přednes a Ocenění kategorie sociální práce FF UK za sociální aktivity. Členka správní rady nadace Vize 77, předsedkyně občanského sdružení Remedium, členka prezidia Herecké asociace, členka Amnesty International aj. Autorka knih: *Lydiiny dveře* 1994, *Bílý den...a jiné příběhy* 1999.

Gottliebová Ivana

*1925 v Benešově u Prahy, za války vyučená dámská krejčová, po válce maturita a studium na Pedagogické fakultě UK. Členka CČSH. Učitelka, redaktorka, novinářka. Publikovala v různých novinách, časopisech, též pořady v rozhlasu. V důchodu pracovala jako redaktorka Českého zápasu. Píše do Kalendáře Blahoslav a je autorkou dětských vyprávěnek *Tlapka a Lapka*, které vyšly knižně v Albatrosu. Podílí se na přípravě webových stránek www.husiti.cz/dialognaceste. Přispěla do sborníku *Dialog na cestě* 2005.

Grün Pavel

*1950, kurzy figurální kompozice u profesora Nedvěda na Akademii výtvarných umění. Spolupráce s časopisy *Ahoj* na sobotu, *Svobodné slovo*, *Český zápas* (ilustrace, příprava pro tisk). Člen CČSH. Po předchozím období olejů a akvarelů se poslední tři roky intenzivně věnuje kresbě, grafice, pastelům (*Jidášův polibek* 2003, *Křehký dotek poezie* 2005 ad.). „Pocta Schikanederovi“, kterou výtvarník poskytl jako dar pro dobročinnou aukci, pochází ze stejnojmenné kolekce *Zachraňte medvědy aneb Hlas pro němou tvář*, kterou se Společností přátel PEN Klubu pořádá společnost Spisovatelé za práva zvířat. Dále opakovaně vystavoval na faře v Řevnicích, u sv. Mikuláše, v zasedací síni CČSH v Karlíně. Výtvarným i literárním příspěvkem se podílí na projektu

básnířky Věry Ludíkové Pošli to dál II, III. Jeho příspěvky najdete ve Výtvarné dílně Dialogu na cestě na www.husiti.cz/dialognaceste

Hajný Zdeněk, PhDr. Ing.

*1942, výtvarník, psycholog. Malířská činnost, práce v oblasti psychologie tvořivosti a jejích mimosmyslových zdrojů, včetně terapie. Nositel prestižní ceny Salvadora Dalího. V ČR a zahraničí od roku 1971 několik desítek samostatných výstav např. Praha – kostel sv. Rocha 1992, Vsetín – zámek 1997, Jindřichův Hradec – zámek 1998, Český Krumlov 2005 ad. V zahraničí např. Florencie 1976, Barcelona, Berlín, Budapešť, Vídeň, Helsinky, Bayreuth, svět. Kongres ISSOL o vzniku života na zemi a v kosmu, 12. světová transpersonální konference ITA aj. Svými díly zastoupen v soukromých a veřejných sbírkách doma i v zahraničí. V roce 1992 realizace Galerie Cesty ke světlu. V roce 1994 otevřel společně s Robertem Fulghumem netradiční celostně působící Galerii Cesty ke světlu. Galerie je též využívána jako terapeutické prostředí. V roce 1995 vybrány obrazy Z. Hajného do mezinárodního projektu STARVOICE japonské pěvkyně a skladatelky Yoschié Ichige (spojení projekce obrazů, hudby, zpěvu a baletu). Pořad uveden v Planetáriu v roce 1997 a ve velkém sále Lucerny v Praze v roce 1998, naposledy na půdě Laterny Magiky v r. 2006. Publikováno: Josef Peterka: *Ekologie duše*, ilustr. Zdeněk Hajný 1990, Miloslav Král: *Existuje Bůh? : věda a víra, s obrazy Zdeňka Hajného* 2004, Miloslav Král: *Hlubinná kosmická paměť: hledání smyslu kosmu a člověka* 2002, Mochnáčová Lenka: *Když se duše chvěje*, ilustrace Zdeněk Hajný 2000, Koncert pro 3000 Lotosů – provázen projekcí obrazů Zdeňka Hajného 1998, Josef Šmajš: *Ohrožená kultura: od evoluční ontologie k ekologické politice*, ilustrace Zdeněk Hajný 1997, Josef Peterka: *Stopový prvek láska: sbírka básní*, ilustrace Zdeněk Hajný 1986, Eduard Škoda: *Zdeněk Hajný* 2004, Ivo Koudelka: *Zdeněk Hajný* 1999, Bohumír Mráz, Karel Funk: *Zdeněk Hajný* 1998 aj. Partnersky spolupracuje s o. s. Dialog na cestě.

Hejdánek Ladislav, Prof. PhDr.

*1927, profesor teologie a filosofie, sociolog, literatura a překlady z oboru. Nositel Palachovy ceny, Rytíř francouzského řádu umění a literatury.

Vyšlo knižně: *Dopisy příteli* 1993, *Dopisy příteli* Díl I. 1977, *Filosofie a víra : nepředmětnost v myšlení a ve skutečnosti II.* 1999, *Filosofie* 1970 a 1990, *Lettera a un Amico* 1979, *Nepředmětnost v myšlení a ve skutečnosti* 1997, *Pojetí pravdy a některé jeho ontologické předpoklady* 1952, *Původ a význam lidských práv* 1990, *Rozhovor s dr. Ladislavem Hejdánkem* 1980, *Variace a reflexe na téma vězeňských dopisů Václava Havla* 1983, *Wahrheit und Widerstand: Prager Briefe* 1988 ad. Ve sborníku *Dialog na cestě* 2005 se podílel příspěvkem *Dialog jako převratné setkání*.

Hlasivcová Markéta, RNDr.

Absolventka Přírodovědecké fakulty UK, vědecká pracovnice, knihovnice, básnířka, publicistka, esejistka. Vdaná, matka dvou dcer. Od roku 2003 členkou Literárně dramatického klubu *Dialog* na cestě, od podzimu 2004 zástupkyní vedoucí, od jara 2006 zástupkyní ředitelky o. s. *Dialog na cestě*, PhDr.Olgy Nytrové.

„Literární tvorba je pro mne jednou z možností jak sdílet své názory, pocity. Je to způsob, jak vyjádřit svou touhu po dokonalém světě ,zbaveném veškerého porušení'. Uvědomování si sounáležitosti s ostatními lidmi, neboť všichni kráčíme po cestě. Jsme poutníci, povolání k neustálé přeměně. Také proto mne velmi oslovila myšlenka ‚Dialogu na cestě'. Je nám zapotřebí rozmlouvat s Bohem, se sebou, s druhými. Všechny tyto ‚Dialogy' nám umožňují stávat se takovými, jakými se máme stát.“

Autorka básnické sbírky, rozhlasových her, spolupřispěvatelka sborníku „Pošli to dál“ , „Pošli to dál II – III“. Články (kromě odborných) publikovány např. v Českém zápase, Novém českém zápase, v Křesťanské revui, v časopise Husiti.

Spolupracuje od července 2005 na přípravě webových stránek www.husiti.cz/dialognaceste a uveřejňuje v tisku reportáže o klubové činnosti

Hradil Jan, ThDr., Th.D. biskup slovenský Církve československé husitské

*1952, ženatý, otec dvou dětí. Absolvent Husitské teologické fakulty. Během studia pracoval jako pomocná vědecká síla u profesora Kaňáka. Působil jako farář v Náměšti nad Oslavou, v Moravské Třebové, v Mělníku, v Bratislavě. V roce 1992 byl jmenován generálním vikářem, v roce 2000 byl zvolen biskupem CČSH. Již dvě volební období působí

v Újezdě u Brna a je starostou obce. Je činný v České eku-
menické radě na Slovensku. Je autorem řady článků, které
byly publikovány v Českém zápase, Theologické revui a
v mnohých časopisech na Slovensku. Spolu s Milenou Boha-
tovou je spoluautorem knihy *Město Újezd u Brna : historie a
současnost* 2006.

John Ctirad, prof. MUDR., DrSc.

*1920, mikrobiolog a imunolog. Emeritní profesor lékařské
mikrobiologie a imunologie 1. lékařské fakulty UK v Praze.
Nositel titulu Rytíř lékařského stavu. Od roku 1949 působil
v Ústavu pro lékařskou mikrobiologii a imunologii lékařské
fakulty UK. V roce 1960 jmenován docentem. V letech 1960-
1961 v Pasteurově ústavu v Paříži, vedoucí katedry mikrobi-
ologie. Od roku 1987 samostatný vědecký pracovník
v laboratoři pro speciální lékařskou mikrobiologii a imunolo-
gii 1. lékařské fakulty UK. V letech 1982-1986 přední odbor-
ník Ministerstva zdravotnictví pro mikrobiologii a imunologii.
V roce 1990 jmenován profesorem mikrobiologie a imunolo-
gie.

Přednášky na kongresech a metodických kursech např.
v Bernu, Heidelbergu, Frankfurtu nad Mohanem, v Moskvě,
Ženevě ad. Publikační činnost: např. komplex prací o bru-
celóze – práce experimentální, metodické, epidemiologické,
terapeutické studie. Z nejvýznamnějších publikací: K. Nouza,
C. John: Imunologie a medicína 1972 a 1976 K. Nouza, C.
John: Imunologie zdraví a nemoci 1987 C. John, J.
Schindler: Susceptibility of young rats to strains of Brucella
varying virulence. J. Hyg. Epid. Micr. Immun. 1, 342/1957/ C.
John, T. Geršl: Parenteral administration of oil as factor sti-
mul. antibody formation. In Mechanisms of Antibody For-
mation, Praha, Academia 1960. Držitelem stříbrné medaile
Univerzity Karlovy (1960), Stříbrné plakety J. E. Purkyně
(1985), Zlaté medaile Univerzity J. E. Purkyně v Brně, Zlatá
plaketa J. E. Purkyně udělená ČSAV (1990), jubilejní medaile
K (1998), medaile Masarykovy univerzity v Brně (2000),
čestná oborová medaile J. E. Purkyně udělená akademickou
radou AV ČR, Patočková medaile udělená Čs. Mikrobiologic-
kou společností.

Krédo: „*I věda je součástí národní kultury.*“

Jurek Stanislav, Mgr.

Narozen v Opavě, v rodině faráře Církve československé
husitské. Vystudoval na teologické fakultě; je farářem CČSH

na Kladně a ve Slaném. Do klubu Dialog na cestě přišel na podzim 2006.

„Nabývám přesvědčení, a dosud jsem jej neztratil, že svět a lidstvo nic tak nepotřebuje, jako křesťanství. Z rozmanité umělecké tvorby mě vždy přitahovala opera a poezie. Opera jako komplexní umění a naopak poezie jako zachycení složitého ve zkratce a vzrušujících útržcích. Vlastní tvorba? Že neblufuji a jsem schopen něco napsat v různém žánru, dokládá spisek nazvaný Trocha umění jako dárek, pořízený z mých příspěvků do sborového listu Nahoru.“

Klásek, Štěpán, biskup královéhradecký Církve československé husitské

*19. 9. 1957 v Liberci. Po absolvování Husovy československé bohoslovecké fakulty v Praze dva roky základní vojenské služby, pak 17 let farářem v Liberci a občasným administrátorem okolních náboženských obcí. V roce 1999 zvolen a ordinován biskupem Královéhradecké diecéze Církve československé husitské a v roce 2006 zvolen podruhé na další sedmileté období. Dvacet let šťastně ženat s manželkou Lenkou, otec pěti dětí.

Kohák Erazim, PhD. Prof.

*1933, filosof, spisovatel. Studium filosofie a teologie na Yaleově univerzitě ve státu Connecticut, dosáhl hodností magistra (MA, 1957) a doktora (PhD, 1958) v oboru filozofie a religionistiky. Nositel Cooperovy ceny z antické filozofie. E. Kohák vychází z myšlenek Edmunda Husserla, především jeho Krize evropských věd, T. G. Masaryka a Paula Ricoeura. Působil jako pedagog na Boston University, v letech 1991 – 1994 střídavě v Bostonu a v Praze, od r. 1995 působí jako profesor filozofie na FF UK v Praze a jako publicista. Dál se zúčastňuje odborných konferencí v zahraničí. Byl mj. členem redakční rady časopisů Dissent, Husserl Studies a Environmental Ethics, též členem Ústředního výkonného výboru Čs. sociální demokracie v exilu a aktivním členem anglikánské církve. Od návratu se angažuje v Klimentském sboru Českobratrské církve evangelické.

Kohákovo filozofické dílo vychází z pojetí filozofie jako úsilí o orientaci člověka ve vztahu k Bohu, ke světu a k člověku a z přesvědčení, že filozofovou povinností není jen úsilí o odbornou zdatnost, nýbrž též pedagogická činnost v nejširším smyslu oslovování obce ve věcech veřejných.

Bibliografie: Z díla: *The Victors and the Vanquished* (s H. Kovályovou), New York 1973; *Na vlastní kůži* (s H. Kovályovou), Toronto 1973; *Národ v nás*, Toronto 1978; *Idea and Experience*, Chicago 1978, 1982; *The Embers and the Stars*, Chicago 1984, 1987; Jan Patočka: *His Thought and Writings*, Chicago 1989; *Dopisy přes oceán*, 1992; Jan Patočka: *filosofický životopis*, 1993; *P.S.: Psové*, 1993; *Život v pravdě a moderní skepse*, 1994; *Člověk, dobro a zlo*, 1994; *Hesla Erazima Koháka*, 1995; *Pestrost a pravda*, 1997. Sborníky: *The Seventies: Problems and Proposals* (Being Young in a Postindustrial Society), New York 1972; T. G. Masaryk in Perspective (To Live in Truth), Washington 1981; *Studies in the Philosophy of J. N. Findlay* (Salvation as a Philosophical Category), Albany 1985; T. G. Masaryk a naše současnost (O život v pravdě), 1992; *Selves, People, Persons* (Selves, People, Persons: An Essay in American Personalism), Notre Dame 1992; *Bůh přírody, Bůh dějin, Křesťanství, kultura a svět II*, 1991; *Artifacts, Representations and Social Practice* (The Real and the Rational), Dordrecht 1994; *Transcendental Philosophy and Everyday Life* (Transcendental Experience, Everyday Philosophy), New York 1996; *Science, Mind and Art* (Knowing Good and Evil...), Haag 1995.

Konečná Jarmila

*1931, básnířka, autorka próz a knížek pro děti. Členka ČČSH. Je též v Obci spisovatelů. Absolventka Vyšší zdravotní školy v Brně, pracovala na chirurgii a jako rentgenová laborantka. Píše od dětství, svou poezii uplatnila i ve výtvarné skupině Parazol, která vznikla v Karviné. Její medailon a pořad o poezii byly vysílány v radiu Proglas, básně vycházejí v Českém zápasu, Kalendáři Blahoslav aj. Spolupřispěvatelka almanachu „Krajiny milosti“ a „Před hradbami noci“.

Knižně vyšlo: básnické sbírky - *Doteky slova* 1991, *Opěrný bod* 1995, knížka pro děti *Řetízek* 1991, próza *Slyšet a přijmout* 1993. Některé říkanky z *Řetízku* lze najít v Čítance pro 2. ročník ZŠ. Svoji poezii otiskla i ve sborníku *Dialog na cestě* 2005.

Králů René

V letech 1998 až 2000 držitel Ceny Maxe Broda za literární práci vyhlašované Společností Franze Kafky (1998 – 1999 2. místo, v roce 2000 1. místo)

Kraus Ivo, Ing.

*1975, absolvent České zemědělské univerzity a Husova institutu teologických studií. Pracoval jako pastorační asistent Církve československé husitské v Citolibech (www.monteko.cz/citoliby). Ženatý, otec tří dcer. Jeho články publikovány v časopisech Křesťanská revue, Český zápas a Nový český zápas, Kostnické jiskry a různá okresní periodika. Druhý zástupce dr. O. Nytrové v o. s. Dialog na cestě. Částečně spolupracuje jako tiskový mluvčí, především v rozhlasovém vysílání.

„Člověk má od přírody jakési tušení Boha. Je mu do srdce zapsán zákon, jehož porušení je vnímáno jako černé svědomí. Pokud někdo někomu ublíží, tak přirozeně cítí, že to není dobré. Snaží se pak svůj zlý skutek vykompenzovat dobrými skutky, vyhledává úlevu v podobě odpuštění či vykoupení Nejvyšším. Tyto duchovní potřeby vznikají touhou po skutečných hodnotách.“

Křivohlavý Jaro, Prof. PhDr.

*1925, publikace z oboru psychologie, anglistiky a sociální komunikace, autor 56 knih, knižně vyšlo např.: *Já a ty : o zdravých vztazích mezi lidmi* 1986, *Já a ty : pohled do „tajů“ sociálně psychologických studií dyadické interakce – co víme o setkání a jednání člověka s člověkem* 1977, *Jak neztratit nadšení* 1998, *Jak přežít zlost, vztek a agresi* 2004, *Jak si navzájem lépe porozumíme: kapitoly z psychologie sociální komunikace*, *Jak zvládat depresi* 1997 a 2003, *Jak zvládat stress* 1994, *Kalném – aš klausausi* 1996, *Komunikace učitelů se žáky* 1987, *Komunikace ve škole* 1995, *Konflikty mezi lidmi* 1973 a 2000, *Křesťanská péče o nemocné* 1991, *Metodika experimentálních her* 1971, *Mít pro co žít* 1994, *Neverbální komunikace : řeč pohledů, úsměvů a gest* 1988, *O odpouštění s Jarem Křivohlavým* 2004, *Odpust' a zapomeň* 2004, *Pastorální péče* 2000, *Poslední úsek cesty* 1995, *Povídej – naslouchám* 1993, *Pozitivní psychologie* 2004, *Psychologická rehabilitace zdravotně postižených* 1985, *Psychologie nemoci* 2002, *Psychologie zdraví* 2001 a 2003, *Sdílení naděje* 1997, *Sociální a pedagogická komunikace ve škole*, *Tajemství úspěšného jednání* 1995, *Vážně nemocný mezi námi* 1989, *Zwischenmenschliche Konflikte und experimentelle Spiele* 1974 atd.

Kubáčová Jindřiška

*1934, právnička, spisovatelka, publicistka. Členka Obce spisovatelů. Dříve místopředsedkyně Ústřední rady ČČSH. Je autorkou asi 600 článků, recenzí, cestopisných causerií, literárních a teologických statí.

Knižně vyšlo: *Pět chlebů a dvě ryby* 1980, sbírka básní *Mezi bodlácím a trnám* 1999, *Dům v Nádražní ulici* 2002 a znovu 2003; část textu této knihy byla oceněna premií Ceny Františka Langerá. Spolu se svým manželem prof. ThDr. Vladimírem Kubáčem, který byl děkanem Husitské teologické fakulty, napsala čtivý komentář ke knize Genesis vydaný pod názvem *Znamení smlouvy* 1983 a 1994. Za povídku *Výtah* obdržela 1. cenu v literární soutěži Jižního města v roce 2002.

Kučera Zdeněk, prof. ThDr.

*1930. Teolog, profesor systematické teologie, publicista v oborech filosofie, politologie a historie, děkan Husitské teologické fakulty UK, nyní též profesorem PedF Univerzity Hradec Králové. Čl. čest. Kuratoria něm. spol. P. Tillicha, Vyznamenání vlády ČSFR, papežské Pro ecclesia et pontifice, Medaile UK a Uni Heidelberg a další. Přednášky asi na 20. evropských universitách a akademiích.

Více než 200 publikovaných prací: např. *Hoře a milost : ke kořenům teologie církve radikálního modernismu* 2001, *Modernismus - historie nebo výzva? : studie ke genezi českého katolického modernismu* 2002, *Náboženská témata včera a dnes : studie a reflexe k porozumění teologické přítomnosti* 2003, *O teologickou totožnost Církve československé husitské* 1988, *Pravda a iluze moderní teologie* (2. vyd. 2004), *Obrat teologie ČČSH* 1986, *Trojiční teologie I-III* (2. vyd. 2002), ed. sborník *Spiritualität* (2003) a koed. řady dalších, studie a články ČJ v ThR a NJ především o díle P. Tillicha ad.

Kukuczka Erwin Mgr.

*1944. teolog, redaktor, básník i prozaik, regionální politik výtvarník. Farář ČČSH v Žamberku. Člen Obce spisovatelů. Od počátku 90. let s herci a recitátory organizuje každé léto „Putování za duši“ – týdenní putování po podorlickém regionu s pořady jako „Kdo zachraňuje jednu duši, zachraňuje celý svět“, „Putování za živou vodou“ atd. Věnuje se kolážím – výstava např. v Roškotově divadle v Ústí nad Orlicí 1994, v Popradu 1996. Pro radost ostatních vydává drobné publikace svých přátel např. Ladislav Mušky a knížky pro bibliofily.

Knižně vyšlo: *Divizny v noci*, *Obětování kořenům* 1971, *Mé kalendáře* 1973, *Kámen na kameni* 1973, *Okřídlená holuby* 1973, *Je třeba obout boty a dlouho jít* 1974, „38,5“ 1975, *Něco k žití* 1976, *Sandra* 1977 a *Hnojíček dělá chlebiček* 1978, *Několik dnů* 1979, *Mezidech* 1980, *Čekání na úsvit* 1991, *Utichání* 1999.

Próza: *Z mého kalicha I*, *Malostranské průpovídky* 1975, *Kalich hořkosti*, *Čas jako vítězství* 1981, *Učňovská léta* 1983, *Vojna* 1984, *Padni ale vstaň* 1992 aj.

Loníček Zdeněk

*1938 v Olomouci. Herec, moderátor, scenárista, je nositelem Ceny Rudolfa II. Asistent předního čs. konferenciéra dr. Jana Pixy. Spolupráce s redakcí humoru a satiry Čs. rozhlasu, je autorem scénářů krátkometrážních filmů (televizní „Bakaláři“) a komponovaných pořadů. Od roku 1975 člen hereckého sboru Divadla na Vinohradech. Též hostoval v Divadle na Palmovce, v Divadle v Řeznické a v Divadelním studiu Rubín. Spolupracuje se studiem TONIKA při ozvučování knih pro nevidomé. Od roku 2004 se účastní akcí Literárně dramatického klubu Dialog na cestě. Přispívá i do jeho sborníků.

Nerková Delicie (občanským jménem Jaroslava Novotná)

Je podle svých slov „stará jako Metuzelém“. Má těžkou zrakovou vadu, vystupuje na autorských čteních postižených, především v pražském Literárním klubu Okamžik. „Nízkonákladově“ a víceméně soukromě vydala tři sbírky básní: *Te Deum* 1991, *Jóbova zpověď*, *Zpráva mrtvých* 2001 a *Andělské zvonění* 2003. Dvakrát se umístila na čelních místech soutěže feministicky laděné tvorby „O Tachovskou renetu“. Pracuje jako speciální pedagog na volné noze.

Nytrůvá Olga, PhDr.

1949. Zakladatelka (2003) a vedoucí Literárně dramatického klubu Dialog na cestě, od 2006 ředitelka občanského sdružení Dialog na cestě. Absolventka FF UK, Divadelní fakulty AMU, Fakulty žurnalistiky UK. Spisovatelky, publicistka, esejistka, scenáristka, básnířka. Členka Církve československé husitské. V Obci spisovatelů od roku 1999. Práce v československé televizi, v Divadle Spejbla a Hurvínka, v Českém rozhlase, v Hudebním divadle v Karlíně. Pedagožka na Vysoké škole Jana Amose Komenského v Praze.

Publikováno: *Jak si Lenka udělala zahrádku* 1982, *Dopis babičce* 1984 a 1999, *Herecké svátky* 1997 (s P. Hořcem), *Rajská zahrada* 1997 (pro Lyru Pragensis), *Sváteční rozjímání* 1998 (s P. Hořcem), *Být tak svým psem aneb Veselá i smutná povídky o pejscích a jejich lidech* 1998. Dále *Králové, královny, princové a princezny českého filmu* (spolu s manželem Václavem Strachotou), *Jak slavívali a slaví slavní* (s Petrem Hořcem), *Študáci a kantoři aneb Hvězdy českého filmu za školou* 1999 (s Václavem Strachotou), *Opravdové příběhy zvířat* (s Václavem Strachotou), *Můj pes, má kočka* 2000 (s Václavem Strachotou), *Z tajného deníčku Mariky S. aneb Karel Gott je jenom jeden* 2001 (s Marikou Sörösovou a Václavem Strachotou), *Děti slavných* 2003 (s Václavem Strachotou), *Ohlasy Starého zákona v české literatuře 19. a 20. století* 1997 (s prof. Milanem Balabánem), *Sex náš vezdejší aneb Příběhy o zločinech psaných erotikou* 2002 (s Janem Kaštánkem), *O čem sní muži aneb Jak to vidí otcové* 2005 (s Eduardem Bakalářem). Dále básnická sbírka *Světlo na hřebenech vln* 2003 (publikováno na <http://v-art.envision.cz>). Po několika letech práce dokončila spolu s Milanem Balabánem *Biblický třpyt – Ohlasy Nového zákona v české literatuře 20. stol.*, který je připraven do tisku. Účast ve sbornících L. Hejdánka, J. S. Trojana, M. Balabána, I. M. Havla, M. Machovce, J. Sokola, P. Pokorného. V zahraničí *Gott als Spieler und Experimentator* in Anna-Katharina Szagun (Hrsg.) *Erfahrungsräume* (Theologische Beiträge zur kulturellen Erneuerung) 1998 ad. Editorka sb. *Dialog na cestě* 2005, sb. TGM 2005. Autorka desítek článků (Respekt, Vlasta, Svobodné slovo, v přílohách Práce, tina, Křesťanská revue, Český zápas, Husita ad.), řady rozhlasových a televizních pořadů.

Pácalová, Soňa

*1952, autorka knížek pro děti. Napsala několik loutkových her, dva scénáře, desítky básní a několik povídek. Redaktorka, pořadatelka literárně-dramatických vystoupení např. pro zdravotně a sociálně handicapované děti.

Vydané knižní publikace pro děti: *Jak se máš, Maruško* 1990, *Zdravím tě, Maruško, KUK!* - příležitostné vydání příběhu kuřátka společně s karikaturistou Karlem Mrázkem.

„*Literární tvorbě jsem se začala věnovat ve svých třiceti letech, kdy jsem byla hercem Václavem Kotvou přivedena do literárního klubu Hany Glasové Kulturního střediska Praha-západ. Tam jsem získala 1. cenu za vánoční fejeton - v poro-*

tě seděl básník Jaroslav Holoubek a kritiku prováděl dramatik a režisér Josef Bruckner."

Páleš Emil, RNDr. CSc.

*1966, vyštudoval kybernetiku a vyučoval počítačovou lingvistiku na Katedre umelej inteligencie Matematicko-fyzikálnej fakulty Univerzity Komenského v Bratislave. V rokoch 1989-1994 viedol výskumnú úlohu „Počítačový model slovenčiny“ na Jazykovednom ústave Ľudovíta Štúra Slovenskej akadémie vied. Od roku 1994 založil a vedie nadáciu Sophia.

Svojou prácou nadväzuje na sofiológiu Komenského, Solovjova a Štúrovcov – sofiológiu ako úsilie o syntézu troch oblastí poznania (kozmológie, antropológie a teológie) ako aj troch prameňov poznania (zjavenia, rozumu a zmyslovej skúsenosti). Z jeho pôvodného výskumu zásadný význam má objav synchrónneho a periodického účinkovania pravzorov v dejinách kultúry a v evolúcii prírody.

Peroutková Eliška

*1951, Praha, absolventka Lidové akademie umění (profesor Jindřich Koukolský) a Scénografické školy (profesor Martin Zbořil). Členka ČČSH, vdaná, matka syna. V letech 1975-1984 scénografická spolupráce se soubory v Praze a Středočeském kraji. Od r. 2001-2003 spolupráce s Městským divadlem Mladá Boleslav – Tylova Tvrdohlavá žena.

Výstavy: Klub ND, Vinárna U Celestýnů, Vinárna U svatě Anežky, Galerie Pod radnicí – Ústí nad Orlicí, Galerie MDMB, Galerie „M“ Pelhřimov, Městské informační středisko Praha – Kolovraty, Galerie Cesty ke světlu – spolu s dalšími hostujícími umělci. Též se zabývá knižními ilustracemi (Markéta Hlasivcová: *A ještě dál*; Zdeněk Peroutka: *Hájemství zpo-vědnic*; *Květů vůně prchavá*, *Lásky zlatých křídel*; Věra Ludíková: *Pošli to dál I, II, III* (spoluúčast) Svými díly je zastoupena v soukromých sbírkách v Čechách i v zahraničí.

Pikálková Marcela, Mgr.

*1967, lektorka NLP, pedagožka, poradkyně v oblasti osobnostního rozvoje a v oblasti personalistiky a řízení lidských zdrojů. Absolventka Matematicko fyzikální fakulty v Praze. Věnuje se pedagogické praxi (učila na ZŠ i gymnáziu, dnes přednáší na VŠ Jana Amose Komenského v Praze na oboru

sociální a masové komunikace). Více jak 10 let se pohybuje v personalistice a vzdělávání dospělých. Patří k členům týmu Institutu pro NLP, který se věnuje tréninkům osobnostního rozvoje metodou neurolingvistického programování. Je manželkou, matkou dvou dětí, dcery Šárky 14 let a syna Martina 13 let. V mládí od cca 3 let do narození dcery se věnovala výkonnostnímu sportu, od gymnastiky, lehké atletiky až po společenský tanec. Sama studovala na sportovní ZŠ i na sportovním gymnáziu. Zajímá se o matematiku a kybernetiku a současně o filozofii, pedagogiku a psychologii, její hodnotou je rovnováha a soulad s přírodními principy.

Polívková Vlasta

Absolventka Lidové akademie výtvarných umění pod vedením ak. sochaře Miroslava Pankráče a ak. malíře Jindřicha Koukolského. Konstruktérka, projektantka. Vdaná, matka syna.

Ke své zálibě se vrátila v roce 1998, kdy společně s výtvarnicí Eliškou Peroutkovou vystavila své první obrazy: „U Celestýnů“ na Starém Městě, v roce 2002 v „Galerii ASA“ ve Vršovcích, v roce 2004 v minigalerii společnosti „Gender Studies, o.p.s“. Je autorkou výtvarného návrhu www stránek Literárně dramatického klubu Dialog na cestě, jehož akcí se zúčastňuje od roku 2004 (www.husiti.cz/dialognaceste). Svými obrázky, spolu s dalšími výtvarníky, doplnila texty přispěvatelů v jednotlivých knihách vzkazů lidem a vesmíru básnířky Věry Ludíkové *Pošli to dál I*, *Pošli to dál II a III* vydaných v letech 2003, 2004 a 2005. Podílí se na přípravě textů pro www.husiti.cz/dialognaceste.

Rak Štěpán

*1945. Světový kytarový virtuos, skladatel, profesor pražské Akademie muzických umění. Je autorem celé řady komorních i symfonických děl, zejména však skladeb pro sólovou koncertní kytaru, jež jsou součástí stálého koncertního repertoáru předních světových interpretů. Svá hudební díla vydává tiskem i na deskách a to jak u nás, tak i v zahraničí. Na svých častých zahraničních cestách vystupuje rovněž v programech televizních a rozhlasových stanic.

Štěpán Rak se stal prvním pedagogem kytarové hry v historii pražské AMU, kde vyučuje od roku 1982. Před tím působil několik let ve Finsku, kam byl pozván, aby pomohl vytvořit základy moderní kytarové školy ve Skandinávii. Díky své unikátní kytarové technice a naprosto převratnému pojetí

hry se velmi rychle stal jedním z nejvyhledávanějších kytarových pedagogů současného světa. Je pravidelně zván na koncertní a přednášková turné předních světových univerzit. Jeho bohaté zkušenosti nyní přitahují četné zahraniční stipendisty na Akademii muzických umění v Praze, kde v současné době působí jako profesor kytarové hudby.

Připomeňme alespoň to nejpodstatnější z posledních let. V roce 2000 byl Štěpán Rak jmenován historicky prvním vysokoškolským profesorem kytary České republiky.

V roce 2001 vystoupení na moskevské konzervatoři P.I.Čajkovského, koncertní projekt v Mexiku s Alfredem Strejčkem k počtě J.A. Komenského VIVAT COMENIUS. V roce 2002 na prestižním světovém festivalu Moskevský podzim. K třiasedmdesáti zemím, které do té doby se svou kytarou navštívil, přibýlo v tomto roce ještě Japonsko.

V roce 2003 vychází společná kniha Jaroslavy Urbanové a Štěpána Raka KYTARA, MÁ LÁSKA. V roce 2003 se Štěpán Rak intenzivně věnuje skladatelské a pedagogické činnosti. Pořádá řadu seminářů a mistrovských kurzů a s velkým zájmem se setkává také jeho KYTAROTERAPIE.. V únoru roce 2004 byl Štěpán Rak pozván na koncertní vystoupení jako první český kytarista do Číny. V divadle v Pekingu oslnil svým koncertem Chvála čaje. V březnu 2004 je hostem mezinárodního kytarového festivalu Světoví mistři kytary, který se konal v Kalifornii v USA, kde se s velikým ohlasem setkala Rakova celovečerní suita pro sólovou kytaru Dvacet tisíc mil pod mořem.

Salmonová Květoslava

*1961, absolventka SEŠ. Vystřídala několik zaměstnání - např. vychovatelka, práce v programovém oddělení Českého rozhlasu, nyní již 11- tý rok v cestovní kanceláři OTUS s.r.o. Básnířka, autorka historických povídek, nositelka několika čestných uznání z literárních soutěží. Práce v amatérských divadelních souborech: DaŽ (Divadlo a život), soubor „Natěsno“. 90. léta činnost v Literárním klubu mladých autorů při nakl.Albatros pod vedením spisovatele Dr. Z. K. Slabého, dále v klubu uměleckého přednesu a recitace pod vedením herečky paní Marty Hrachovinové. Od roku 1993 pomáhá v Klubu českých turistů při TJ Zora nevidomým a zrakově postiženým turistům.

Uveřejněno: Několik básní a povídek vyšlo v podnikovém časopisu Příloha v PZO Strojexport a v časopise Husita. Je přispěvatelkou sborníku básničky Věry Ludíkové *Pošli to dál*

III vydaného v roce 2005. Píše články do Českého zápasu. Podílí se na přípravě textů a fotografií pro www.husiti.cz/dialognaceste.

Šachová Petra, Mgr.

Narodila se na Filipa, 26. května, ve druhé polovině minulého století. Má syna Dominika., který se narodil v roce 1975. Dětství prožila na Vinohradech a v Praze 4. V roce 1967 nastoupila dráhu modelky, stala se Miss Prahy 1970. V oblasti módy pracovala čtvrt století. Absolvovala Teologickou fakultu Církve československé husitské. Působila jako jáhenka a kazatelka v Praze 4, farářka v Přerově nad Labem, v Praze 4 – Michli, na Kladně a nyní v Praze 5. Je také činná jako vikářka a vedoucí tajemnice Pražské diecéze.

Ševčík Otakar

*1974. Vystudoval Střední knihovnickou školu. Od mládí se pohybuje v prostředí alternativní kultury, člen CČSH. Autor povídek a několika básnických sbírek. Jeho básně byly publikovány v časopisech Český zápas, Nový český zápas, Křesťanská revue a Husita. Píše články a úvahy o M. Buberovi a zpracovává biblické příběhy.

„V opozici k establishmentu jsem vlastně dodnes. Snažím se však nebýt v opozici k sobě a pochopit přirozený řád světa. Vstup do církve byl krok, jímž se formalizovalo to, co už jsem dávno věděl, že Otec Světa, je Strážcem Světa, a že věci mají svůj hluboký, avšak ne složitý řád. Píšu, abych nakrmil svoji nemocnou duši. A snažím se být dobrý k sobě i ke světu.“

Uveřejněno: *Řidič dálnic* 1998, *Ted' přece nebudeme drtit boby* 2000, *Mraky psů, koček a smrti* 2002, *Někdy to bolí* 2003, *Bolest, krev a naděje* 2005. Podílel se na svých příspěvků na sb. Věry Ludíkové *Pošli to dál I*, *Pošli to dál II* a *III* vydaných v letech 2003, 2004 a 2005, dále *Dialog na cestě* 2005.

Šimčík Michal

*1974, svobodný, bezdětný. Absolvent Pedagogické fakulty Univerzity Jana Evangelisty Purkyně v Ústí nad Labem, obor – učitel pro SOU. V srpnu 2002 úspěšně zakončil studium trenérství na Trenérské škole Petra Stacha – mistra Evropy. Od roku 2004 je studentem VŠ J. A. Komenského v Praze, Fakulta sociální a masové komunikace. Zájmy: cestování, poslech vážné i moderní hudby, fotografování, Art kino (ab-

solvování Pražské filmové akademie 2005), posilování, literatura faktu, individuální sporty, Reiki, internet, opera, divadlo, kreslení, komunikace, psychologie, sociologie aj.

Šprta Marian

*1972, pedagog, učitel českého jazyka a výtvarné výchovy na ZŠ. Člen rady starších v Náboženské obci ČČSH Praha 1, Staré Město.

„Píšu poezii i drobnou prózu – apokryfy ze života známých osobností všech věků – např. Prométhea, sv. Filipa, Markýze de Sade, Jánošíka, Marca Pola, Mistra Jana Husa, Františka z Assisi, Gautamy Buddha. Jimi tlumočím svůj názor na věc. Mám rád filosofii, zvláště tam, kde se stýká s vírou.“

Uveřejněno: spolupřispěvatel sborníku „V cizí kůži (1992)“; „Unie Comenius 30 Bulletin č. 10“; Kalendář Blahoslav 2005; příspěvky ve sbornících „Pošli to dál II a III“ básnířky Věry Ludíkové.

Štojdl Michael Mgr.

*1946, farář ČČSH, obecní zastupitel, básník, výtvarník. Umění, které vytváří je srostlé s celou historií duchovních snah křesťanství o vytvoření smysluplného a nadějeplného života, rozvinuté harmonie mezi přírodou a člověkem. Působí v Písku.

Tonzar David ThDr., Th.D., h. doc

*1972. Absolvent HTF UK, ředitel úřadu Pražské diecéze ČČSH. Vysokoškolský pedagog v Praze i Bratislavě. Založil ve spolupráci s pražským biskupem Mgr. K. Bicanem Husův institut teologických studií.

Publikováno: *Teologická propedeutika: uvedení do studia teologie, církve a náboženského života*, Praha Karolinum 1999; dále *Vznik a vývoj novodobé husitské teologie a Církve československá husitská*, Praha Karolinum 2002.

Tretera Ivo, PhDr. Prof.

*1933. Absolvent FF UK obor filozofie a historie (diplomová práce *O některých gnoseologických otázkách pedagogiky*, kandidátská dizertace *Pravda a intuice*. V l. 1966–67 studoval na univerzitách v Nancy a Paříži (setkání s P. Ricoeurem a J. Hyppolitem). V období tzv. normalizace mu byla zakázána pedagogická činnost. Po nuceném odchodu z FF působí jako archivář. Přípravou pro jeho dnešní převažující zaměření na filozofii existence byly mu i přednášky o fenomenolo-

gii a heideggerovské bytové semináře J. Patočky. Od roku 1990 opět členem katedry filozofie FF UK, jmenován doцентem a r. 1995 profesorem pro obor dějiny filozofie. Je rozhodným odpůrcem současné idolatrie vlastnictví, peněz a konzumu. Oporu pro upřednostňování lidských a duchovních hodnot nalézá v sokratovské i judeokřesťanské tradici evropské kultury.

Bibliografie: Dějiny filozofie I. Antika, 1981; Dějiny filozofie II. Středověk, Novověk, 1986; E. Mach na pražské univerzitě. E. Mach at the University of Prague, 1988; J. F. Herbart a jeho stoupenci na pražské univerzitě, 1989; Nástin dějin evropského myšlení, 1996. *Sborníky*: Gnoseologické otázky teorie vyučování, Otázky teorie poznání, 1957; Problém kontinuity ve filozofii výchovy, Kant v současné polské filozofii, K otázkám Kantovy filozofie, AUC – Ph 1974; Osvícenství v Hegelově filozofii dějin, Otázky Schellingovy filozofie, AUC – Ph 1975; K otázce metafyziky Josefa Durdíka, Sb. Archivu UK k životnímu jubileu K. Litsche, 1989; T. G. Masaryk jako univerzitní pedagog, T. G. M. k učitelům a studentům, *Studia paedagogica* 4, 1990; The bibliography of Ernst Mach from the years of his Prague activity, Ernst Mach and the Development of Physics, Conference papers, 1991; *Ernst Mach in Prague*, ed. J. Blackmore, E. Mach – a deeper look: documents and new perspectives, Dordrecht – Boston – London 1992; Schauerův vztah k Hegelovi, Hegel v Čechách, na Moravě a v Americe. Sb. k životnímu jubileu M. Sobotky, 1993; Filozofické aspekty Schauerova díla, Hubert Gordon Schauer. Osobnost, dílo, doba. Sb. příspěvků mezioborového vědeckého symposia, 1994; Aspekt celostnosti jakožto konstitutivní rys mentality našeho věku, Pamětní spis k životnímu a pracovnímu jubileu prof. R. Palouše, *Studia paedagogica* 11, 1995; Czech philosophy, ed. T. Honderich, *The Oxford Companion to Philosophy*, Oxford – New York 1995 ad.

Vaníček Jiří, ThDr.

*1953, Rychnov nad Kněžnou. Teologická studia Praha, Ženeva, vědecká aspirantura 1987-1990, doktorát teologie 1990. Praxe: dělnické a technické profese, od roku 1978 duchovenská služba, nyní NO Praha 8 – Karlín. Od roku 1991 současně práce v Ústředí Církve československé husitské.

Veverová - Králová Jarmila, MUDr.

*1930, studium Všeobecného lékařství - Lékařská fakulta Praha, specializace – stomatologie. V roce 1959 umístěnka do pohraničí, práce na OÚNZ Kraslice okres Sokolov - oddělení stomatologie, později specializace na stomatologii dětského věku a ortodontii. Práce pro skautské hnutí v době porevoluční-pomoc za vzkříšení myšlenky skautingu. Organizována v Sokole – dosud aktivní cvičenka.

Vocelová Hana

*1930 v Hradci Králové v rodině kazatele Jednoty československé. Studovala na FF UK obor čeština a ruština, poté nástavbové studium obor ekonomika, právo, práce s lidmi. Pracovala jako vedoucí personálního oddělení, po roce 1969 v oboru kultury a umění, kde působila až do odchodu do důchodu. Spolupracovala s Divadlem hudby a Lyrrou Pragensis, podílela se na řadě vzdělávacích a kulturně-uměleckých akcí (např. Bertramka). Vychovala čtyři děti, má osm vnoučat a dvě pravnoučata. Je stále aktivní v sociální sféře a věnuje se také tvůrčí práci.

Podílí se na přípravě textů pro www.husiti.cz/dialognaceste.

Ján Zákopčaník, RNDr.

*1958, v malé vesničce u Žiliny na Slovensku. Na Karlovu univerzitu ho přivedl zájem o astronomii, ale na matematicko-fyzikální fakultě nakonec studoval obor meteorologie a klimatologie. Přes osm let pracoval v letecké meteorologické službě na Ruzyni, téměř 14 let pak byl průvodcem televizními relacemi o počasí. Zejména v době přítomnosti na televizní obrazovce k jeho působení na veřejnosti patřily i příspěvky do časopisů a novin, z nichž sloupky psané do Metra vyšly později i knižně pod názvem Od záplav k zatmění. Je rovněž spoluautorem knížky Světliny. Kromě toho napsal například už celkem deset kalendářů o Pranostikách a počasí. Je ženatý a otcem dcery a dvou synů. Usiluje o rovnováhu mezi srdcem a rozumem, o vzájemné doplňování mužské a ženské role, a hledá místo, kde by se mohl stát zahradníkem, protože vzhledem ke stavu planety a civilizace mu nyní „zelený výhonek připadá nad všechny filozofie světa“. Ovšem život ho vždy stavěl do míst a rolí, které by jeho samotného nebyly nikdy napadly, takže kdoví.

Zvolánková Eva

*1963, absolventka SEŠ. Členka CČSH. Narodila se předčasně a ve stavu klinické smrti na Velký Pátek dne 12. 4. 1963 v Havlíčkově Brodě. Těžké zdravotní potíže ji provází po celý život. Žije v penzionu v bezbariérovém bytě v Havlíčkově Brodě a je v plném invalidním důchodu. Smysl svého života našla v přímluvných modlitbách za své bližní. Již třináct let rozesílá dopisy svým přátelům. Sdílí v nich svou zkušenost víry. Je jich už pěkná řádka a zasloužily by si samostatného knižního vydání. Přispěla do loňského sborníku *Dialog na cestě*.

Žďárský Pavel, Ing. Mgr.

* 1969, vystudoval ekonomiku a řízení na Fakultě stavební ČVUT a religionistiku a filosofii na Husitské teologické fakultě UK, je doktorandem filosofie na Pedagogické fakultě UK. Zaměřuje se na české myšlení 20. století, především na filosofii Milana Machovce, a na filosofickou interpretaci židovsko-křesťanské tradice. Editor e-journalu PAIDEIA a spolueditor sborníku *Mistr dialogu Milan Machovec*

Žďárský Václav

*1951, absolvent SVVŠ v Trutnově, 22 let pracoval ve VCHZ Synthesia Semtín jako provozní chemik, v letech 1990 - 1997 sloužil jako jáhen CČSH v náboženské obci Přelouč, od roku 1997 slouží jako duchovní v náboženské obci CČSH Nový Bydžov. Píše básně, zhudebňuje texty, hraje na klavír. Pořádá večery poezie a hudby. Autorem básnické sbírky *Houpačka*, publikuje v kalendáři *Blahoslav*.

Obsah

<i>Slovo úvodem</i>	4
<i>Milan Balabán</i>	5
Rozsvětlování	5
<i>Jarmila Bartůšková</i>	7
O světle	7
<i>Peluška Bendlová</i>	8
Marcelova filosofie světla	8
<i>Karel Bican</i>	10
Vnímavost pravého světla	10
<i>Tomáš Butta</i>	12
Symbolika světla v liturgii	12
Svícen na bohoslužebném stole	12
Křestní svíce	13
<i>Růžena Dvořáková</i>	15
Měsíční krajina	15
Karlův most	15
<i>Květa Fialová</i>	16
Chci udržovat hořící svíčku	16
<i>Táňa Fischerová</i>	19
Světlo hledáme všichni	19
<i>Ivana Gottliebová</i>	20
Jeho pravá ruka	20
<i>Ladislav Hejdránek</i>	23
Světlo a svět	23
<i>Markéta Hlasířová</i>	26
Edvardu Munchovi	26
Bílá noc	26
Ve větru	27
<i>Jan Hradil</i>	29
Světlo	29
<i>Ctirad John</i>	31
Měnit tušenou stopu v čitelnou	31
<i>Stanislav Jurek</i>	32
Nohama napřed	32
Nadarmo	33

<i>Štěpán Klásek</i>	34
Odění světlem.....	34
<i>Erazim Kohák</i>	35
Dialog s nocí.....	35
<i>Jarmila Konečná</i>	37
Vztahy	37
<i>René Králů</i>	38
Náruč	38
Modlitba	39
<i>Ivo Kraus</i>	40
Světlem o závod	40
<i>Jaro Křivohlavý</i>	42
Záblesk světla.....	42
<i>Jindřiška Kubáčová</i>	44
Modlitba staré ženy	44
Na cestě	45
<i>Zdeněk Kučera</i>	46
Den Letnic nezná žádného večera,.....	46
<i>Erwin Kukuczka</i>	49
I v rozbřesku.....	49
<i>Zdeněk Loníček</i>	51
„Hanácké propletenec...“	51
<i>Delicie Nerková</i>	54
Čeho se na světě nedostává	54
<i>Olga Nytrová</i>	56
„Domov slova je nad světlem“	56
<i>Soňa Pácalová</i>	59
Když růže nevoní	59
<i>Emil Páleš</i>	60
Angelologie je duchovní astronomie.....	60
<i>Marcela Pikálková</i>	63
Život jako jízda na horské dráze	63
<i>Štěpán Rak</i>	65
Dialog světla?	65
<i>Květoslava Salmonová</i>	67
Východ slunce	67
Maják.....	68

<i>Petra Šáchová</i>	69
Velké světlo malého Miši.....	69
<i>Ota Ševčík</i>	72
Úvaha na téma Světlo.....	72
<i>Michal Šimčík</i>	73
Klenot.....	73
<i>Marian Šprta</i>	75
Báseň.....	75
Špatná báseň s dobrým úmyslem	75
<i>Michael Štojdí</i>	76
Otazníky	76
Umravňování.....	76
Sobectví.....	76
Prosinec	77
<i>David Tonzar</i>	78
Světlo.....	78
<i>Ivo Tretera</i>	80
Bylo Komenského pojetí světla „předosvěcenské“?..	80
<i>Jiří Vaníček</i>	83
Světlo světa	83
<i>Jarmila Veverová-Králová</i>	86
Můj červencový dialog.....	86
<i>Hana Vocelová</i>	88
Vztahy mezi generacemi	88
<i>Ján Zákopčaník</i>	91
Žel, také „pouze“ úvaha o světle.....	91
<i>Eva Zvolánková</i>	93
Rozsvícená lampa.....	93
<i>Pavel Žďárský</i>	95
Monolog na hoře	95
<i>Václav Žďárský</i>	97
Zmatek.....	97
Advent.....	97
Čekal jsem na světla.....	98
<i>Bibliografické údaje</i>	101

Seznam výtvarných příspěvků

<i>Zdeněk Hajný: Vita aeterna</i>	<i>frontispis</i>
<i>Helena Malínová: Na rozcestí</i>	<i>22</i>
<i>Vlasta Polívková: Lesní tišina</i>	<i>28</i>
<i>Helena Malínová: Labutí píseň</i>	<i>50</i>
<i>Pavel Grün: Požehnání</i>	<i>55</i>
<i>Eliška Peroutková: Cesta poutníků</i>	<i>71</i>
<i>Eliška Peroutková: Labyrint lásky</i>	<i>85</i>
<i>Eliška Peroutková: Náš úžasný literární klub</i>	<i>100</i>

DIALOG NA CESTĚ

Vydala Církev československá husitská
Wuchterlova 5, Praha 6 - Dejvice

ve spolupráci s občanským sdružením Dialog na cestě
sídlem Nový Kostel č.p. 27, 351 34 p. Skalná
pobočka při NO Praha 8 – Karlín Vítkova ul. 13
www.husiti.cz/dialognaceste

a v partnerské spolupráci
s Galeríí Cesty ke světlu PhDr. Zdeněk Hajný
www.cestykesvetlu.cz

Sestavili: Olga Nytrová, Markéta Hlasivcová, Václav Strachota

Grafická úprava a sazba:
Markéta Hlasivcová, Jan Hlasivec

Tisk: WOW, s. r. o.

© 2006 Olga Nytrová
a občanské sdružení Dialog na cestě
©obálka a frontispis Zdeněk Hajný

Autoři:

M. Balabán, J. Bartůšková, P. Bendlová, K. Bican, T. Butta,
R. Dvořáková, K. Fialová, T. Fischerová, I. Gottliebová, P. Grün,
Z. Hajný, L. Hejdánek, M. Hlasivcová, J. Hradil, C. John, S. Jurek, Š.
Klásek, E. Kohák, J. Konečná, R. Králů, I. Kraus, J. Křivohlavý,
J. Kubáčová, Z. Kučera, E. Kukuczka, Z. Loniček, H. Malínová,
D. Nerková, O. Nytrová, S. Pácalová, E. Páleš, E. Peroutková,
M. Pikálková, V. Polívková, Š. Rak, K. Salmonová, P. Šachová,
O. Ševčík, M. Šimčík, M. Šprta, M. Štojdl, D. Tonzar, I. Tretera,
J. Vaniček, J. Veverová – Králová, H. Vocelová, E. Zvolánková,
J. Zákopčaník, P. Žďárský, V. Žďárský

Poděkování:

Děkujeme všem osobnostem, které se podílejí svým příspěvkem
na vzniku sborníku

Za pomoc při přípravě sborníku
I. Gottliebové, K. Salmonové, H. Vocolové

Děkujeme našim příznivcům, kteří přispěli finanční částkou, aby tato
publikace spatřila světlo světa: zejména NO Praha 8 – Karlín,
spisovatelce J. Kubáčové, Ing. I. Krausovi, Mgr. Ing. A. Mynaříkové,
ThDr. J. Vaníčkovi, H. Vocolové,
M. Hlasivcové, O. Nytrové a V. Strachotovi

Zvláštní poděkování patří městu Újezd u Brna a jeho obecnímu
zastupitelstvu v čele se starostou ThDr. Janem Hradilem Th.D. Dále
starostům města Chebu a Nového Kostela MUDr. J. Svobodovi a
O. Teuberovi.

ISBN 80-7000-924-1